

18019

II 8019

8.

G L O S A R
R E G I O N A L

•

2

1230

.

V. ARVINTE, D. URSU, M. BORDEIANU

CLOSAR REGIONAL

22

CADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

NOTĂ INTRODUCIVĂ

Materialul înglobat în glosarul de față a fost adunat cu prilejul unor anchete dialectale întreprinse de unii membri ai Colectivului de lingvistică al Filialei Iași a Academiei R.P.R. și ai Catedrei de limbă română a Facultății de filologie din Iași. La aceste anchete, conduse de prof. G. Istrate, au participat: Ecat. Teodorescu, N. A. Ursu, Al. Andriescu, Șt. Giosu, V. Arvinte, Gh. Bodor, M. Bordeianu, C. Pașcanu-Andriescu, L. Cozma. O parte din materialul provenit din satele așezate în bazinul superior al Sucevei a fost cules de Șt. Cuciureanu și O. Tcaciuc.

. Anchetele dialectale menționate, inițiate în anul 1950, au avut ca prim obiectiv cercetarea graiului din satele așezate pe Valea Bistriței și pe Valea Moldovei. Ele s-au extins apoi în Maramureș (numai în câteva sate) și pe Valea Sucevei, așadar au cuprins o bună parte din regiunea muntoasă a Moldovei, cu părțile învecinate de peste munți. Se vor întâlni însă în glosar și câțiva termeni provenind de la informatori ocazionali din unele sate ale regiunii Iași sau din alte regiuni.

Anchetatorii s-au servit în majoritatea cazurilor de chestionarele elaborate de fostul Muzeu al limbii române din Cluj, precum și de cel al Atlasului lingvistic român. În afară de acestea, s-a elaborat și un chestionar lexical adaptat regiunii delimitate mai sus.

O mare parte din lexicul adunat, anume cel referitor la pădurărit, a fost deja dat publicității prin lucrarea lui V. Arvinte, intitulată Terminologia exploatării lemnului și a plutăritului¹. Din această cauză, în paginile care urmează termenii forestieri (cu unele excepții, care lipsesc din lucrarea amintită) nu sînt luați în considerație. Cititorul îi poate găsi în lucrarea citată.

¹ Vezi „Studii și cercetări științifice“, Filologie, anul VIII, fasc. 1, Iași, 1957, p. 1—185.

În privința normelor de selecție a materialului introdus în glosar, s-a ținut seama de criteriile formulate în prefața la macheta nepublicată a Dicționarului graiurilor românești, redactată de Institutul de lingvistică din Cluj. În primul rând au fost incluse, în urma unei verificări riguroase a fiecărui termen în parte, cuvintele regionale care nu sînt înregistrate în dicționarele existente, precum și regionalismele despre care se spune în dicționare că sînt cunoscute prin alte părți ale țării decît nordul Carpaților răsăriteni, dar pe care noi le avem atestate și aici. Înregistrarea unor asemenea termeni este o contribuție la precizarea răspîndirii lor geografice.

Au fost glosate apoi cuvinte care, deși cunoscute de dicționare, au sensuri noi, neatestate. De exemplu, sensurile neobișnuite ale unor cuvinte de felul lui cal „fir de iarbă rămas necosit”, căldare „locomotivă”, căprar „îngrijitor de drumuri”, căpriță „fier mobil la cotiuga plugului...” și multe altele.

Totodată au fost incluși termenii populari cu aspect fonetic neobișnuit, de asemenea neatestați în lucrările românești de lexicografie. Spre ilustrare, dăm cîteva exemple: fáloș „fals”, fansúle „fasole”; pítpidică „pítpalac, prepeliță”, sucuruș „scoruș”, vrăvriță „veveriță”. Alături de aceștia stau neologismele care au căpătat o pronunțare greșită, coruptă. Exemplele sînt numeroase. Iată cîteva: adipotát, aducát, bágábúnt, ciupciurúc „subchirurg”, întîmpinór, oxogenát, turbiculós etc.

Au fost luate în considerație și expresii cu circulație regională, care nu figurează în dicționarele românești la cuvîntul de bază. Sînt, astfel, consemnate expresii ca: în scapát = după deal (unde „scapătă” soarele); flori de dînsele = flori de leac (aici dînsele = ielele, zînele, frumoasele); iarbă mînzată = iarbă îmbătrînită etc. De asemenea, am înregistrat și unele derivate neobișnuite cu prefixe și sufixe sau cuvinte cu accentul diferit față de limba comună.

Materialul lexical din prezentul glosar poate servi, într-o anumită măsură, la conturarea cîtorva dintre tendințele ce se manifestă în prezent în lexicul graiurilor populare românești din nordul și nord-estul țării, la precizarea stării actuale a acestui compartiment al limbii din regiunea luată în discuție. De pildă, el confirmă încă o dată fenomenul creșterii neîntreprupte a numărului neologismelor în vorbirea maselor populare de la sate, mai ales în ultimii ani, ca urmare a procesului întens de culturalizare a țărănimii și a legăturii tot mai strînse dintre sat și oraș. E drept că în acest glosar nu sînt înregistrate decît unele forme aberante la care ajung uneori neologismele în graiuri. Altminteri, numărul lor ar fi fost remarcabil. De asemenea, acest material constituie o nouă

probă că graiurile din regiunea anchetată cunosc puternice influențe din partea unor limbi străine, în mare parte de dată recentă. Impresionant este numărul mare al elementelor germane. Circulația lor stă în legătură, înainte de toate, cu prezența unei populații germane în Bucovina, în părțile de peste munți vecine cu Moldova și în Maramureș. Aceste cuvinte pătrunse recent țin mai ales de domeniul îndeletnicirilor practice, de diferite meserii profesate de lucrătorii germani. Unele dintre ele comportă discuții mai ample, pe care însă nu e locul să le facem aici. Fapt este că în Bucovina, Maramureș și în genere peste munți elementele germane sînt mai numeroase și au o vechime mai mare decît în restul regiunii anchetate, unde nu au fost și nu sînt sate cu o populație germană compactă.

În glosar sînt consemnați și mulți termeni de origine ucraineană. Numărul lor crește cu cît ne urcăm mai înspre nordul țării, unde satele de ucraineni (o parte din ei numiți și huțuli) contribuie la sporirea fondului de cuvinte ucrainiene recente din vorbirea romînilor. Mai puține la număr, elementele de origine maghiară, și ele neînregistrate de dicționare, vin să întărească convingerea cu privire la aspectul eterogen al unei bune părți din lexicul graiurilor romînești în discuție. Cît privește cele cîteva elemente de origine italiană, referitoare la exploatarea lemnului, ele fac parte dintr-un grup mai numeros, datorat lucrătorilor forestieri sezonieri din Tirol, Carintia sau Craina, despre care se vorbește pe larg în lucrarea despre terminologia exploatării lemnului și a plutăritului, menționată mai sus.

Aceste cîteva observații cu caracter general se bazează, înainte de toate, pe cercetarea etimologiei cuvintelor din glosar. Trebuie să arătăm că această latură a muncii de redactare ne-a preocupat în mod deosebit, fără însă ca să putem ajunge, cum e și firesc, la clarificarea etimologiei tuturor cuvintelor. La unele cuvinte de proveniență evident germană, dar pentru care nu am găsit în dicționarele pe care le-am avut la dispoziție formele germane corespunzătoare, am dat numai indicația că termenul respectiv vine din limba germană. Cuvintele glosate numai pentru sensurile lor regionale speciale sau pentru că sînt simple variante fonetice au deja etimologia clarificată în lucrările noastre de lexicologie.

Dacă nu am indicat totdeauna genul și numărul, la substantive și adjective, sau forma indicativului prezent la verbe, acest lucru se explică prin faptul că nu am avut în materialul documentar adunat indicațiile respective.

Am indicat accentul tuturor termenilor înregistrați. La cuvintele compuse, care au și un accent secundar, l-am notat și pe acesta, printr-un accent grav.

Pentru a nu repeta, la fiecare cuvînt dintr-o serie de sinonime, toate sinonimele respective, le-am menționat numai o singură dată, la primul cuvînt în ordine alfabetică. Restul sinonimelor sînt trimise la acesta. Am procedat astfel deoarece, fiind cuvinte regionale, nu am putut stabili o variantă pe care să o putem considera literară sau care să aibă o circulație mai largă. Definiția termenilor dintr-o atare serie de sinonime nu a fost repetată, cînd cuvintele respective se găsesc aproape unul de altul. În asemenea cazuri, după indicarea localităților în care apare cuvîntul, am făcut imediat trîmeterea la sinonimul cel mai apropiat.

Cu puține excepții, am înlocuit transcrierea fonetică prin cea a limbii literare.

LISTA LOCALITĂȚILOR ANCHETATE

Ad = Audia, r. P. Neamț	Dr = Drăgoioasa, r. V. Dornei
An = Andrieșeni, r. Iași	Ep = Epureni, r. Iași
Ba = Baia, r. Fălticeni	Fc = Fărcașa, r. P. Neamț
Bă = Băișești, r. Fălticeni	Fl = Florești, r. Adjud.
BBr = Baia Borșa, r. Vișeu	FV = Frătăuții Vechi, r. Rădăuți
Bc = Borca, r. P. Neamț	GH = Gura Haitei, r. V. Dornei
Bh = Buhalnița, r. P. Neamț	GHg = Gura Hangelui, r. P. Neamț
Bi = Bilca, r. Rădăuți	Gl = Galu, r. P. Neamț
Bl = Bilbor, r. Toplița	Gm = Geamăna, r. V. Dornei
Bln = Blindești, r. Botoșani	Gn = Gălănești, r. Rădăuți
Bo = Boroșești, r. Negrești	Gr = Grași, r. Tg. Neamț
Bor = Boroaia, r. Fălticeni	Hg = Hangu, r. P. Neamț
Br = Borșa, r. Vișeu	Hl = Holda, r. V. Dornei
Brd = Brodina, r. Rădăuți	Hm = Humulești, r. Tg. Neamț
Bș = Broșteni, r. V. Dornei	Hr = Hirtop, r. Fălticeni
Cb = Căboia, r. P. Neamț	Hț = Holdița, r. V. Dornei
Ch = Ceahlău, r. P. Neamț	IA = Izvorul Alb, r. P. Neamț
Chi = Chiril, r. V. Dornei	ID = Izvorul Dragoș, r. Vișeu
Ci = Ciocănești, r. V. Dornei	IN = Izvorul Negru, r. Vișeu
Cj = Cojoci, r. V. Dornei	La = Laura, r. Rădăuți
Cl = Călugăreni, r. P. Neamț	Md = Mădei, r. P. Neamț
Cm = Ciumulești, r. Fălticeni	Ml = Mălini, r. Fălticeni
Co = Coverca, r. V. Dornei	Mn = Monor, r. Reghin
Cr = Crucea, r. V. Dornei	Mr = Morăreni, r. Toplița
Crl = Cîrlibaba, r. V. Dornei	Ms = Moiseiu, r. Vișeu
Crs = Cristești, r. Pașcani	Mv = Miroslăvești, r. Pașcani
DAr = Dorna Arinu, r. V. Dornei	Ng = Negrileasa, r. G. Humorului
Db = Dobrovăț, r. Iași	Np = Nepos, r. Năsăud
DC = Dimbul Colacului, r. V. Dornei	NȘ = Neagra Șarului, r. V. Dornei
Dc = Drăceni, r. Fălticeni	On = Oncești, r. Sighet
Dg = Drăgușeni, r. Fălticeni	Os = Ostra, r. G. Humorului
Dm = Dumasca, r. Vaslui	PB = Pîrîul Borcii, r. P. Neamț
Dn = Drăgănești, r. Tg. Neamț	PC = Pîrîul Cîrjei, r. P. Neamț

PG	= Poiana Grințieșului, r. P. Neamț	Sr	= Sirbi, r. Tg. Neamț
PL	= Piciorul Lupului, Or. Iași	St	= Straja, r. Rădăuți
PM	= Poiana Mărului, r. Fălticeni	Sv	= Sucevița, r. Rădăuți
Pn	= Panaci, r. V. Dornei	ȘD	= Șarul Dornei, r. V. Dornei
PP	= Piriul Pinteii, r. P. Neamț	Și	= Șieut, r. Bistrița
Pp	= Pipirig, r. Tg. Neamț	Ta	= Tașca, r. P. Neamț
Pr	= Piraie, r. Fălticeni	Tș	= Tătăruși, r. Pașcani
PS	= Poiana Stampei, r. V. Dornei	TB	= Tiha Birgăului, r. Bistrița
Pș	= Păișeni, r. Fălticeni	Tt	= Totoești, r. Hirlău
Pt	= Potoci, r. P. Neamț	Ur	= Uricheni, r. Tg. Neamț
Ptn	= Putna, r. Rădăuți	VB	= Valea Borcii, r. P. Neamț
Rd	= Rădășeni, r. Fălticeni	VD	= Vatra Dornei, r. V. Dornei
RBr	= Repedeș Borșa, r. Vișeu	VIM	= Vișeu de Mijloc, r. Vișeu
Rg	= Ruginești, r. P. Neamț	VIS	= Vișeu de Sus, r. Vișeu
Rș	= Rișca, r. Fălticeni	VJ	= Vicovul de Jos, r. Rădăuți
Rt	= Rotopănești, r. Fălticeni	VS	= Vicovul de Sus, r. Rădăuți
Sb	= Sabasa, r. P. Neamț	VI	= Văleni, r. Fălticeni
Sc	= Soci, r. P. Neamț	VN	= Vinătorii Neamțului, r. Tg. Neamț
Se	= Secu, r. P. Neamț	Vn	= Voinești, r. Iași
Sh	= Suha, r. Fălticeni	Zm	= Zamostea, r. Rădăuți

LISTA ABREVIĂȚIILOR

- Arhit. = arhitectură
Art. = articulat
A. Term. = V. A r v i n t e, *Terminologia exploatării forestiere și a plutăritului*, „Studii și cercetări științifice”, Iași, seria filologie, anul VIII (1957), fasc. 1.
Augm. = augmentativ
Băn. = bănățean
Bern. = Dr. E. B e r n e k e r, *Slavisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1908 — 1913.
Bot. = botanică
CADE = C a n d r e a - A d a m e s c u, *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea românească”*, București, 1931.
Card. = cardinal
Com. = comunicat
Cul. = culinar
DA = A c a d e m i a R o m î n ă, *Dicționarul limbii române*, București, 1913—1940.
Dim. = diminutiv, diminutival
DR = Dacoromania I (1920—1921); VI (1929—1930).
Etim. pop. = etimologie populară
Fier. = fierărie
Fig. = sens figurat
Germ. = german
Gr. = grecesc
Hrinč. = B. D. H r i n č e n k o, *Slovari ucraïnskogo iazika*, Berlin, 1925.
Intranz. = intransitiv
Invar. = invariabil
It. = italian
Lat. = latinesc
Lex. = *Lexiconul tehnic român*, București, 1949—1955.
Loc. adj. = locuțiune adjectivală
Loc. adv. = locuțiune adverbială
Magh. = maghiar
Milî. = militar
Mor. = morărit

Num.	= numeral
Part.	= participiu
Păst.	= păstorit
Pref.	= prefix
Refl.	= reflexiv
Rob.	= P. R o b e r t, <i>Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française</i> , Casablanca-Paris, 1953 urm.
Scrib.	= A. S c r i b a n, <i>Dicționarul limbii românești</i> , Iași, 1939.
Sîrb.	= sîrbesc
Sl.	= slav
Suf.	= sufix
TDRG	= H. T i k t i n, <i>Dicționar romîn-german</i> , București, 1903—1924.
Timpl.	= timplic
Topon.	= toponimic
Tranz.	= tranzitiv
Turc.	= turcesc
Țes.	= țesătorie
Ucr.	= ucrainean
Unipers.	= unipersonal

A

ABAGEĂ s. f. v. **abagică**.

ABAGICĂ, *abagele*, s. f. Gaură în acoperiș pe unde intră lumina în pod sau iese fumul (Bh, Sb, VB, VI, VN); v. *afumare*, *afumător*², *fumarcă*, *fumăreață*, *hurubă*.

— Variante: **abagea** (Co, VB), **habagea** (Dg, VB), **habagică** (Dg, Hm, Pp).

— Variantă a lui *bageae* < turc. *bâga* (v. DA), cu un *a* protetic.

ABZICE vb. III. *Tranz.* A anula (VS).

— Calc după germ. *absagen* „idem”.

ACOPEREMIS, *acoperemișuri*, s. n. Acoperiș (Bc).

— Rezultat prin contaminarea cuvintelor **acoperemint** și **acoperiș**.

ACUPĂT adj. Ocupat (Vn).

ADEĂSNEA adv. Dis-de-dimineață (Ms).

— Cf. bân. *dasneață* „de azi dimineață” (Berzasca, raionul Moldova Nouă; com. P. Neiescu).

ADIMISTRĂT s. m. Administrator (Sr).

ADIPOTĂT s. m. Deputat (Dg).

ADIRĂSĂ s. f. Adresă (Dg).

ADUCĂT s. m. Avocat (VS).

AFINEĂG s. n. **1.** Loc acoperit cu afini, afiniș (Cj, Co). **2.** Băutură preparată din afine și spirit (Cj, Co).

— Derivat de la *afin*, cu suf. *-eag*.

AFOIĂNĂ s. f. Floare asemănătoare cu bujorul, de culoare alb-roză (VS).

AFUMĂRE s. f. Gaură în acoperiș pe unde intră lumina în pod sau pe unde iese fumul (Sc); v. *abagică*.

AFUMĂTOR s. m. **1.** Instrument asemănător unui foi mic, cu care se afumă stupii ca să iasă albinele (HI). **2.** (Pr) v. *abagică*.

ĂIT interj. Strigăt cu care se alungă caprele (Ng, NȘ, Pn, Sb); v. *tiirea-mă*, *tirj*, *țe*, *țiga*, *țli*.

ĂIZĂNBAN, *aizănbaturi*, s. n. Tren (VS).

— Din germ. *Eisenbahn* „idem”.

ALBUIETIC adj. Care bate în alb. *Prinzi păstrăvi și cu ochi de pește; ochiul ti albuetic, așa ...* (SD).

— Derivat de la *albui*, cu suf. *-etic*.

ALCĚR, *alcere*, s. n. Piatră de ascuțit briciul sau coasa (Ba, Dr, Ms, Ng).

— Variantă a lui *arcer*.

ALECNĂ vb. I. *Intranz.* (Mai ales despre vite) A șchiopăta puțin (PS); v. *alina*, *icni*, *licni*.

— Variantă a lui *alieni* „idem”.

ALĚS interj. (Repetat) Strigăt folosit de ciobani când vor să separe oile din două turme diferite (Dg).

— Participiu al lui *alege*, folosit ca interjecție.

ALINĂ, *alin*, vb. I. *Intranz.* (Despre vite) A șchiopăta (Ms); v. *alecna*.

ALISNICĂ s. f. Prăjitură dintr-o foaie răsucită de aluat, cu dulceață pe ea; clătită (VS); v. *păstrăvaș*².

ALVERIȘ, *alverișuri*, s. n. Ciștig, profit, aliș-veriș (Dg).

— Variantă a lui *alișveriș*.

AMĂRÎT, -Ă adj. De culoare închisă, întunecat (la față) (Cr).

AMIEZĂTOĂRE s. f. Locul unde se odihnesc vitele la amiază (Ch, Cl, Fc, Hg, IA, PG); v. mășalău.

— Derivat de la *amiază*, cu suf. *-ătoare*.

AMINISTRĂ vb. I. Tranz. A administra (IN).

ANAFȚINA adj. invar. (În expr.) **Anafțina om** = om ticălos, rău, blestemat (Gm).

— Variantă: *anafțuli* (Gn).

— Variantă a lui *anatemă*.

ANAFȚULI adj. v. *anafțina*.

ANGHIRIE s. f. 1. Musculiță, gîză (Tt).

2. Copil mic și slab (Vn).

ANGINER s. m. Inginer (VS).

ANTIS s. m. v. *antist*.

ANTIST s. m. Primar comunal (St).

— Variantă: *antis*.

— Din germ. *Antistes* < lat. *antistes* (v. CADE).

ANUMIT adv. Anume, intenționat, înadins. *L-am lăsat anumit afară. Anumit nu m-am dus* (Dg).

APĂRĂTOR, *apărătoare*, s. n. Fier îndoit care apără mînerul de la cornul stîng al plugului (Ch, Dg, IA); v. *aripă*.

APĂTOȘĂ vb. I. Refl. (Despre un riu) A începe să vină mare, a începe să-și mărească debitul în urma ploilor abundente (Dg).

— Derivat de la *apătos*.

APLECĂTEL, *aplecăței*, s. m. Miel care suge (Cj, Gm).

APROLĂXA s. f. Numele stîlcit al întreprinderii *Aprolacta* (Sb).

ARĂTARE s. f. (În expr.) **Am să-ți fac arătare** = am să te dau în judecată (VS).

— Probabil un calc după germ. *Anzeigen machen* „idem”.

ARĂTURĂ s. f. (În expr.) **Arătură în țală** = arătură care începe de la mijlocul ogorului (Dg, Vn).

ARCEȘTE adv. În diagonală pe trup, în curmeziș, cum se purta arcul. *Poartă traista arcește* (La).

AREĂ interj. Strigăt cu care se alungă oile (Cj, Co, Fc, Md, Mg, Pn, Sb, Sc).

— Variante: **ărea** (Co, Pn), **harea** (FV), **hrea** (PP), **rea** (NȘ).

ARÊTE s. m. Berbec de sămință (Pn).

ARÎPĂ s. f. Fier îndoit care apără mînerul de la cornul stîng al plugului (Dg); v. *apărător*.

ĂRIȘTE s. f. *Arie* (Dr).

ARMĂSĂR s. m. 1. Cui la jugul boilor (Pr). 2. Bățul cu care se învîrtește rîșnița (Dg). 3. Fir de iarbă netăiat, rămas în urma coasei (Gn); v. *cal², husar*.

— Variantă: *harmăsar* (Gn).

ĂRTOR s. n. [?] (Într-o urătură) Plug. *Domnul cînd a cuvîntat / Artorul pe loc a stat.* După aceste versuri, subiectul anchetat, pe nume Mihai Vasile Cîrjă (în 1950 avea 56 de ani) a adăugat: *Artorul însemna pe-alunci, pe timpul acela, plugul cum se găsește astăzi. Nu-i zicea plug — artor. Era de lemn. Ziceam: dă-mi artorul să-mi ar azi* (VI).

— Dacă spusele subiectului anchetat corespund realității, termenul trebuie pus în legătură cu lat. *aratum*, neatestat încă în dialectul dacoromîn. Nu trebuie exclusă totuși o proveniență cărturărească.

ARUNCĂ vb. I. Refl. (În expr.) **Mă arune** = mă leg cu tulpanul înapoi, pe după ureche (Bi, VS).

ASCULTI vb. IV. Tranz. A asculta. *Și iar foaie ca nalba / S-ascultiți comanda mea* (MI).

ASÎNTĂ vb. I. Intrans. (Mil.) A merge la recrutare (Mr, St).

— Variantă: *azînta* (St).

— Din germ. *assentieren* „a recruta”.

ASÎNTĂRE s. f. (Mil.) Recrutare (Mr).

— Variante: **azîntare**, **sîntare** (Co, ID, Ng, St).

— Infinitivul lung de la *asînta*, *azînta*; cf. și germ. *Assentierung* „recrutare”.

ASTRUCĂT, -Ă adj. (În expr.) **Om astrucăt** = om bine îmbrăcat (Ci).

— Participiul adjectival al vb. *astruea*. S-a plecat de la sensul fundamental al verbului *astruea*, anume acela de „a înveli, a acoperi”.

ATURCĂ vb. I. Refl. A se urca pe cal, a se aburca. *Ațurcă-te pe cal!* (Co); v. *azburca*.

ATŪCĂ s. f. Bumbac de calitate a patra, răsucit, folosit la urzit (Co).

— Derivat de la **ață**, cu suf. *-ucă*.

AVANSÓBĂ s. f. Sobă făcută într-un perete, astfel încît să încălzească două camere deodată (Rd).

AVĂLMĂȘIE s. f. Devălmășie, proprietate agrară folosită în comun (Bh).

— Derivat de la **avalmaș** „coproprietar”, cu suf. *-ie*.

AZBURCĂ vb. I. Tranz. A ajuta pe cineva să se urce undeva (Dg). *L-o azburcat, l-o suit undeva sus* (VN); v. *ațurca*.

AZINTĂ vb. I. v. **asinta**.

AZINTĂRE s. f. v. **asintare**.

Ă

ĂREĂ interj. v. **area**.

B

BABARÓTĂ s. f. 1. Ființă mitologică, spaima copiilor (IA). 2. Ciuhă, momie, sperietoare (IA).

BÁBÁ s. f. Gaură în lemnul numit *costorobă*, în care intră capătul furcii, numit *cățel* (la casa țărănească) (Dg).

BAC, *bacuri*, s. n. Parte a uneltei numită *coarbă*, cu care se fac ghiventurile la șurub (Bh, Tt).

— Din germ. **Baacke** „idem”.

BACHÉR s. m. Om de nimic, care trăiește din înșelăciuni (St).

— Cf. **beeher** „holtei, burlac”.

BADAHŪZ s. m. v. **badahuză**.

BADAHŪZĂ s. f. Buruiană comestibilă, cu tulpina lungă, plină cu un miez acrișor, plăcut la gust (VS).

— Variantă : **badahuz** (Gn).

BAGDADÉLE s. f. pl. Diferite lucruri mărunte din gospodărie (Hg).

— Probabil o contaminație între **bagatele** și **bagdadie**.

BADIÓNT s. m. Administrator de pădure (Sv).

BAHLŪI, *bahluiri*, s. n. Loc unde se adună apa de ploaie, loc mlăștinos, fără scurgere (Co, PC).

— Variantă : **balhui** (Cj).

BÁINA interj. v. **bania**.

BÁINIA interj. v. **bania**.

BALAHŪRĂ s. f. Femeie grasă (Dg); v. *bărhaie, brăhorniță*.

— Cf. **bahadireă**, **baharaucă** (v. DA, s. v.).

BALÉU s. n. Balenă (Sb).

BALHŪI s. n. v. **bahlui**.

BALTÁN s. n. Baltag, toporaș cu două sau cu un singur tăiș (Sb).

— De la **baltag**, prin substituirea terminației *-ag* (*c*), cu suf. *-an*.

BALT s. n. Un soi de buruiană care crește prin pădure (Gm).

— Probabil variantă a lui **orbalf** (< magh. **orbane**) „numele unei boli (brincă), dar și al unei plante numită *iarbă de orbalf*” (v. Scrib., p. 907, *orbalf*).

BANDÍST s. m. Membru al unei bande (de hoți). *Bărbatul ei a fost bandist, a hoșit* (Pr).

BÂNDUR s. m. 1. Cantonier, funcționar silvic sau întreținător de drumuri (Mr). 2. Membru al unei bande (de hoți) (St).

— Probabil variantă a lui **pandur** (cu sonorizarea lui *p-* inițial), care are și sensul de „păzitor”, în limba sîrbă (v. Scrib., s. v.).

BANIA interj. Semnal prin care este anunțat lucrătorul care are grijă de uluc să toarne apă, atunci cînd lemnele vin prea încet la vale, în timpul verii (Crl).

— Variante : **batna**, **bania** (Bh).

— Din it. **bagnare** „a uda, a stropi cu apă”. (Termenul a fost adus la noi de lucrătorii forestieri sezonieri din Tirol; v. A. Term.).

BANZEGHE s. f. (Fier.) Pînză metalică la instrumentul numit *bomfaier*, cu care se taie metalele (VS).

— Din germ. **Bandsäge** „idem”.

BARABULEANCA s. f. Un soi de ceapă, avînd mai multe fire la un loc, care crește prin lanul de porumb (VS).

BARABULICĂ s. f. Loc mic, cultivat cu planta numită *baraboi* (VS).

— Derivat de la *barabulă*, cu suf. *-ică*.

BARABŪR s. m. Om smintit, zăpăcit (St).

— Cf. *hrabor* < v. sl. *hrabъrъ* (v. TDRG, s. v.).

BARAN s. m. Berbec (St).

— Din ucr., rus. *barán* „idem”.

BARDAC s. n. Mîncare făcută din unt cu brînză, puse la prăjit (St).

BARTITĂ s. f. 1. Spuma care se ridică pe supă cînd fierbe sau pe o apă stătută (Co, Cr, DAR). 2. Un fel de coajă albicioasă care se prinde pe vasul golit de slatină (Pn); v. *borfă*. 3. Stratul de mucegai depus pe smîntina învechită (Co, NŞ). 4. Mîncare pentru păsările de curte (DC).

— Variante: *jbartiță* (DAR), *zbartiță* (Co, DC, NŞ).

BASCĂ s. f. Încăpere sub ferăstrăul de apă, unde se află instalația cu ajutorul căreia se transmite forța motrice a apei la pinza metalică a ferăstrăului (prin roata de măsele, punte, grindei etc.) (Cl, PG).

BATŪL, *baful*, s. n. Ban (ID).

— Din magh. *pieula*, cu sonorizarea oclusive bilabiale inițiale.

BAZONĂ vb. I. Tranz. A aplica *bazoane* pe fundul pantalonilor, ca dublură (Dg).

— Derivat de la *bazon*.

BĂBALĂU s. m. Bărbat care face treburile pe care de obicei le prestează femeia (Ms).

— Derivat de la *babă*, cu suf. *-ălău*.

BACIE s. f. Ceea ce primește baciul unei stîni pentru munca sa (Hg).

— Derivat de la *baci*, cu suf. *-ie*.

BĂCIURE s. f. Meseria sau indeletnicirea de baci, la stînă (St).

— Infinitivul lung substantivat al verbului a *băciui*.

BĂDĂDĂU s. n. Nevoie, zbucium, necaz. *Găinile au și ele bădădăi și cîntă ca cucușul, a moarte, a nevoie. Oamenii n-o*

șin (găina) că zice că nu-i bine s-o ții cîntă cîntă (VS).

— Cf. *năbădăi*.

BĂDĂU, *bădăie*, s. n. Vas subțire și înalt, în care se bate untul (PG, Rg); v. *bătălău*, *budălău*, *budeșcă*, *budîrlău*, *buduloi*, *budunău*, *untar*, *untăriță*¹.

— Cf. magh. *bádog* „vas de tinichea”.

BĂGĂBŪNT s. m. Vagabond (Ms).

BĂIETŪCĂ s. f. Fată de 10—14 ani (Ms).

— Derivat de la *băiată* „fată”, cu suf. dim. *-ucă*.

BĂIETŪ vb. IV. Intrans. A petrece copilăria, a trăi ca un băiat (Dg). *Eu cu dinșii am băiețit* (NŞ).

BĂLĂLUŪ vb. IV. Tranz. (Despre lupi) A ataca o vită. *Lupii pe la vite mari nu bălăluiesc așa ca la oi* (NŞ).

BĂLĂRGŪ vb. IV. Refl. A se lărgi prea tare. *S-o bălărgil căciula, mi-i prea largă* (Dg).

BĂLCĂU s. n. Baltă mai mare, apă stătătoare (Bc, Cr).

BĂLIGĂU s. m. Om moale, ca o baligă (Hg).

BĂLTŪ vb. IV. Refl. A se clătina, a se îndoi sub o greutate (PG).

BĂNĂR s. m. Flăcăul care adună banii de la ceilalți și tocmește lăutarii la joc (Tl).

— Derivat de la *ban*, cu suf. *-ar*.

BĂNDURĂ s. f. Pelincă, pinză în care se înfașă copilul (Co, Cj, DC, Dr, Fc, Ng, Pn).

BĂNĂTELE s. f. pl. O specie de cartofi adusă din Banat (Pr).

BĂNUŪ vb. IV. Tranz. A birfi, a cleveți pe cineva (Dg).

BĂPCER s. n. Țăruș de lemn cu un inel de fier la capăt, în care se fixează *bașca* (batca) de bătut coasa (La, VS); v. *bătălău*³, *bătălic*, *picior*, *ridiche*.

— Derivat de la *bapeă*, cu suf. *-er*.

BĂRĂBOȘTE s. f. Loc cultivat cu cartofi (Ms).

— Derivat de la *baraboi* „cartofi”, cu suf. *-iște*.

BĂRĂNŪ vb. IV. Intrans. A fi nemulțumit de ceva (Dg).

BĂRBÎNȚĂ s. f. (În expr.) **Bărbînță de tar** = bărbînță dublă, de 60 kg (Co).

BĂRHĂIE s. f. Femeie grasă (Dg); v. *balahură*.

BĂSCĂNIE s. f. Bătaie de joc (Crs).

— Cf. *bășcălie* (termen argotic).

BĂTĂCĂNĒLE s. f. pl. Toate uneltele de bătut coasa, pe care le ia omul în traistă la cîmp (Ch); v. *bătăcălăie*.

BĂTĂLĂU s. n. 1. Vas în care se alege untul (Bș, HI, St, VS); v. *bădău*. 2. Băt cu o rotiță la capăt, servind la prepararea cașului, brighidău (HI, Mn, Mr). 3. Suportul de lemn de la unealta numită *bata* (Hg); v. *băpcer*. 4. Unealtă folosită la sfărîmat bulgării în urma grapei (VS).

— Variantă: *zbătălău* (La).

— Derivat de la (z)*bate*, cu suf. *-ălău*.

BĂTĂLÎ vb. IV. Tranz. A castra un berbec (Ep).

— Derivat de la *batal* „berbec castrat”.

BĂTĂLIE s. f. Țăruș de lemn cu un inel de fier la capăt, în care se fixează *bata* de ascuțit coasa (Dg); v. *băpcer*.

— Derivat de la *bateă*, cu suf. *-ălie*, deci **băteălie* și apoi *bătălie*.

BĂTĂLUÎ vb. IV. Tranz. A bate porumbul în piua cu lemnul numit *bătălău* (HI).

BĂTĂCĂLĂIE s. f. pl. Uneltele de ascuțit coasa, pe care le ia omul în traistă la cîmp (Hg); v. *bătăcănele*.

BĂTĂLNITĂ s. f. Capcană de prins șoa-reci, alcătuită din două scinduri, cu o piatră deasupra (Vn).

— Derivat de la *bate*, cu suf. *-elniță*.

BELITŪRĂ s. f. Pădure tăiată în timpul verii (Crl).

BERCHETEL s. n. Băt lung de o jumătate de metru, subțire, servind la strîns o funie, la sucit strecurătoarea cu caș la stîna etc. (Cr, VI).

— Variantă: *berdișel* (VI).

BERDITĒL s. n. v. *berchetel*.

BERENDĒU s. n. Băt cu care se amestecă urda cînd fierbe (Dg).

BES, *beșuri*, s. n. Bănuț la ou (Dg).

BESELĒR s. m. Soldat (călăreț) în armata austro-ungară (VS).

BESÎCĂ s. f. Sticlă de lampă (Gl).

BETÎU adj. Bețiv (St).

BIEHŪN, *bihunuri*, s. n. Sanie mică cu un singur oplean, care se atașează la corciuire (Ms).

BILT s. n. 1. Lemn la grapă, în care se fixează colții de fier (Gn); v. *delțar*. 2. Unul din cele două lemne lungi la scară, în care sînt înfipti fușteii (VS); v. *carimb*, *draghină*, *drubinar*, *durubață*², *fălcică*², *lungărimă*, *lungiș*¹, *lungon*¹, *mărginar*², *sulhar*², *sulișoare*, *zăslon*². 3. Unul din cele două lemne ale vătalelor, care se leagă de partea de sus a stativelor (la țesut) (VS). 4. Treaptă la scară (Tt); v. *bour*, *durubeț*, *streapță*.

— Variante: *ghilț* (VS), *zbiț* (Gn).

BITÎRC s. n. Județ, district, în timpul stăpînirii austriece. *Bițircul Cîmpului*, *spuneau bătrîni* (Ng).

— Din germ. *Bezirk* „idem”.

BIZBIZURI s. n. v. *brizbrizuri*.

BÎHLĂ s. f. 1. Apă stătută, cu miros greu (Dg). 2. Ceață deasă, pîclă, negură (Chi, Co, Cr, Gm); v. *bîhlău*.

BÎHLĂU s. n. (Cr) v. *bîhlă*².

BINTUZÎI vb. IV. Refl. A se lua la bătaie (Cj).

— Același cu *buntuzui* < magh. *bontozni* (v. DA, s: v.).

BÎRBE s. f. pl. Cîrpe, rufe murdare (PL).

BÎRCO-BÎR interj. Strigăt cu care se alungă oile (Os).

— Din ucr. *birka* „oaie” și interj. *bir!*

BÎRFĒU s. n. Bulfeu, lemn care unește cerbicea jugului de podhorniță (Mn, Mr).

BÎRNUALĂ s. f. Toate lemnele cioplite din care se fac pereții la casele de birne (Dg, HI, Rd).

— Derivat de la *birnui*, cu suf. *-(e)ală*.

BÎZÎT s. n. Bizuit (MI).

BLĂNĂ s. f. Bucată de pămînt, mare de la 1 pînă la 5 hectare (Vn).

BLAT s. n. (Timpl.) Partea de deasupra a teighelei de tîmplărie (Hg).

— Din germ. *Blatt* „idem”.

1539
6937

BLĂZNIT, - Ă adj. Supărat (Dg, PG).

BLEAH, *bleahuri*, s. n. Tavă de copt, cutie metalică (Br, St, VS).

— Din germ. *Bleeh* „tablă, tinichea”.

BLEAHÓNĆĂ s. f. Vas de tablă cu care se toarnă ulei la mașină (VS).

— Variantă : *blehoancă* (Gn).

— Derivat de la *bleah*, cu suf. *-oncă*.

BLEHÁN s. n. Femeie voinică, înaltă.

Uite ce blehan de femeie mare cât grajdu (Cr).

BLEHĂRIE s. f. Tinichigerie. *Școală de blehărie* (Ms).

— Derivat de la *bleah*, cu suf. *-ărie*.

BLEHOAIE, *blehoi*, s. f. Cutie de tablă în care se ține dohot (Ms).

— Derivat de la *bleah*, cu suf. *-oaie*.

BLEHOĂNCĂ s. f. v. *blehonecă*.

BLEȘTĂNGHE s. n. Clește cu care se strânge șina pe obadă (VS).

— Din germ. *Bleehzange*.

BLIDĂRET s. n. Toate vasele din bucătărie (St).

— Derivat de la *blid*, cu suf. colectiv *-ăret*.

BLIÓJ, *blicjuri*, s. n. Vas de tablă pentru adus apă, pentru lapte sau pentru mincare (Cj, Co, Cr, DC, Gm).

— Variantă : *bliuj* (Cr, DC, Gm).

BLIŪJ s. n. v. *blioj*.

BLINDUȘCĂ s. f. Planta numită *brindușă* (Gl).

— Prin etim. pop. apropiat de adj. *blind*.

BLUDÍ vb. IV. (În expr.) *Vremea bludește* = e schimbătoare, poate să se strice sau să se îmbunătățească (Gm).

BOĂCTĂR s. m. Vătăjel la primărie, paznic (Ms).

— Din germ. *Wächter*, prin filieră maghiară.

BOAMBĂ s. f. v. *bombă*.

BOĂȘTE s. f. pl. Cioate putrezite în pădure (Ml).

BOBÉUCĂ s. f. Vîrf de stog, provizoriu, în timpul cît se clădește finul pe o vreme ploioasă (Hm).

BÓCI interj. (Repetat) Strigăt cu care se cheamă giștele (Tt).

BÓCNI vb. IV. Intrans. A vorbi repezit, a arunca cuvintele (Co).

BÓDNĂ s. f. Vas de lemn pentru adus slatină; budacă, poloboc (Ng).

— Din ucr. *bodnja* „idem” (v. DA, s. v. *bodină*).

BODRÎNGĂ s. I se spune astfel unui om supărăcios, ursuz (Dg).

BODRÎNGĂNIE s. f. Copil mofturos (Dg).

— Derivat de la *bodringă*, cu suf. *-anie*.

BODRÎNGÓS, OĂSĂ adj. (Despre oameni) Supărăcios, mofturos, ursuz (Cj, Cr, DC, Dg). *Copil bodringos* = supărăcios, mofturos (Pp).

BOFȘ s. n. Insectă de culoare verde, de mărimea unei albine, care trăiește prin iarbă (Cr).

— Cf. *bostric*, *bostriță* etc. (< *bostrichus tytopographus*) la A. Term., p. 140.

BOFT s. m. Om burtos, gras (DC, Dg).

BOGĂT adv. Destul (ID).

BOHÁI s. m. Stup care nu roiește (Ml).

BOHILTĂU s. n. Locul unde se adună lemnele venite pe uluc de pe munte (Bor).

— Variantă a lui *bofintău* (v. A. Term.)

BÓHNE s. f. (În expr.) *Se lasă niște bohne pe pădure* = se lasă ceață pe pădure (VS).

BOJĂTINĂ s. f. Tot ce poartă cineva în spate, tarhat, bagaj, calabalic. *Ia-ți bojătina și cară-te* (Dg).

— Probabil o contaminație între *bagaj* (pronunțat și *bogaj*) și sinonimul său popular *jăchilă*.

BOJDEUCĂ s. f. Bodegă (Dg).

— Prin etim. pop., de la *bodegă*.

BOJOAGĂ s. f. (Cu sens peiorativ) Oaic. *Bir, bojoagă!* (Dg).

BOLHOACĂ s. f. v. *buloacă*.

BOLOACĂ s. f. v. *buloacă*.

BOLOBÓC s. n. (Timpl.) Cumpănă de apă (Cr).

BÓMBĂ s. f. Greutate la cîntar (Bă).

— Variantă : *boambă* (Dg).

BOMBŪTĂ s. f. (În expr.) *Bombuță de mae* = fructul, capsula macului (VS).

BONSÓI, *bonsoi*, s. m. Floare de grădină de culoare galbenă, vizdoagă (Bc, Sb, Sc).

BOR s. n. Instrument de făcut găuri, burghiu (VS).

— Din germ. **Bohren** „idem”.

BORCĂȘ s. m. Om rău (St).

— Probabil același cu **borfaș**.

BORCUTĂR s. m. Vilegiaturist. *Au venit borcutari la Dorna. M-o rugat un borcutar să-i duc niște ouă* (Co); v. **luftar**.

— Derivat de la **boreut** „apă minerală”, cu suf. **-ar**.

BORFĂR s. m. Negustor de cirpe (Co).

— Derivat de la **boarfă**, cu suf. **-ar**.

BORFĂ s. f. Spuma care se ridică deasupra când fierbe urda (Ms); v. **bartiță**².

BORHĂȚĂI s. f. pl. Măruntaiele la vite. *I-o dal borhățiile afară* (Dg).

BORHIZ s. n. Borviz (Pn).

BORMĂȘINĂ s. f. Burghiu (Bh, Hl).

— Din germ. **Bohrmaschine** „idem”.

BORȘÂNCĂ s. f. 1. Vas în care se prepară borșul (DC, Hl); v. **borșer**. 2. Plantă cu care se înăcrește borșul (Cj).

— Derivat de la **borș**, cu suf. **-ancă**.

BORȘER s. n. Putină de lemn, acoperită cu un capac, în care se pun castraveții la murat (Co) sau în care se prepară borșul (Sb); v. **borșancă**¹.

— Derivat de la **borș**, cu suf. **-er**.

BORZĂC s. m. Muscă mare, insectă (Cj, Cr, Co, Dg, Gm); v. **borzălău**.

— Derivat de la **borză** „insectă”, cu suf. **-ac**.

BORZĂLĂU s. m. Muscă mare, bondar (Co); v. **borzac**.

— Derivat de la **borză** „insectă”, cu suf. **augm. -ălău**.

BORZĂȚĂ s. f. Musculiță (Co, Pn).

— Diminutiv al lui **borză** „insectă”.

BOȘ s. n. Umflătură, rană cu puroi (PB).

BOȘINȚĂ vb. I. Refl. A se acri, a fermenta. *S-o boșințat jintuitul* (Co); v. **bozăi**.

BOȘINĂ vb. I. Refl. Sens neclar. *Ursul se boșinează la Anul Nou cu boștine de oaie* (Ml).

BOTĂR s. n. 1. Botniță pentru viței (Co). 2. Cîrligul de la cotiuga plugului, de care se leagă atelajul (Dg).

— Derivat de la **bot**, cu suf. **-ar**.

BOTĂȘ s. m. Om bătăuș (St).

— Derivat de la **botă** „ciomag”, cu suf. **-aș**.

BOTĂ s. f. 1. Capsulă coaptă de mac (Pn, St, VS). 2. Sfirleaza fusului (VS); v. **botelie**.

BOTĂCI s. n. Scobitură în lemnul îndoit numit vârtej, în care se pune căldarea deasupra focului (NȘ); v. **botcan**.

— Derivat de la **boteă** „gaură, scorbură într-un trunchi”, cu suf. **-aci(u)**.

BOTĂCAN s. n. (Pn) v. **botcaci**.

— Derivat de la **boteă** „gaură, scobitură într-un trunchi”, cu suf. **-an**.

BOTELIE s. f. Capătul mai gros al fusului (VS); v. **botă**².

— Variantă: **botlie** (IA).

BOTIHĂRI s. n. v. **pochiheci**.

BOTILIE s. f. v. **botelie**.

BOTÎȚĂ s. f. Capsulă de mac (VS).

— Diminutiv al lui **botă** „idem”

BOTROĂHNĂ s. f. Troahnă, guturai (Co, Cr, Pn).

BOȚOS, OĂȘĂ adj. În formă de boț (Dg).

BOȚUC s. n. Moțul din capul ciocirlanului (VS); v. **țuclă**, **țuguieș**.

BOUR s. m. Băț la scară, fuscel (VN); v. **bilț**⁴.

BOURÍ vb. IV. Intrans. A paște boii (ID).

— Derivat de la **hou**, cu suf. **-uri**.

BOURIE s. f. Pășune pentru boi (Cl).

— Derivat de la **hou**, cu suf. **-ărie**.

BOZĂÍ vb. IV Intrans. A fermenta (St); v. **boșința**.

BRAC s. n. 1. Oaie bătrână, turmă de oi bătrine (Co). *La moșta boierească era cânărdă, dar la noi brac* (NȘ). 2. Porumb prost (St).

BRĂDÂNCĂ s. f. Brad cu două virfuri (St).

BRĂHORNITĂ s. f. Femeie grasă (Dg); v. **balahură**.

BRĂNTĂLUÍ vb. IV. Refl. 1. A se certa (Cj, Co, Gm, Mn, Pn). 2. A se bate (DC, VN). 3. A se neliniști, a se frământa, a se frâsui (St).

BRĂȚALĂ s. f. Lopățică la războiul de țesut care susține vătalele (Hm).

— Același cu **brăjară**.

BRÉNDOR s. n. Fier ascuțit cu care se destupă gura foiului, sub foc, la fierărie (VS).

— Din germ. **Brenndorn** „idem”.

BRESLĂȘ s. m. Orice om de la stîină, în afară de stăpîn (Cj, Hm, Sc).

BRIF s. n. Scrisoare (VS).

— Din germ. **Brief** „idem”.

BRIFTĂȘCĂ s. f. Portmoneu (RBr).

— Din germ. **Briefftaseh** „idem”.

BRIZBRIZURI s. n. pl. Perdeluțe de dantelă (Bc, Sc, Pr).

— Variantă: **bizbizuri**.

BRİFNİ vb. IV. Intran z. A face mofturi, a face nazuri, a face gălăgie. *Femeia ceia ca o căprioară brifnește* (Hg).

BRINZĂLĂU s. n. Plasă de nuiele pe care se pune cașul, comarnic (Ms); v. p a t.

— Derivat de la **brinză**, cu suf. *-ătău*.

BROĂDĂR s. n. v. **brodăr**.

BRÓDĂR s. n. Rolă (ID, Ms).

— Variante: **broadăr**, **brudă** (Ms).

— Cf. magh. **buda** „sobă”.

BRÓZIE s. f. Drojdie (Ms).

BRÚDĂ s. f. v. **brodăr**.

BRUDĂREÁN s. m. Om originar din Abrud. *Am avut brudăreni, din Brudăr* (NȘ).

BRUDĂRÍ vb. IV. Tran z. A broda (Pn).

— Derivat de la **broda**, cu suf. verbal *-ări*.

BRUFŢUI vb. IV. Tran z. 1. A jupui o oaie (Co, Pn). 2. A curăța o piele de păr (Cj, Cr). 3. A spăla tortul cu apă fierbinte, amestecată cu cenușă (de țag), a clăti tortul (Bh, Co, Dg, Hg, IA, PC, PM, Pn, VB). *Torturile se bruftuiesc cu cenușă în ele* (PM).

BUC s. m. Spicul cinepii cu sămînță cu tot, la cîncepa de toamnă (Cl, Cr, Gm).

BUCEARDĂ s. f. Ciocan cu care se ferecă moara (VB); v. **bucșauă**, **crohamer**.

— Neolog. din fr. **boucharde** „idem”.

BUCHÉR s. n. Topor care nu taie (Vn).

BUCLUȘĂLĂ s. f. Bucluc, ceartă (Ms).

— Derivat de la **bucluc**, cu suf. *-ușală*.

BUCS s. n. Cremă de ghetă (Ms).

— Probabil din germ. **Wachs**, din care

vine și **vax** „cremă”, cu trecerea lui *v-* în *b-* (cf. **Wächter** > boactăr).

BUCȘĂUĂ s. f. Ciocan zimțat cu care se fereacă roata morii (HI); v. **buceardă**.

BŪCSĂ s. f. 1. Toc la fereastră, pervaz (Co, Ms). 2. La lampa de petrol, partea unde se ține petrolul (Ms); v. **bute**.

— Ambele sensuri pleacă de la germ. **Buehse** „cilindru gol”.

BUCTĂ vb. I. Intran z. A păți ceva rău. *A buclat-o cu mine dacă a tnc his oile* (Pn).

— Cf. magh. **buktat** „a trînti, a doborî”.

BUDĂLĂU, *budălăie*, s. n. Vas în care se alege untul (Dg); v. **bădău**.

BUDEĂLĂ s. f. Căldură mare, zăpușeală (St); v. **budeliște**, **bujală**, **dubeliște**.

BUDÉLIȘTE s. f. (Co, Cr, Gm, Pn, PS) v. **budeală**.

BUDÉȘCĂ s. f. Vas de ales unt (Bș, Cj, Cr, HI); v. **bădău**.

BUDÍ vb. IV. Intran z. (Despre soare) A arde cu putere, a dogori (St). *Budește soarele* (La).

BŪDIOS s. m. Pantaloni bufanți (strînși jos pe picior și largi sus) (BBr).

BUDIÁC s. n. Vas în care se ține cheagul la stîină (PP).

— Derivat de la **budii** „vas de lemn”, cu suf. *-ac*.

BUDÍRLĂU s. n. (Co) v. **bădău**.

BUDULÓI s. n. (Și) v. **bădău**.

BUDUNĂU, *budunăie*, s. n. (NȘ) v. **bădău**.

BUDUȘLĂUCĂ s. f. Femeie care umblă fără rost (Ms).

— Femininul de la **budușlău** „hoinar, vagabond”.

BUGEĂG s. Mușchi care crește pe pereți, la o casă veche (IA).

BUHÁI s. m. 1. Berbec de la 2 la 5 ani (Gl, Mn, Mr, Ng). 2. Hreapcă, brațe puse la coasă cînd se stringe grîul (Gn).

BUHĂȘÉR s. m. Molid tînăr (Ms).

BUJĂLĂ s. f. Căldură mare, zăpușeală (La, Mr); v. **budeală**.

BŪJLĂ s. f. Bucată de scindură (Bc).

BULFŪ s. n. Rachiu de proastă calitate (Bh, IA).

— Cf. **buleareă** (< **holereă**).

BULUTEIE s. n. pl. Vrejuri de cartofi (St).

BULOĂCĂ s. f. Lac, tău mare unde se scaldă găștele (Ms).

— Variante: **bolhoacă** (Dg), **boloacă** (Ms).

BULUZĪ vb. IV. Tranz. A îngrămădi ceva, a îmbulzi (Mn).

BULZĂR s. m. Lemn gros, cioată care arde toată noaptea în stină (Hm); v. **plis-călău**³.

— Probabil același cu **buzar** „lemn gros pe marginea focului, la stină”.

BUMB s. m. Sonerie. A *pus mîna pe bumb* (VS).

BUNĂMINTE adv. Bunăoară (ViS).

BŪNCUR s. n. Ciocan de lemn (Ms).

BUNER s. n. Bonier, carnețel din care se scot bonuri (VB).

— Din **bonier**, prin apropiere de adj. **bun**.

BUNEGĂR s. m. Poreclă dată locuitorilor de la munte de către cei din satele aflate mai jos de orașul Piatra Neamț (Cr).

— Derivat de la **bunjeag**, cu suf. *-ar*.

BENTUZŪI vb. IV. Refl. A se certa, a se sfâdi (Ci, Ng). *Amu din ce s-or fi buntuzuit și aceia?* (Pn).

BURCĂȘTĂ s. f. 1. Țigancă nomadă care umblă cu ghicitul (Mr, Pn). 2. Femeie rea (St). 3. Traistă purtată în spate ca rucsacul (St).

— Feminin de la **bureaș**, cu suf. *-iță*.

BURFELE s. n. pl. Sfărîmături, lucruri sfărîmate și împrăștiate. *Gardul s-o făcut burfele* (Fc).

— Probabil stă în legătură cu **boarfe**.

BURUGHĒLE s. f. pl. Cocoloși din fâină de grâu care se pun în borșul cu verdețuri. *Borș cu burughele* (Vn).

BURZUCĂ vb. I. Refl. (Despre curcan) A se umfla în pene (Ms).

BŪTE s. f. Partea lămpii în care stă petrolul (Ms); v. **bucșă**².

BUTICŪ vb. IV. Tranz. A îndesa ceva în sac (Dg).

— Cf. **buti** < srb. **butati** „a împinge”, de unde și **butieă** (v. DA, s. v.).

BUTŪC s. m. Încuietoare formată din niște lemne numite *căței*³ și o cheie de lemn (Dg).

BUTUCĂRI vb. IV. Tranz. A tăia în butuci un trunchi după anumite dimensiuni (Crl).

— Derivat de la **butuc**, cu suf. *-ări*.

BUTULŪC s. m. Buțuc gros și scurt (Hm).

BUZDUGĂN s. m. Unealtă cu care se răsucesc ațele de la opinci (Și).

C

CA interj. (Repetat) Onomatopoe care imită măcăitul rațelor (Ms).

CABIÓN s. n. v. **gabion**.

CĂDĂR s. n. (Milit.) Partea sedentară, spatele armatei (La).

— Din germ. **Kader**.

CĂIHĂ s. f. 1. Sobă de fier (Ms). 2. Cazan pentru ținut apă (Br).

— Cf. magh. **kályha**, germ. **Kachel**, ucr. **kahlea** „sobă”.

CALĂC s. n. Butuc scurt pe care stau ciobanii cînd mulg oile (St).

— Din germ. **Keilhaeke**, ucr. **kailak** „idem”.

CAL s. m. 1. Fir rupt și scăpat în teară, la țesut (Co, Ms). 2. Fir de iarbă netăiat, rămas în urma coasei (Gn); v. **armășar**³.

CALABĂTINĂ s. f. Fintină nepietruită, cu apă multă în ea (Tt).

CALABŪR s. n. Capătul retezat al unui trunchi, înainte de a intra la gater (Ci).

CALABURĂ vb. I. Intrans. A colabora (Ep).

CALADĂUĂ s. f. *Stanogul* fierarului în care se potcovesc boii (Np).

— Cf. magh. **koloda**, ucr. **koloda** „trunchi, butuc”.

CALICĂTURĂ s. f. Caricatură (Bo, Dg).

— Prin apropiere de cuvîntul **calie**.

CĂLMAN s. m. Lucrător, de obicei tînăr, care îngrijește de hrana muncitorilor forestieri, face curățenie în cabană etc., în timp ce aceștia sînt plecați la lucru (St).

— Din ucr. **kalıman** „idem”.

CĂMFOTER s. m. Soldat care curăța cîștile (în armata austro-ungară) (Gn).

CANAC s. m. v. **canaf**.

CANAF s. m. 1. Virf de brad (Bh, IA, Pr, VS). 2. (În expr.) **Iarbă eu canaf** = iarbă semănată cu trifoi, care crește repede și se cosește de trei ori pe vară (VS).

— Variantă: **canac** (VS).

CANARĂ, *canarale*, s. f. Oaică bătrînă și slabă (Cr, Ep, Gm, Hg, Ng, NȘ, PP).

— Variantă **cănără** (Cr, Gm).

— Din turc. **kanarâ** „tăietoare, salhana”.

CĂNGLE s. f. Căldare de adus apă (St).

CANÓN s. n. Tun (La).

— Variantă: **canun** (La).

— Din germ. **Kanone** „idem”.

CĂNTĂ s. f. 1. Oală de tablă (Dr). 2. Cofă (ID).

— Din germ. **Kante** „idem”.

CANTOLOMÍ vb. IV. Intranz. A cantona, a poposi. *Ștefan cel Mare umbla călare și cantolomea pe la oameni* (Ep).

CANTOREÁN s. m. Cantonier, îngrijitor de drumuri (Dg, Sb, Sc).

CANŪN s. n. v. **canon**.

CĂNVĂ s. f. Lînă colorată, folosită la făcîntul unor modele pe bondițe (Sb).

— Cf. **canava** „un fel de pinză groasă cu firele rare”.

CAPĂCE s. n. pl. Ochelari la capăstrul calului (Dg, Hg); v. **oblon**, **urechi**.

CĂPCĂ s. f. Capcană de prins șoareci (Cr).

CAPSĂ s. f. Mutecă, piuliță la capătul osiei, care nu dă voce roții să iasă afară (Hm, La, Ms, VS).

— Din germ. **Kapsel** „capsulă”.

CAPȘUG s. n. Pungă pentru tabac (Gn); v. **tarșug**.

CĂRIGĂ s. f. Băț cu o rotiță la capăt, cu care se bate laptele ca să se aleagă untul (Hm).

— Din magh. **karika** „rotiță”.

CĂRINTĂR s. m. Monedă folosită altădată. *N-am carintari să plătesc contobuția* (St).

CĂRÍMB s. m. Lemn la scară în care sînt infiți fuștele (Tt); v. **bılıț**².

CĂRNÍZ, *carnize*, s. n. Gealău special pentru făcut șanțulețe în scîndură (Ms).

— Din germ. **Karnies** „idem”.

CĂRTAȘ s. n. Unealtă de lemn cu care zidarul fețuiește tencuiala (Sb).

CĂRTHÍZN s. n. Catehism (St).

— Prin apropiere de **carte**.

CĂSĂRNE s. f. Cazarmă (La).

— Din germ. **Kaserne** „idem”, influențat de **cazarmă**.

CĂTELÓC s. n. Gamelă militară rusească (PG).

— Variante: **cătlog** (Cl), **cotuloe** (Cl).

— Din rus. **katelok** „idem”.

CĂTRÍȚĂ s. f. Femela catrului (Dg).

CĂTRÁN s. n. La cutia de chibrituri, partea pe care se scapără chibritul (Md).

CĂT interj. „Comandă” prin care șeful unei echipe de lucrători forestieri îi face atenție pe aceștia să miște bușteanul cu țapinele de la capătul cel gros, de la *huzăr* (Cr); v. **A. Term.**, sub **fux**.

CAZAPŪF s. n. 1. Pufoaică, haină groasă. 2. Molton, stofă groasă și moale din care se fac rubăști (An).

CAZĂȚĂ s. f. Gazetă (La).

CĂCÍ interj. Strigăt cu care se alungă vițcii (PG).

— Variantă: **cicí** (Dg).

CĂCÍULȚĂ, s. f. Căpăcelul de la lampă (Cl); v. **căpinea**, **clop**².

CĂHLEĂTĂ s. f. 1. Hogeag scos afară prin acoperiș (Pn). 2. Gaură aproape de horn, cu un capac care se deschide cînd e fum, praf sau aer greu în casă (Ci). 3. Colibă (Fc).

— Derivat de la **cahlă**, cu suf. **-eață**.

CĂHLÍNCĂ s. f. Cînepă cu care se astupă **cahla** (VS).

— Derivat de la **cahlă**.

CĂȚÉR s. m. Om care are căruță cu cai (Ep).

— Derivat de la **cai**, cu suf. **-er**.

CĂLDARE s. f. 1. Locomotivă. *Văd că vine o căldare* (= locomotivă) (St). 2. Ceau de fierț mămăliga (VS).

CĂLŪP s. n. Galop (Ms).

CĂLŪȘ s. n. Curea groasă de piele, cu care se prinde jugul de proțap (Ch); v. *ch i u z*.

CĂMEȘĂLĂ s. f. Învelișul de lut al cup-torului în care se ard cărămizi (Cr, Dg).

CĂNĂRĂ s. f. v. *canara*.

CĂNÎL, *câniluri*, s. n. 1. Hat, mejdină care desparte două ogoare. 2. Ridicătură de pământ în mijlocul ogorului, în lungul lui, atunci când este arat de la mijloc (Vn).

CĂNUROĂȘĂ adj. (În e x p r.) Lină cănu-roasă = lină scurtă (Cl).

— Derivat de la *canură*.

CĂPĂCI vb. IV. T r a n z. (Despre albine) A astupa celulele unui fagure (Ep).

— Derivat de la *capac*.

CĂPĂRĂ vb. I. I n t r a n z. A simți o durere în șale, a te trece un junghi în urma unui efort (Cj). *L-a căpărat peste șale când a ridicat ceva* (Gm).

— Același cu *scăpăra*.

CĂPĂSTRĂ vb. I. v. *căpestra*.

CĂPĂTINĂT,-Ă adj. Capabil (La).

CĂPESTRĂ vb. I. T r a n z. A coase o pînză la capete, ca să nu se destrame, a tivî (Cj).

— Variantă: *căpăstra* (DC, Dg, Gm, VS).

CĂPINEĂG s. n. 1. Căpăcel la lampa de petrol (Cl, Gl); v. *căciuliță*. 2. Un fel de buzunar la chimir, pentru ținut banii (Bc).

— Același cu *ehepeneag* (< magh. *köpe-nyeg*; v. Scrib., s. v.).

CĂPRĂR s. m. Om care avea în trecut grijă de drumuri (VS).

CĂPRITĂ s. f. Fier mobil la cotiuga plugului, pe care se sprijină capătul grindeiului; mișcînd în sus acest fier, plugul ară mai la suprafață (Dg, Se).

CĂPŪTĂ s. f. Colț de fier în partea din față a potcoavei, la cal (VS); v. *ștol*.

CĂRĂRE s. f. Greș într-o țesătură, provenit de la un dinte rămas gol în spată (Cl).

CĂRĂMIȚĂ s. f. Țiglă (ID).

CĂRBUNĂT s. n. Bicarbonat (Dg).

CĂRNĂR s. m. Casap, măcelar, cel care vinde carne (VN).

— Derivat de la *carne*, cu suf. de agent-*ar*.

CĂSOFTĂ s. f. Construcție din lemne așezate unele peste altele, spre a susține lătocul morii (Co).

CĂȘITĂ s. f. 1. Laț la ițe, cotleț (Cl, IA, Pg). 2. Cutie de chibrituri (HL, Sb).

CĂTĂRGĂR s. m. Plutașul care transportă plute de catarguri (GH).

— Derivat de la *catarg*, cu suf. -*ar*.

CĂTELŌG s. n. v. *eateloc*.

CĂTĂLI vb. IV. T r a n z. 1. A scărpina (o bubă) (Gn, VS). 2. A lovi mereu cu toporul într-un lemn, a ciocirti (Cj, Ng).

CĂTEL s. m. Capătul subțiat al unei furci (la casa țărănească), care intră într-o scobitură a lemnului numit *costoroabă* (Dg). 2. Birnă scurtă între două ferestre (Ms). 3. Zăvor la ușă (Bc). 4. Larvă de albine care va deveni trîntor (ML).

CĂUĂCI s. m. Fierar (Ci, Co, Mn, Mr, Pn).

— Același cu *covaei* „idem”.

CĂUCIE s. f. Fierărie (Cr).

— Derivat de la *covaei* (*căuaci*), cu suf. -*ie*.

CEACLĂU s. n. Ceatlău (Co).

— Variantă: *ceclău* (Pn).

CECLĂU s. n. v. *ceaclău*.

CĒLNITĂ s. f. Ruptură dintr-un copac (St).

CĒNCI, *cenciuri*, s. n. Clenci, cep la prepeleag (La).

— Același cu *elenci*.

CENTIM s. n. Centimetru (PG).

CENTRUBŌR s. n. Un fel de burghiu la timplărie (Hg).

— Din germ. *Zentrubohrer* „idem”.

CĒNUȘĒR s. n. Cîrpă pe care se pune cenușă și se spală vasele (St).

CEPELI vb. IV. R e f l. v. *cepili*.

CĒRBAUĂ s. f. Datină de Anul nou (Pr).

CĒRBICĂ s. f. v. *cerbiece*.

CĒRBICE s. f. Lemnul din partea de jos a jugului de boi (Hg, IA, Se).

— Variantă: *cerbică* (Ch, Hg).

CĒRCĒL s. m. Semn la urechea oilor (Cr, Md, Sb).

CĒRNITA s. f. art. Un dans popular (Sb).

CĒTĒRNĂ s. f. v. *ciotornă*.

CHÉIE s. f. 1. Bucată de lemn pe care se învîrte cepul de fier al grindeiului, la moara de apă (Cb). 2. Dispozitiv (numit și *broască* sau *lacăt*) cu ajutorul căruia se dă plugul la mare sau la mic (Dg).

CHÉLNER s. n. Fier cu care se înseamnă locul unde trebuie să se dea o gaură (Hg, VS).

— Din germ. **Körner** „punctator, priboi”.

CHÉLNERHAMER s. n. Ciocan cu care se dau găuri ca să se ascundă cepul unui șurub (VS).

— Din germ.

CHÉMPFERHOBEL s. n. Un fel de gealău (Ms).

— Din germ.

CHERDÁI interj. La stînga (Ms).

CHERSÍN s. n. Făcăleț de pisat usturoi (Vn).

CHICLŪI, *chicluiri*, s. n. Deal mic, ridicătură de pămînt în formă rotundă (Vn).

— Pl. și *chiclăuri*.

CHÍDIRE s. f. Promoroacă (VN).

— Același cu **chidie**.

CHINGÁR s. n. Ferăstrău cu ajutorul căruia se face o scobitură în care intră capătul unei chingi (Hg, IA).

CHIRTÓI s. m. Poreclă dată plutășilor din satele așezate în jos de Piatra Neamț de către cei de la munte (Cr).

CHISÓG s. n. Pămîntul care se bate sub casă, nisipeală (Pr).

— Derivat de la **chisa** (lit. **pisa**), cu suf. *-og*.

CHÍȘCOÁVÁ s. f. Burduf mic făcut din piele de oaie (Hm).

— Cf. **chișcă**.

CHÍTFALT s. n. 1. Gealău cu ajutorul căruia se fac scobiturile în care se pune chitul la geamuri (Hg, IA, Se). 2. Șanțuleț în scîndură făcut cu un gealău special (Ms).

— Din germ. **Kittfalz** „scobitură pentru chit”.

CHIŪZ s. n. Bucată de piele care leagă jugul de tînjală, înlocuind cuiul de fier (Bc, Ch, Hg, IA, Se); v. *căluș*.

— Variantă: **tiuz** (Bh, Cl, Gl, IA).

CÍCA-CÍCA interj. v. **eiei-eiei**.

CICCIOÁ interj. Strigăt cu care se cheamă porcul (IA)

— Variantă: **eicioa** (Dg).

— Onomatopee.

CICIOÁ interj. v. **eicioa**.

CÍCF-CÍCF interj. Strigăt cu care se cheamă porcul (IA).

— Variantă: **eiea-eiea** (Dg).

— Onomatopee.

CÍGLÍ vb. IV. *Tranz.* A ciuguli (Dg).

CILIHÓI s. n. Buriiană mare, crescută pe un loc gras (DC).

CIOÁNCÁ s. f. 1. Lemn indoit deasupra focului, la stîna, de care se agață căldarea cînd se fierbe laptele, cujbă (Ci). 2. Țapină lucrată rău, greu de folosit (Cr). 3. (Ironic) Vită slabă (Dg, Ms).

CIOÁRA interj. „Comandă” folosită de lucrătorii forestieri prin care se anunță tragerea a unui buștean cu ajutorul țăpinelor (CrI).

— Cf. magh. **esör** „cioc”.

CIOÁTÁ s. f. Partea de lemn a băcii, care se bate în pămînt, piciorul băcii (Dg).

CIOBÁN s. m. Un soi de burete gras, de culoare albă (Sb).

CIOBÁNÉL s. m. Un fel de ciupercă; gălbioară (Co).

CIOCÁNCÁ s. f. Cață (de prins oile) (Ms).

CIOCODÍN s. m. Ciocantîn, un soi de porumb (Ms).

CIOMÍRLÁ s. f. Cioată putredă (ID).

CIÓN s. n. Ceaur (Ms).

CÍORB, *ciorburi*, s. n. 1. Ciob, oală spartă. 2. (La pl.) Toate oalele din bucătărie la un loc (Pr).

CÍOTÓRNÁ s. f. Uluc pe care se transportă buștenii de pe munte în vale (Ms).

— Variantă: **eternă** (Pn).

— Din magh. **esatorna** „idem”.

CÍPCÁ s. f. Dantelă (ID); v. *rațică, ștecăraie*.

CÍPCEÁ-CÍPCEÁ interj. Strigăt cu care se cheamă porcii (Cl).

— Variantă: **eicioa-eicioa** (Dg).

— Onomatopee.

CÍPCIOÁ-CÍPCIOÁ interj. v. **eipeea-eipeea**.

CÍPILI vb. IV. *Intranz.* A vorbi ce-peleag. *Noi mai cipilim că n-avem dinți* (VS).

— Variantă : **cepelii** (a se) (Dg).
CIRUI vb. IV. R e f l. A se face (o apă)
 ca **cirul**, a se tulbura (Dg).
 — Derivat de la **cir** „terci”.
CISNĂ s. f. Cizmă (ID).
CİSTAŞ s. m. Om frumos, arătos (PS).
 — Din magh. **tisztás** „luminos, strălucitor”.
CİŞCĂLI vb. IV. T r a n z. A fura (din pungă), a pungăşi (St).
CİŞCORNITĂ s. f. Şişcă, şişcorniţă, maşină pentru tăiat paiele mărunţ (La).
CİTŞCĂ s. f. Sitişcă, strecurătoare (VS).
CİUCE s. f. Un joc care are loc la priveghi (Gn).
CİUCĂ s. m. Ciocălău (Ms).
CİUCIURĂ vb. I. T r a n z. A urechea pe cineva (Mn).
CİUCU-CİU interj. v. **tiugu-tiu**.
CİUFÉLNIC.-Ă adj. Glumeţ, ironic (Bc).
CİUFLEAC s. m. Păpuşoi rău, fir de porumb necrescut (VS).
CİUHLĂ, **ciuhle**, s. f. Movilă, semn de hotar (Bc).
CİUHUI vb. IV. T r a n z. A pune ciuhe (= momii, sperietori) pe ogor (Dg, VS).
 — Derivat de la **ciuhă**.
CİULIC, **ciulicuri**, s. n. Lucru mic (HI).
CİUŢGĂR s. m. Bou cu un singur corn (Ms).
 — Derivat de la **ciung**, cu suf. -ăr.
CİUŢGĂRIT.-Ă adj. Fără un corn, căruia i s-a rupt un corn. *Bou ciungărit* (Ms).
 — Part. trecut de la vb. **a ciungări**.
CİUNTĂ vb. I. R e f l. A se termina, a se isprăvi. *S-a ciuntat iarba de păşcul* (IN).
CİUP s. n. 1. Mătase (Ms). 2. Canaf la pieptar (Ms).
CİUPCIURUC s. m. Agent sanitar (MI).
 — Prin etim. pop. de la **subehirurg**.
CİURCĂI s. m. pl. O specie de floare de grădină (Ms).
 — Variantă a lui **cereei**.
CİUŞTER s. m. v. **şuster**.
CİUŞTI vb. IV. T r a n z. A tăia crengile unui copac doborât, lăsînd o anumită lungime din ele lingă tulpină (Bh).
CİUŞTAC s. m. Ciomag, scurtătură (Dg, HI).

CİVLICIU adj. Fudul (PG).

CÎCI interj. v. **eăci**.

CÎRCE s. f. (În e x p r.) **Metru în cîrce** = metru de lemnărie compus din bucăţi a cite 10 cm (Sb).

CÎRCEI s. m. pl. Geluituri înguste de la draniţă (St, VS); v. **papalicuri**, **perciuni**.

CÎRÇITOR adj. Cîrtitor, cîrcotaş (Co). *Om cîrcitor* (Dr).

CİRLIGĂR s. n. Cîrlig cu care se apleacă crengile pomilor (Dg).

CİRLIGĂTURĂ s. f. Minerul indoit al coasei (Hg).

CİRMĂ s. f. La sanie, partea tălpii ridicată în sus, către oişte (Dg).

CİRMOJAR s. m. Nume dat în batjocură celor care cîntă la biserică în locul dascălilor (Bh, IA).

— Derivat de la **cîrmoj** „resturi de la pomeni”, cu suf. -ar.

CİRMULUI vb. IV. T r a n z. A conduce. *Cîrmuluesc sania* (Sc).

CİRNĂCI s. n. Instrument pentru confecţionat draniţă (IA).

CİRPĂ s. f. 1. Moşul găinii (VS). 2. Cerc, colac din cirpe pe care-l poartă pe cap femeile măritate (VS).

CİRTICŪI vb. IV. T r a n z. A vorbi rău, a critica. *Unul mă cîrticeşte pentru că am cumpărat mai mult pămînt* (Pn).

— Contaminaţie între a **cîrti** şi a **critica**.

CİŞ interj. (În e x p r.) **Ciş din gură!** = taci din gură! (Ng).

CİŞITĂ s. f. Locul unde se desparte frunza de porumb sau cea de păioase de tulpină (Dg).

CLAM¹ s. m. v. **elam**.

CLAM², **clamuri**, s. n. Ramură de copac, creangă (Pn).

CLĂMĂ s. f. Unealtă de lemnărie cu ajutorul căreia se strîng două scînduri cînd se lipesc cu clei (Ms).

— Variantă : **elam** (Hg, Pr).

— Din germ. **Klammer** „scoabă”; cf. şi vb. **klammern** „a prinde cu scoabe”.

CLANARETĂ s. f. Instrument muzical din lemn, în forma unui clarinet (HI).

CLĂVITŪRĂ s. f. Scindură subțire la gard (IN, Ms). *Gard de clăvituri; plasă de clăvituri* (ID).

— Variante: *elevitură* (ID, Ms), *elifitură* (Ms).

CLĂȘCĂ s. f. Una din cele două părți ale cleștelui de scos cuie sau ale foarfecelui (IA, Se).

— Un singular refăcut de la *elește* (considerat a fi la plural).

CLĒI¹ s. n. Lapte muls după ce a fătat vaca; pus la foc, el se corăștește (Ms, Și).

CLĒI² s. n. Creier (Ms).

CLĒIHO interj. Sennal prin care se fac atenți lucrătorii de la capătul de jos al ulucului că vin bușteni la vale de pe munte (Ms). (În expr.) *Cléiho, erivúla!* = atenție, vine un lemn strimb pe uluc. *Cléiho prúdea bilánie* = atenție, vine pe uluc un lemn gros cu mare viteză. *Cléiho virșánea* = atenție, vine pe uluc un lemn cu vârful înaintea (Ms); v. A. Term., sub *claiho, erivula, prutco, varda, virșan*.

— Cf. ucr. *kleihov* „idem”.

CLIC, *clieuri*, s. n. Miță de lână (Ms).

CLINĂC s. n. Loc rămas nearat pe ogor (Ms).

— Derivat de la *elin* „idem”, cu suf. *-ac*.

CLIOPĂC s. m. 1. Fiecare din cele două lemne verticale prinse de vârtejul căruței, pe care se sprijină loitrele, benghiuș (VS). 2. Vârtej la căruță, lemn pus pe osia din față, în care sînt prinse benghiușele.

— Din ucr. *kljopak* „idem”; v. ALR II (serie nouă), h. 357, *țepușe (la sanie)*, pct. 366 ucr. și h. 343, *virtej (la căruță)*, tot pct. 366; ucr. *klepák* „scindură pe care o ține cizmarul pe genunchi și bate pe ea pielea cu ciocanul” (Hrinč., p. 786).

CLOBĂNT s. n. Cîrligul tinjelli, capătul îndoit al tinjelli de care se leagă plugul etc. (Ch).

CLOP s. n. 1. Abajur (ID, Ms). *Clop pentru lampă* (Br). 2. Căpăcel metalic la lampa de petrol (Ms); v. *căciuliță*.

CLÓTUR s. n. Lamă de fier cu care se răzuiește lemnul (Hg); v. *croățăr, țiglină*.

— Cf. germ. *Kratzer* „răzuitor”.

CNEH s. m. Ucenic la lemnărie (Ms).

— Din germ. *Knecht* „argat, slugă”.

COADĂ s. f. (În expr.) *Coadă șoarecelui* = ferăstrău special folosit de lemnari (Hg).

COĂMĂ s. f. Iarbă care rămîne netăiată de coasă între două brazde (Dg, Gn, VN).

COĂPSĂ s. f. (La ițe) Jumătate de cotleț (VS). *Am făcut o coapsă la ițe* (St).

COARDĂ s. f. 1. Vergea de fier care unește cele două coarne ale plugului (Hg). 2. Schimboaică la plug (Hg). 3. Ceatlău, lemn cu care se strînge lanțul la carul încărcat cu lemne (St).

COĂRNE s. n. pl. Prune deformate din pricina unei ciuperci parazite (Gn); v. *cucos*.

COBILITŌI s. m. Insectă numită și *calul popii* (Ep).

COBLIZĂU s. m. Goblizan, lungan (Dg, Sr).

COBLIZOĂICĂ s. f. Fată înaltă (Dg).

COC, *cocuri*, s. n. 1. Șase snopi de grâu la un loc (VS). 2. Pline mică pentru copii (Pn).

COCIORBŪTĂ s. f. (La războiul de țesut) Fiecare din cele două dispozitive care înlocuiesc scripetii cînd se țese în mai multe ițe; dispozitivul în discuție se aseamănă cu capătul cociorbei (VS); v. *cociornită*.

— Diminutiv al lui *cociorbă*.

COCIORNITĂ s. f. (Co) v. *cociorbuță*.

COCIORŪTĂ s. f. Cofă mică, pînă la 1 kg (St).

— Probabil un derivat de la *cofă*, cu suf. *-ior + uță* (cf. dim. *coficioară*), cu pronunțarea dialectală, ca *ș*, a lui *f (+ i)* (cuvîntul se pronunță *coșorúță*).

COCIORVĂ s. f. Tăietură pătrată făcută la marginea urechii oilor, spre a fi recunoscute de proprietar (Pn).

COCLĒNCI, *coelenciuri*, s. n. Cleamp, ciot de creangă, la prepeleac (Ba, Dg).

COCÓN s. m. Fir mic de porumb la tulpina unui porumb mai mare, copileț (Np).

CODĂTI s. m. pl. Licurici (Br).

CODĂCI vb. IV. În tranz. (Despre găini) A coteodăci (Gr).

CODINÓS, -OĂSĂ adj. Cu multă codină. *Gru codinos* (Dg).

CODRENCI s. n. Limbă la meliță, lo-pățică de lemn purtată cu mâna, care rupe cînepa (Ms).

— Cf. cuvîntul **cordenei**, cu un sens apropiat.

CÓFĂ s. f. Partea mai deschisă a instrumentului muzical popular numit *trîmbiță* (= bucium) (Sb).

COHNIT adj. Împuțit, stricat, mucezit. *Fin cohnit* (La).

COIF s. n. Dos de pernă (Co).

COLB s. n. Polen (Ms).

COLBĂRĂNIE s. f. Colbărie, praf mult (Sb).

— Derivat de la **colb**, cu suf. *-ăranie*.

COLIBĂ s. f. (În expr.) **Colibă stearpă** = colibă la oi, în care fac de pază noaptea ciobanii (Ms).

CORIDÓR s. n. Baleon, cerdac, coridor (Co, Cr, Dg).

CÓLNIC s. n. Boală la oi; oile atinse de ea au urechile umflate (Hg); v. *colnic* ceală.

COLNICEĂLĂ s. f. Boală la oi manifestată prin umflarea urechilor (Hm); v. *colnic*.

COLNICÍ vb. IV. Refl. (Despre oi) A se îmbolnăvi de *colnic* (Hm).

COLTĂR s. n. Fiecare din cele două fiare care leagă proșapul de car (Hg).

COMĂNDĂȘ s. m. Cîrmaciul plutei (ȘD).

— Probabil rezultat prin contaminare între **comandă** și **cormănăș** (< magh. **kormányos** „cîrmaci”).

COMĂNDĂT, *comîndați*, s. m. Comandant (La).

COMISÍ vb. IV. Tranz. A recruta. *M-o comisit* = m-a recrutat (St).

COMPĂNIE s. f. Brigadă, echipă de lucrători forestieri (Pg).

COMPERĂȚIE s. f. Cooperație (Pn).

COMPARATIVĂ s. f. Cooperativă (Dg).

COMPERATIVĂ s. f. Cooperativă (NȘ).

CÓMUR adj. De culoare roșie. *Miel comur*, ca un *cine roșu* (Hm).

CONDRĂT s. n. Contract (VS).

CONDÚC s. m. Conducător, șef (Sb).

CONOFTIRITĂ s. f. Chiftiriță, coropișniță (VS).

CONTRĂ vb. I. Refl. A se certa (Dg).

CONTRAFIȘĂ s. f. Proptea, lemn care sprijină stîlpul casei (Hg, Rd, Sb).

COPĂCÍ vb. IV. Refl. A se îndoi, a se strîmba de greutate. *Lemnul strîmb se copăcește cînd vine pe uluc* (PG).

COPÍ interj. (Repetat) Strigăt prin care se cheamă curcile la mîncare (Dg, PG, Vn).

COPILĂȘ s. m. Fir de porumb care crește lingă tulpina unui porumb mare (VS).

COPILÉT s. n. Un fel de fuștel legat de sulul de dinapoi (la războiul de țesut), de care se prinde capătul urzelei ca să se poată ușor înveli teara pe sul (St).

COROANĂ s. f. Fier rotund la dricul de dinainte al carului, pe care se mișcă virtejul (Ch); v. *cranț*¹.

CÓRCI s. m. Berbec cu urechi mari (Hg).

CORDĂR s. n. Unul din cele două lanțuri care leagă grindeiul plugului de cotiugă (Dg).

CORHĂNĂ s. f. Pădure tînără (Gn).

CÓRI s. m. pl. (În expr.) **Am strîns brazdele în cori** = am adunat finul în grănezi mici, în formă de cerc, înainte de a clădi o căpiță (IA, Se).

CORÍ vb. IV. Tranz. A strînge oile grămadă, a le aduna (Fc).

CORJEICĂ s. f. Furcă de tors (Cr, DAR, PC, Sb, VB).

CORNÍ vb. IV. Intrans. A cînta din corn (Dg).

COROBĂLĂ s. f. Vorbă de ocară la adresa unui om negricios (Dg).

COROBLET s. m. Poreclă dată de locuitorii de la munte celor de la dealuri și șes. *Zicem la oamenii cei de la țară, fiindcă-s slabi și subțiri* (Cr).

CORONÍ vb. IV. Tranz. A coji un copac (Ms, VS).

— Derivat din ucr. **kora** „scoarță, coajă”.

COSIRE s. f. Loc de pe care s-a cosit finul (Ch, Hg, IA).

COSORÓS adj. Arțăgos, agresiv (Dg, Gr).

— Derivat de la **eosor** „un fel de cuțit”, cu suf. *-os*.

COSTRÁN s. m. Mînz sub doi ani (VS).

COSTRUȘAN s. m. Cal între doi și trei ani (Sc).

COSTRUȘANĂ, s. f. Iapă (mînză) între doi și trei ani (Co, Sc).

COȘOLINĂ, *coșolinuri*, s. f. Zarzavat (Cj).

COSTEÎ s. n. Hogeag (Bl).

COTĂR s. n. Adăpost pentru miei (I'c, IA, Pr).

COTIULOC s. n. v. **cateloc**.

COTINEĂȚĂ s. f. Cușcă pentru ciine (VJ); v. *c o t i o a b ă*.

COTIOABĂ s. f. (VS) v. *c o t i n e a ț ă*.

COTIRZĂC s. n. Sacul prins de oiștea căruței, în care se pune nutreț la cai (Co, NȘ); v. *c r e p c i c*, *o p a l c ă*, *z a b l ă u*¹.

— În partea finală germ. **Sack**.

COTLĂNCI s. m. pl. Brațele prepeleacului (Bă).

— Probabil pl. de la **coeleamp**, cu *el* > *tl*.

COTOFLING s. m. (Într-o ghicitoare) *Unul ară, doi se miară / Patru-mping și-un cotofling* (Porcul) (Sb).

COTROBĂUCĂ s. f. Codobatură (Fc).

COTROBOANȚĂ s. f. Contrabandă (Pn, Pr).

COTROBŪȚĂ s. f. v. **cotrobuție**.

COTROBŪȚIE, s. f. Impozit (St).

— Variantă: **cotrobuță** (VS).

— Același cu **contribuție**.

COTŪIEĂ s. f. Poiată pentru găini (Bc); v. *c o t u n ă*.

COTŪNĂ s. f. Coteț unde dorm găinile (Cl, Hl); v. *c o t u i b ă*.

COTĂC s. m. Lemn scurt (Ms, Vm).

COTOPÊI s. n. 1. Rășchitor 2. Scul din fire de cinpă (Mv).

COVĂȘEALĂ s. f. Plămădeală pentru pîne (Cr).

COVĂȘI vb. IV. Tranz. A plămădi (Cr).

COVRÎ vb. IV. Refl. A se ascunde, a se adăposti (Cj, Cr).

CRĂISMĂ s. f. Un fel de daltă pentru îngropat balamale la ferestre (Hg).

— Cf. germ **Kreuzmeissel** „idem”.

CRĂITAFIS s. n. Unealtă de fier, un fel de sfredel, cu ajutorul căruia se dau găuri la ferestre, pentru prins balamalele (Ms).

— Din germ.

CRAM s. n. Hram (La).

CRĂMĂ s. f. Colibă unde dorm ciobanii. *Unde dormim noaptea lîngă oi, ti zicem cramă* (Și).

— Cf. germ **Kram** „prăvălioară”.

CRĂMPĂ s. f. Tirnăcop. *Așa ziceau bătrînii mai demult* (PS).

— Din germ. **Krampe** „idem”.

CRĂNGĂ, *crăngi*, s. f. Partea căruței de care se prinde proțapul, pisc (Ms); v. *c r ă c u ș o r*.

CRĂCĂNĂ s. f. Jug în formă de trunghi, pe care-l poartă unele vaci la păscut, ca să nu poată sări peste garduri (Co).

CRĂCIUNĂR s. m. Flăcău de 16—17 ani, care iese prima dată la joc în ziua de Crăciun (Ep).

— Derivat de la **Crăciun**, cu suf. *-ar*.

CRĂCUȘOR s. m. Unul din cele două lemne fixate pe dricul de dinainte al carului, de care se prinde proțapul sau oiștea (Hg); v. *c r a n g ă*.

CRĂMUI vb. IV. In tranz. A hrămii, a sărbători hramul unui biserici (La).

CREMANĂR s. n. v. **eremenar**.

CREMENĂR s. n. Închisoare, penitenciar (La).

— Variante: **ereminal** (Dg), **eremanar** (La).

CREMENARIST s. m. Deținut (La).

— Derivat de la **eremenar**, cu suf. *-ist*.

CREMINĂL s. n. v. **eremenar**.

CRÉPCIC s. n. Sacul prins la oiștea căruței, în care se pune nutreț la cai (Db); v. *c o t i r z a c*.

CRICLĂ s. f. (Folosit de bătrîni) Halbă de bere (VS).

CRIJMĂ s. f. Un fel de broboadă albă pe care o poartă femeile vara (Dg).

CRIMĂ s. f. Climă. *Ești dedal cu crima ceia* (Sb).

— Etim. pop.

CRISTELNITĂ s. f. Umflătură între unghii la oile bolnave de schiop. *Crapă între unghii și iese o bucată de carne, o cristelniță* (Hm).

CRITĂ s. f. 1. Bucată de oțel fixată la capătul de jos al fusului care trece prin crîng, la moare de apă (PG). 2. Pilă cu dinții cam tociți, cu care se ascute coasa (Pn).

— Din rus. *kriea* „oțel” (v. Scrib., s. v.).

CRIVĂLĂ s. f. 1. Capră de tăiat lemne (Cj, Gn); v. *h o l ț b o c*. 2. Jug la purcei, ca să nu poată trece prin gard (Cj).

CROĂȘTE s. f. Coajă de pe ceaur (ViS).

CROĂTĂR s. n. Lamă de fier cu care se răzuiește lemnul (Hg); v. *c l o ț u r*.

— Din germ. *Kratzer* „răzuitor”.

CRÓHAMER s. n. Ciocan lat, cu niște șanțulețe săpate în el, cu care se ferecă piatra morii (VS); v. *b u c e a r d ă*.

— Din germ.; term. tehnic german este **Kraushammer** (v. Lex., s. v.).

CIUCIURĂ vb. I. *T r a n z.* A scutura, a trage de ceva. *L-ai prins de ureche și l-ai ciuciurat* (Mr).

CIUCIURLĂU s. n. Poiată unde se țin rațele (Rd).

CUCOȘ s. m. Prună verde atacată de un parazit și deformată, dulce-acrișoară la gust (Dg, Sb); v. *c o a r n e*.

CUCOȘĂRNITĂ s. f. Un fel de tavă sau tingire din tablă găurită, acoperită, în care se fac, la un foc cu pară, *floricel*e (sau *cocoși* sau *giște*) din boabe de porumb (Dg).

— Derivat de la *ecocș*, cu suf. *-ărniță*.

CŪENE s. f. 1. Un fel de cuptor acoperit cu o leasă, pe care se usucă prunele, lozniță (Co). 2. Loc pe malul râului unde apa se întoarce puțin înapoi, coadă la riu (Dg).

CŪI vb. IV. *T r a n z.* A bate o scindură în cuie. *Vine tapat, cuit cu ștrmă* (Crl).

— Derivat de la *eu*.

CUMPARATIVĂ s. f. Cooperativă (Dr).

CŪPĂNĂ¹ s. f. (În *e x p r.*) **Cumpănă de apă** = instrument folosit de zidari sau lemnari pentru a determina poziția orizontală sau verticală (Dg, IA).

— Calc după germ. *Wasservage*.

CŪPĂNĂ² s. f. Găleată mare de 12 kg (Pn).

CUMPĂNITĂ adj. (În *e x p r.*) *Oaie cumpănită* = oaie care dă lapte numai dintr-o țiftă (Pn).

CŪPĂ s. f. Grămădă de strujeni, glugă de păpușoi (Gn, VS).

CUPĂTŪIE s. f. Vas de o jumătate de litru (Mr).

— Derivat de la *cupă*, cu suf. *-ătuie*.

CUPTORĂS s. n. Scobitură sub grătarul sobei, unde cade cenușa (ID).

CURĂLÓS adv. În formă de curele. *S-o arat curlós* = cu bulgări mari, cu brazde lungi, numite curele (Hg).

CURĂTITOARE s. f. Placentă la vacă (Dg, La); v. *c u r ă ț i t u r ă*.

CURĂTITŪRĂ s. f. Placentă, cămașa în care a stat minzul, mielul, vițelul și pe care o dă afară vita după ce a fătat (Dg, VS); v. *c u r ă ț i t o a r e*.

CURDUCOȘ s. n. Corcodușă (Ms).

CUREĂ s. f. Brazdă care se ține totdeauna, acolo unde pământul este hleios (Hg).

CURICHÉL s. m. Nap, gulie (Ms).

— Derivat de la *eurechi*, cu suf. *-el*.

CŪRIS s. m. Lemn gros (Ci).

CŪRPÂN s. m. Model cusut pe bondiță sau la partea de jos a catrinței, în forma plantei al cărei nume îl poartă (Sb, St).

CŪRSŪRĂ s. f. (În *e x p r.*) **Cursură de apă** = cursul apei, albia apei (ID).

CŪRSĂLĂ s. f. Fiertură din coajă de arin cu care se vopsesc opincile, spre a căpăta mai multă trăinicie (Cr).

— Același cu *eruseală*.

CŪRSI vb. IV. *T r a n z.* A vopsi ceva cu *curșală* (Cr).

CŪRȘMIT s. m. Medic veterinar (La).

— Din germ. *Kurschmied* „potcovar”.

CŪSLŪI vb. IV. *T r a n z.* A fura, a dosi ceva (Dg).

CŪSMĂ s. f. Snopul care se pune deasupra unei clăi (VS).

CUSTULŪI vb. IV. *T r a n z.* A gusta (Ms).

CUTĂI vb. IV. *T r a n z.* A hrăni mai bine. *Vreau să cutăiesc vaca asta, să fie mai grasă* (VS).

D

DAC s. n. Acoperiș (la casă) (St, ViS).

— Din germ. *Dach* „idem”, ucr. *dah* „idem”.

DARĂ adv. Da. — *Vrei să faci fntlnă? Dară!* (Dg).

DĂLTÎȚĂ s. f. Semn la urechea oii (PG).
DĂRĂGHÎT,-Ă adj. Dărfimat, surpat (Ba).

DĂRURI s. n. pl. Impozite (Sb).

DEBANDĂRE s. f. Debandadă. *Albinele besmetice umblă în debandare* (MI).

DECUÎ vb. IV. *Tranz.* A adăposti. *Rușii erau decuiți în tranșee* (La).

— Din germ. **decken** „a adăposti”.

DÉJDITĂ s. f. Stinghie, chingă la pat (ID, Ms).

DELTĂR s. m. Unul din cele cinci sau șase lemne ale grapei, în care sint bătute cuiele (Hg); v. **bilț**¹.

DEMUICĂ vb. I. *Tranz.* A despica un butuc pentru a face draniță (La).

DERUNĂ vb. I. *Refi.* A se ruina (Sb).

DESCAILĂTOR s. n. Clește de scos caielele (VS).

DEȘCHIMĂ vb. I. *Tranz.* A schimba rufele, a primeni (Pr).

DESPĂRTĂ s. f. Vită care nu merge la un loc cu cireada (VS).

DETELÎN adv. Deosebit, aparte (IN).

— Cf. **deschilmit** „idem”, care stă în legătură cu **ehilin** < magh. **külön** „deosebit, despărțit”.

DET, dețe, s. n. Unitate de măsură de 100 gr (Br).

— Pl. și: *dețuri*.

DEZBLEUJĂȚ,-Ă adj. Descheiat la haină sau la cămașă, dezordonat în îmbrăcăminte (Dg).

DEFIȘĂRE s. f. Defrișare (Cl, Dg).

DIHĂMĂȚ,-Ă adj. Desmățat (Hg).

DINDIUȘCĂ s. f. Pichere, bibilică (Ms).

DINTRE adv. În față, față de. *Dintre mine nu îndrăznește el* (VB).

DINSTRŪNS,-Ă adj. Distrus (Pn).

DÎPI prep. După (La).

DIRICĂ vb. I. *Intranz.* A face curat în casă (CO); v. **dorovái**.

— Variantă a lui **deretia**.

DISCIOCĂLĂ vb. I. *Tranz.* A cenătui o pasăre, a o tăia în bucăți (Gm).

DISTRŪNGE vb. III. *Tranz.* A distruge (Dg, Ep).

DÎMBLĂV,-Ă adj. Paralizat, damblagiu (Dg).

DÎMBURÓS,-OĂSĂ adj. (Despre un loc) Cu dîmburi, neregulat (Co).

DÎNE s. f. Pepene, harbuz (Co).

— Din magh. **dinnye** „pepene”.

DÎRDĂLĂ s. f. 1. Pinză grosolană de cînepă (Dg); v. **dîrdoaică**. 2. Epitet înjurios la adresa unei femei nepricepute (Dg).

DÎRDOAICĂ s. f. (Sc) v. **dîrdală**¹.

DÎRDÓI s. n. Cînepă mare (DC).

DÎRJĂ, dirjale, s. f. Bățul scurt al îmblăciului (Dg, Gm).

— Sg. și: *dirjauă*.

DÎRJŪNCĂ s. f. Postată, fișie de pămînt, bucată dintr-un ogor (Bh, Hg).

— Variantă: **durjuncă** (Hg).

DÎRLÓG s. m. Cal rău și slab (Co, Dg, Hg, Os).

DÎRMĂ vb. I. *Tranz.* A dărfima, a doborî. *Nu se dirmează lemnele* (Ms).

DÓBĂ s. f. Rolă (la sobă) (VS).

DOBŪS s. n. Dop (Ms).

DÓLIE s. f. Încăperea din spatele casei (Cl, PG).

DOMNĂR s. m. Domn mare, boier (Ms).

DORN, dornuri, s. n. Cui de fier pentru găurit metale (Cr, VS).

— Din germ. **Dorn**.

DOROVĂI vb. IV. *Intranz.* A face curățenie mare prin casă (ID, Ms); v. **dirica**.

DRĂCHINĂ s. f. Unul din cele două lemne de la scară, în care se fixează fușteii (Sr); v. **bilț**².

DRAGOMÁN s. m. 1. Șeful unei cete de plutăși sau de pădurari (Hg). 2. Conducătorul unei stîni (Rd).

DRĂȚSERI s. n. Foarfece de tăiat sîrmă (VS).

— Din germ. **Drahtschere** „foarfece pentru tăiatul metalelor”.

DREPTĂR s. n. Scîndură cu care se netezește lutul la lipitul casei (Co).

DRÎMBĂ s. f. Scoaba în care umblă în sus și în jos clampa, când ușa nu are broască, ci o închizătoare simplă (Dg).

DRODĂR s. m. Meșter care leagă oalele cu sîrmă, ca să nu se strice (Cr).

DRODĂRIȚI s. m. 1. Cel care leagă oale cu sîrmă (ca să nu se spargă) (Cr). 2. Epitet injurios la adresa unuia care se ocupă cu nimicuri (Cr).

DRONG adj. Prost (Ms).

DRONGĂLĂU adj. Prost (Ms).

DRUBINĂR s. m. Unul din cele două lemne laterale ale scării (VS); v. *bilț*².

DRUGĂLĂU s. n. Drug lung (VIS).

DRUGĂLĂUCĂ s. f. 1. Femeie care nu știe să toarcă bine (Bh, IA). 2. Fată greoaie, mare, proastă (Cr, DC).

— Derivat de la *drugă*, cu suf. *-ătaucă*.

DRŪMURI s. n. pl. (În expr.) **Între drumuri** = răscruce de drum, răspîntie (PP); v. *răspîntină*.

DUBĂLIȘTE s. f. Căldură mare, zăpușeală (Co); v. *budeală*.

DUBLUÓBEL s. n. Un fel de gealău (Hg).

— Din germ. **Doppelhobel**.

ĐUBURLUI vb. IV. Tranz. v. *dupurlui*.

DUCE vb. III. Tranz. (În expr.)

A duce în leațuri = a aresta, a duce sub escortă (pe cineva) (St).

DUHĂNĂȘ s. m. Fumător (Mr).

— Variantă: **duhăniș** (ID).

— Din magh. *dohanyos* „idem”.

DUHĂNIȘ s. m. v. *duhănaș*.

DUIŢM s. n. sg. Uium, vamă la moară (Cr).

DUL, *duluri*, s. n. Cută la o haină sau stofă (Dg).

DUNĂ s. f. Chilotă (Ci).

DUP s. m. 1. Piatră mică și lată, în formă de monedă, cu care se joacă copiii la jocul numit *în dupi* (Dg). 2. (În expr.) **În dupi** = un joc de copii cu pietricele în forma monedelor, pe care le prind în palma deschisă, după ce le aruncă în sus (Dg, Vn).

DUPLI vb. IV. Refl. A se îndesa, a se bătători (pămîntul) (Dg, Hr).

DUPUI vb. IV. Tranz. A jumuli, a smulge penele de pe o pasăre (Cj); v. *dupurlui*.

DUPULUI vb. IV. Tranz. A scoate de pe piele resturile de păr, la tăbăcărie (Gn).

DUPURI vb. IV. Tranz. A cădea părul de pe vite, primăvara (Dg).

— Variantă: **dupurli** (Dg).

DUPURLI vb. IV. Tranz. v. *dupuri*.

DUPURLUI vb. IV. Tranz. A smulge penele de pe o pasăre, a o jumuli (Co); v. *dupui*.

— Variantă: **đuburlui** (Co).

DUPUȘOR s. m. Nod de lînă (Hg).

DURĂITOARE s. f. 1. Cascadă (Bh, IA); v. *durduc*, *duruiuş*¹, *scală*, *ștează*¹. 2. Morişcă (Cr). 3. Un fel de sucală de umplut țevile cu fir, la țesut (Gn, VS).

— Variantă a lui *duruitoare*.

DURĂTŪRĂ s. f. Un anumit fel de a construi casa de lemn; capetele lemnelor se îmbucă unul în altul (HI).

DURDŪC s. m. (Vn) v. *durăitoare*¹.

DURDUIUȘ, *durduiușuri*, s. n. v. *duruiuş* 1 și 3.

DURGHINĂR s. m. v. *turpinar*.

DURITĂ s. f. Rotiță de lemn dințată, cu care se potrivește cantitatea de grăunțe ce trebuie să intre sub piatra morii (GI).

DURJŪNCĂ s. f. v. *dirjuncă*.

DURLĂȘ s. n. Sloi de gheață (Hg).

DURSLAGDŌRN s. n. Instrument pentru făcut găuri la potcoave (VS).

— Din germ. **Durchschlagdorn**.

DURSLĂGHAMER s. n. Instrument pentru găurit fierul (VS).

— Din germ. **Durchschlaghammer**.

DURUBĂTĂ s. f. 1. Prăjină pe care se pune carnea în pod la afumat (Ci, Cr). 2. (Numai la plural) Cele două lemne groase ale scării (St); v. *bilț*². 3. (Numai la plural) Lemnele pe care dorm găinile (Ci).

DURUBĂT s. n. v. *durubeț*.

DURUBET s. n. 1. Lemn de grosimea mîinii (Bn). 2. Fuștei la scară (Co); v. *bilț*⁴.

— Variantă: **durubăț** (Co).

DURUIUȘ, *duruiuşuri*, s. n. 1. (Tt) v. *durăitoare*¹. 2. Ghețuș pe care se dau copiii iarna (Dg). (În expr.) **A se da de-a duruiuşul** = a se da pe gheață.

— Variantă: **durduiuş** (Dg).

F

FAC, -Ă adj. (Despre cai) 1. De culoare galbenă, șarg (La, PS). 2. Cenușiu (La).

— Din magh. *fakó* „galben, palid”.

FACĂU adj. (Despre cai) Șarg, de culoare galbenă (PS).

— Din magh. *fakó* „cal șarg”.

FACE vb. III. Tranz. (În expr.) 1. A face capătul = a termina o treabă (Dg), a ucide, a executa (Dg), a consuma tot (Dg). 2. A face cuvîntul = a se înțelege (La). 3. A face întrebare = a întreba (Hg).

FAPLĂSCĂ s. f. v. *felleșcă*.

FAPLĂCUNC s. n. Aprovizionare, proviziile (La).

— Din germ. *Verpflegung* „idem”.

FĂERTANGHE s. f. Clește de foc (VS).

— Din germ. *Feuerzange* „idem”.

FĂERVANT s. n. Perete de piatră la casă, în dreptul sobei (Ms).

— Din germ. *Feuerwand* „idem”.

FĂLIS, -Ă adj. Fals (PG).

— Variantă: *faloș* (Co, Mr, Pn).

FĂLOS, -Ă adj. v. *faliș*.

FALT s. n. Gealău special, rindea (Cr).

— Din germ. *Falz(hobel)*.

FĂLTAMĂR s. n. Ciocan folosit la potcovit (Se).

— Din germ. *Falzhammer*.

FĂNDILĂ s. f. Tigaie cu coadă (Bh, Chi, Cl, Co, Cr, Ep, Gl, IA, Mr); v. *leşpede*.

— Variantă: *fanglă* (Cr, Pn, VS).

— Cf. germ. *Pfanne* „tigaie”.

FĂNGLĂ s. f. v. *fandilă*.

FANSŪLE s. f. Fasole (Ms).

FANTERIE s. f. Infanterie (St).

FARMĂC s. n. Distanța dintre virful degetului mare și prima articulație, folosită ca unitate de măsură. *O palmă și trei farmace lungime* (IA).

FARMACLIC, *farmaclucuri*, s. n. 1. Apărătoare la poduri, ca să nu cadă trecătorii în apă (Hl); v. *ghelender*², *igliță*, *țitor*¹, *tirnaț*². 2. Balustradă deasupra balconului la casă (Hg, Hm).

— Variantă a lui *parmaclie*.

FARȘINĂ, *farșine*, s. f. Un fel de dig, de întăritură, pe malul apei (VS).

FARTA interj. Așa se strigă, ca să se dea vaca la o parte (VS).

— Același cu *harta*!

FĂSCĂ s. f. (Noaptea, la pescuit) Făclie, faclă (Co, Pn); v. *fălcer*, *sfășie*².

FĂGANIȘ s. n. Făget, pădure de fag (Gn, La); v. *făgăniște*, *făgăriș*.

FĂGANIȘTE s. f. (VS) v. *făgăniș*.

FĂGĂRIȘ s. n. (Vn) v. *făgăniș*.

FĂGĂU s. n. Ciomag de fag (St).

— Cf. magh. *fa* „copac”, *faág* „creangă”; a avut loc și o contaminație cu rom. *fag*.

FĂINȚĂ s. f. Ulucul prin care curge făina de sub piatra morii în coș (Ms); v. *gîrlici*.

FĂLCER s. n. Făclie folosită noaptea, la pescuit (Mr); v. *fașcă*.

FĂLCICĂ, *fălcele*, s. f. 1. Părțile laterale ale meliței, între care intră limba (Co). 2. Unul din cele două lemne laterale ale scării (Rd); v. *bilț*². 3. Botniță la vițel (Cr).

FĂRĂȘEL s. n. Vas de lemn, în formă de cupă (PM).

— Diminutiv al lui *farăș*.

FĂRBUI vb. IV. Tranz. A vopsi (Co, Cr, Hl, Sb, St, VB).

— Din germ. *färben* „idem”.

FĂSUȚ vb. IV. Tranz. A căpăta, a face rost de ceva. *Noi făsuim la cai mincare, dar dumneata de unde-i lua?* (VS).

FĂȘCŪTĂ s. f. Vas mic pentru ținut brinză sau lapte (Co, Cr, Fc, Hl, Ng, Pn, VN).

FĂTĂLĂU s. m. Fată care nu se mai mărită (VN); v. *fetie*.

FĂTOAIE s. f. Față de pernă (Ms).

FĂDER s. n. 1. Gealău special (Cr). 2. (În expr.) Foarfece cu fedăr = foarfece cu arc (St), *brîșcă cu fedăre* = trăsură cu arcuri (La).

— Cf. germ. *Feder* „pană, arc”.

FELEȘTIUC s. n. 1. Sucitor, lemnul rotund cu care se întinde foaia de aluat (Pn). 2. Lucru netrebnic (Cj).

FELFLEAȘCA s. f. Bidon militar (Gn); v. *fleașcă*¹.

— Variante: *falfașcă* (Os), *ferfleașcă* (Gn), *fleflașcă* (Cj).

— Din germ. *Feldflasche*.

FENE adv. (În expr.) *Dă-i în fene* = *dă-i dracului* (Mr).

— Din magh. *fene* „afurisit, blestemat, al dracului”; *egy e meg a fene* = să-l ia dracul!

FENT s. n. Balanța cîntarului (PS).

FERANG s. n. v. *ferhang*.

FEREANCĂ s. f. v. *ferhang*.

FEREĂȘCĂ s. f. v. *felfleașcă*.

FERGHETĂU s. n. Ciomag, ceatlău (Ms).

FERHANG s. n. Perdea (Ms).

— Variante: *ferang* (Ms), *ferihang* (Ms), *fereneacă* (ID, Gn, Ms, VS).

— Din germ. *Vorhang* „idem”.

FERIC adj. Un anumit soi de ovăz. *Ovăz feric* (VS).

FERICITĂ vb. I. Tranz. A felicita (La).

FERIHANG s. n. v. *ferhang*.

FERZINCHĂMER s. n. Ciocan pentru lărgit o gaură ca să se poată ascunde capătul unui șurub (VS).

— Din germ. *Versinkhammer* „idem”.

FERZINCUI vb. IV. Tranz. A lărgi o gaură în partea de deasupra, pentru a se putea ascunde capătul șurubului, ca să fie la același nivel cu fierul găurit (VS).

— Din germ. *versinken* „a adînci”.

FESTUNG s. n. Închisoare (Os).

— Din germ. *Festung* „fortăreață”.

FESTER s. m. 1. Inginer silvic, șef de ocol silvic (VIS, VS); v. *folvaltăr*, *foșmaistăr*. 2. Pădurar (Co).

— Cf. germ. *Förster* „silvicultor”.

FETIE s. f. Fată bătrînă care nu se mai mărită (Pn); v. *fătălău*.

FETEALĂ s. f. Tencuială la casă (VS).

FETI vb. IV. Tranz. A tencui o casă. *O fești (casa) cu lut, cu nisip* (VS).

FIERBĂTOARE s. f. Partea din stîină unde se fierbe zerul (Hm); v. *urdărie*.

FIERSTRĂDĂR s. m. 1. Proprietarul unui ferăstrău mecanic (Co). 2. Lucrător care muncește la gater (Co).

FIZGNOMIE s. f. Fizionomie (Dg, Ep).

FÎNGE s. f. Cană de metal pentru băut apă (Ms).

FIRISPÓR s. n. Rumegătură de ferăstrău (Br, ViS).

— Din magh. *fűreszpor* „idem”.

FİRÓS-ŌÁSĂ adj. Mașcat, mare la bob (VS).

FIRTHĂMER s. n. Ciocan cu patru muchii pentru găurit (VS).

— Din germ.

FINTUI vb. IV. Tranz. A pune sechestru (VS).

FİRŊĂR s. m. Om de nimic (St).

— Același cu *sfirnar* „negustor, traficant”.

FİSLĂU s. n. Fîn uscat prea tare (Gn).

FLĂCĂU s. m. (Bot.) Floare înaltă, asemănătoare cu gura leului, albă la culoare, pătată cu roșu (Sc).

FLEĂȘCĂ, *fleşte*, s. f. 1. Bidon militar (Cr); v. *felfleașcă*. 2. Gaură la capătul toporiștei, în care se fixează cățelul de la fierul coasei (Hg, IA, La, Sc). 3. Brățară la coasă (Ch, Co, Cr, Hg, VS). 4. Greutate la cîntar de 100 gr (Cr).

— Pentru sensul 1 și 2, cf. magh. *flaska*, *flascó* < germ. *Flasche*.

FLEĂURA adv. (În expr.) *A umbla fleaura* = a umbla fără rost, a pierde timpul (Dg).

FLEFLĂȘCĂ s. f. v. *felfleașcă*.

FENCHEA adv. (În expr.) *A merge flenchea-flenchea* = a merge șotîng-șotîng, a merge ca un șchiop (Dg). *A umbla trenchea-flenchea* = a umbla fără rost (Vn).

FLENCHES v. *flenchiș*.

FLÉNCHIS-Ă adj. (Despre oameni și vite) Care se lovește, cînd merge, cu un picior peste celălalt (Dg, Pr); v. *mehenghi*.

— Variantă: *flencheș* (Sv).

FLENCHISÍ vb. IV. Refl. A se cosi (calul) cu copitele, cînd merge (Pr).

FLEŌARCĂ s. f. 1. (Ironic) Gură. *Tacă-ți fleorca* (Dg). (În expr.) *E fleorea la gură* = e palavragie, spune vrute și nevrute (Dg).

FLEORCĂ vb. IV. Tranz. A vorbi mult și degeaba, a birfi (Dg).

FLESTIC s. m. Om îmbrăcat urît (Gm).

FLET, *flețuri*, s. n. Leaț (VS). *Gard de flețuri* = gard de leațuri (La).

FLIOSCĂ s. f. Pahar, vas din care se bea la crîsmă (Cr, VS).

— Același cu *fleașcă*.

FLIOSCĂI vb. IV. Tranz. A bea cu paharul numit *flioscă* (Gr).

FLISC, *fliscuri*, s. n. Buza de sus a calului (Hg).

FLOARE s. f. (În e x p r.) 1. Flori de dinsele = flori de leac (Dr). 2. Flori cojocărești = floarea numită și ochiul bouului (Sb).

FLUIER s. n. Partea mai strîmbă a trimbiței (Sb).

FOCĂR s. n. Locul unde se face focul la stîină (Hm).

FOCĂRIE s. f. Bucătărie de vară (PG).

FOCĂRI vb. IV. Tranz. A face focul (Co, Cr, Hl, PG).

FODOMENT s. n. Temelia casei (Ms); v. f o n d a ț i e.

FORĂZĂ s. f. 1. Săgeata din virful casei, pusă ca ornament (Brd, Rd); v. p a m p o n. 2. Scindura de la capătul loitrei, la car (Vn). 3. Tiparul în care se toarnă ceara topită pentru făcut luminări (Cr). 4. Haine rupte, cirpe, rufe rupte (Cr, St, VS).

— Variantă : *fuiază* (Cr, St).

FOGAȘ¹ s. n. Hotar care mărginește o bucată de pădure (Br).

FOGAȘ² s. n. Cuiet de pus hainele (Ms).

— Variantă : *fogoș* (Br, Ms).

— Din magh. *fogas* „idem”.

FOGOȘ s. n. v. *fogaș*².

FOITĂS s. m. sg. Cea mai proastă calitate de fibre de cînepă, buci (Co).

FOLF, *foalfă*, adj. Care vorbește pe nas (Pr).

— Același cu *fonf*.

FOLTÍ vb. IV. Tranz. A coji copacul (St).

— Din magh. *falt* „zdreanță, cirpă, fișie”.

FOLVĂLTĂR s. m. Inginer silvic (VS); v. f e ș t e r¹.

— Din germ. *Verwalter* „administrator”.

FONDĂTIE s. f. Temelie la casă (Hl); v. f o d o m e n t.

FONT s. n. Fond. *Fontul bisericesc* (VS).

FORBĂISM s. n. Ciocan de făcut potcoave (Se).

— Din germ.

FORFĂCĂR s. m. Lăcustă care mănîncă porumbul (Gm, VS).

FORFĂCĂTURĂ s. f. Semn la urechea oii (Cl, Cr, Rg).

— Variantă : *forfăcătura* (Sb).

FORFĂI vb. IV. Refl. A se mișca, a se foi (Dg).

FORFĂIALĂ s. f. Multă mișcare, foială în casă (Dg).

FORFĂCĂTURĂ s. f. v. *forfăcătura*.

FORLĂU s. n. Pahar de 200 gr (ViS).

FORȘLAGHAMĂR s. n. Baros (VS); v. f o ș l a c.

— Din germ. *Vorschlaghammer*.

FORSĂIDĂR s. n. Lucrătorul care conduce gaterul (Cr).

— Din germ. *Vorschneider*.

FORSOȘ s. n. v. *forșoș*.

FORSUȘ s. n. Avans (în bani) (ViS).

— Variantă : *forșoș* (Br).

— Din germ. *Vorschuss* „idem”.

FORTIGRAFĂ vb. I. Tranz. A fotografia (St).

FOȘALĂU s. m. (Fig.) Bătrîn slab (IA).

FOȘLĂC s. n. Baros (la fierărie) (Hg); v. f o r ș l a g h a m ă r.

— Din germ. *Vorschlag*.

FOȘMĂISTĂR s. m. Inginer silvic (VS); v. f e ș t e r¹.

— Din germ. *Forstmeister* „inspector silvic”.

FRĂI adj. Liber, achitat (La).

— Din germ. *frei*.

FRANTÓN s. n. v. *fronton*¹.

FRISĂLĂ s. f. Prăștie (Co).

FRIZĂ s. f. Cadrul de lemn în care sînt fixate ochiurile de geam (Hg).

FRÎNĂ s. f. Dispozitiv cu care se ridică sau se coboară piatra morii (Bh, Cb, IA, VB).

FRONTÓN s. n. 1. Cerdac ridicat în fața casei (Rd). 2. Marginea laterală a acoperișului (Cr).

— Variantă : *franton* (Vn).

FUCS, A adj. (Despre cai) Roșu și pințenog (Os, VS).

FUDŪLA s. f. art. Un dans popular (La, VS).

FUFĂZĂ s. f. v. *fofază*.

FULGĂU, *fulgăie*, s. n. Două verigi care se învîrtesc pe un cui, la capătul lanțului (sau

funiei) cu care se priponesc vitele, virtej (Dg).
— Același cu **firgău** < magh. **forgó** „virtej”.

FUMĂRCĂ, *fumărci*, s. f. Bagea, locul pe unde iese fumul prin acoperișul casei țărănești (St); v. **abagică**.

FUMĂREĂTĂ s. f. (Pr) v. **abagică**.

FUMĂREȚ s. n. Hogeag mic pe unde iese fumul în pod, căhleată (VB).

FUMĂTOARE s. f. (Ng) v. **fumarcă**.

FUND s. n. Una dintre părțile laterale ale ploștei lucrate la strung (Be).

FUNDEREU s. n. Stratul de lemne care se pune sub stogul de fin (Co, Sv).

FUNDOAIE s. f. Locul de unde izvorăște un pîrîu (Co).

FURCĂ s. f. Semn în urechea oii (IN).

FURCULIȚĂ s. f. (La războiul de țesut) Tindeche, zimț (St, VS).

FUREȘTĂ s. f. Întreprindere forestieră (Ms).

— De la numele societății **Foresta**

FURISĂG s. n. v. **furtișag**.

FURMAN s. m. Vizitiu (VS, La).

— Din germ. **Fuhrmann** „căruțaș”.

FURTIȘĂG s. n. Furt de miere, făcut de albinș, dintr-un stup străin (Cr, Ep).

— Variantă: **furișag** (Cr).

FUTCĂI vb. IV. Intranz. A înjura. *Cum a futcăi?* — *De cruce* (La).

FUXFĂNT s. n. Un fel de ferăstrău numit și *coadă de vulpe* (Hg).

— Din germ. **Fuchsschwanz** „idem”.

FUZĂR s. n. Spirt, nerafinat îndeajuns, roșetic la culoare, cu proprietăți medicamentose (Dg).

— Din germ. **Fasel** „rachiou prost”.

G

GABIÓN s. n. Corabie. *Eu am trei gabioane pe mare* (Ep).

— Variantă: **cabion** (Ep).

— Variantă a lui **galion** „corabie de război”

GĂBJĂ s. f. (În expr.) **A da o gabjă** = a lovi cu palma, a plesni pe cineva (Blu); **A pune gabja pe cineva** = a-l prinde (Dg).

GĂDINĂ s. f. (Despre oameni și păsări) Epitet injurios (Ci, Co, Dg). *Urită gadină!* (Pn).

GALĚNDĂR s. n. v. **ghelender**¹.

GALĚNDER s. n. v. **ghelender**¹.

GALĚNDRĂ s. f. v. **ghelender**².

GĂNCE, *gănci*, s. f. Rădăcină adventivă la porumb (Dg); v. **mustețe**².

— Cf. **eange**.

GANG s. n. Cerdac (Cl, Hl, La, Ng, Os, Sb, St).

— Din germ. **Gang** „idem”.

GARĂFTĂ s. f. Carafă, fiecare dintre cele două lemne de deasupra la războiul de țesut (PM, Rd, VN).

GĂRDINĂ s. f. 1. Capetele doagelor care se prelungesc peste fundul butoiului (Dg, Ep). 2. Putină (VN).

GARNIZ, *garnize*, s. n. 1. Înfloritură de lemn (Cr). 2. Un fel de gealau special cu care se fac șanțuri în scindură (Cr, Hg, IA, Sb, Vn).

— Din germ. **Karnies**.

GATERIST s. m. Om care lucrează la gater (Br, Ms).

GĂIĂRDĂ s. f. Specie de struguri. *Podmă găiărdă* (Vn).

GĂITUȘCĂ s. f. Lampă primitivă (PM).

— Derivat de la *gaiță* „lampă”, cu suf. *-ușcă*.

GĂLĂȘTIFU s. n. Vopsea galbenă (Ms).

GĂLEȚEA s. f. Petrecere de Anul nou (ID).

GĂTEJELE s. n. pl. Mîncare ciobănescă preparată din caș și zerul din care încă nu s-a scos urda (DC, Fe, Hg, Hl, Mr, Ng, Pn, PP, Rg, Sb).

GĂUCI s. f. pl. Orbitole ochilor (Hm).

GĂZDOAIE s. f. Femeie frumoasă (Ms).

GĂZUȚĂ s. f. Lampă mică (Sb).

GĂZUȚ, *găzuțe*, s. n. Lampă bătrînească, un fel de opaiț cu gaz (Dg, Pr).

GEĂMBAS, -Ă adj. (Despre om) Priceput, mîndru, fudul, isteț (Dg, PG).

GEĂRBĂ s. f. v. **gerbe**.

GENUNCHER s. m. Cal care scapătă din picioare, care-și strîmbă puțin genunchii cînd pășește (Ep).

GENUNE s. f. Vreme rea, cu ploaie și vînt (Hg).

GERBE s. f. Cînd se numără firele unui caleap sau scul sau firele urzelii se iau, ca unitate de măsură, cite trei fire deodată. Aceste trei fire se numesc *gerbe* sau *numărături* (Ep); v. **NUMĂRĂTURĂ**.

— Variantă: **gearbă** (Vn).

GERDÁN s. n. v. **zgărdan**

GHELĒNDER s. n. **1.** Grindă la casă (St); v. **grîndar**, **lungiș²**, **lungon²**. **2.** Paramacliic, balustradă (Mn, Os, Sv); v. **farmaclic¹**.

— Variante: **galendăr** (Os), **galender** (Mn), **galendră** (Sv).

— Din germ. **Geländer** „idem”.

GHER, *gheruri*, s. n. Uncaltă cu ajutorul căreia timplarul poate face cu exactitate tăieturi în diagonală (IA).

— Din germ. **Gehre**, vb. **gehren** „a tăia oblic”.

GHERMONT s. n. Instrument de făcut încheieturile la rame (Hg).

GHEȘTÎT s. n. Stațiune de remontă, fermă de armăsari pentru prăsilă (La, VS).

— Din germ. **Gestüt** „herghelie”.

GHEZÎMTHOBEL s. n. Un fel de gealău (Ms).

— Probabil din germ. **Gesimshobel**.

GHĒBĂ s. f. Partea strîmbă dintr-un buștean (PG).

GHICLŪS s. m. Om bătrîn și rău (St).

GHIDUȘ s. m. (Fig.) Om bătrîn (St).

GHILĂNGĂȘ-Ă adj. (Despre vite) Cu cornele înainte (Ms).

GHILT s. n. v. **bilț 1 și 3**.

GHIPTUI vb. IV. **Tranz.** A da cu ghips un perete, a unge cu ghips (Ms).

GHIGĂ s. f. v. **gîrgă**.

GHIRGHIRU adj. (Despre om) Pușin amețit (de vin) (Bh, IA).

— Din tc. **gülgüli** „profiriu” (CADE).

GHIRIȘT s. n. Raclă (Cr).

— Din germ. **Gerüst** „schelă”.

GHIRÎRCĂ s. f. v. **zițireă**.

GHIȚIRUF vb. IV. **Intranz.** (Milit.) A face exerciții (VS).

GHIȚĂT-Ă adj. Deghizat (Pr).

GHIȚDI vb. IV. **Tranz.** A pietruir fîntina în interior (Dg, St, VS).

GIGNĂ s. f. Gaură în pămînt unde se face foc și se fierbe zerul la stîină (Tt).

GIHĂLĂ s. f. Sîrmă cu care se curăță luleaua (pipa) de scrum sau nicotină (St).

GIMȚURĂ s. f. Plantă alpină medicamentoasă (Co).

GINGĂFT-Ă adj. Bilbiit (Co).

GIOSĂ vb. I. **Ref.** A se crăpa unghiile oilor cînd sînt bolnave de șchiop (Hm).

GIRGĂ s. f. Pătură foarte groasă (St); v. **pislă**.

GITRUIȚ-Ă adj. **1.** Supărat (Pp). **2.** Vlăguit (Pp).

GIURÎNCĂ s. f. Juncă de doi ani (Ms).

— Derivat de la **juncă**.

GÎNDULUI vb. IV. **Intranz.** A gîndi (Ng).

— Din magh. **gondolni** „idem”.

GIRGOREĂȚĂ adj. (În expr.) **Oaie girgoreăță** = oaie blîndă (Hg).

GIRLICI s. n. Uluc mic prin care se scurge făina de sub piatra morii (PG); v. **făiniță**.

GÎȚĂ, *gîțe*, s. f. **1.** Șuviță de păr (Dg). **2.** Cerc ornamentat pe care și-l pun miresele sau fetele pe cap (VS).

GIVÁN s. n. Gavan, linguroi (de lemn) (ID).

GLAM, *glamuri*, s. n. **1.** Bulgăre mare, pietroi (IA, La, St). **2.** Boț de unt (VS).

GLĂMÎL, *glămîie*, s. n. **1.** Lemn scurt, de grosime potrivită, gălătuș (Cr, Ng, Pn). **2.** Lemn verde care stă de mult timp în apă (Fc).

GLEMUJDÍ vb. IV. **Intranz.** A vorbi fără socoteală (Cr, Cj).

GLOMOZEĂLĂ s. f. **1.** Lapte acru cu mămăligă (St). **2.** Mămăligă nemestecată bine (Dg).

GOĂZĂ s. f. Porc (ID).

GOĂZE s. f. pl. Corpuri străine în grîu (Tt), sau grîu sec care nu poate fi scos din paie (Tt, Vis).

GOJBĂLITI s. f. pl. Păsările din curte (Pp).

— Variantă: **gujbăliți** (Co, Pn, ȘD).

GOLĂȘEL s. m. (Fig.) Pui fără pene (Co, Mn, Mr).

GOMĂT s. n. Zgomot (Gn).

GOMONI vb. IV. Intranz. A învăța să vorbească, a gînguri (Co, Cr).

GORJ s. n. (Tîmpl.) Cuțitoaic (Hg).

GOTIȘĂ adj. Cu puncte negre pe bot. *Oaie gotișă* (Tt).

GRAFIȚOR s. n. Un fel de compas al tîmplarului (Hg).

GRANT s. n. Virtuj la car (Cr).

GRATĂR s. n. 1. Dulap de pus vasele (St). 2. Hîrzob la stîină (Mr).

GRĂȚIE s. f. Un fel de iesele în care se pune fîn pentru cai (Co, Mn).

— Pl. și: *grăț* (Mn).

GRĂSĂLNITĂ s. f. Vierme care se face între unghiile oilor (Ms).

GREBLĂR s. n. (La moară) Scară cu fuștei deși, care se pune la lătoc pentru a opri pietrele sau lemnele aduse de apă (PG); v. *greblă*.

GREBLĂ s. f. Grătar la scocul morii (Ms); v. *greblar*.

GREOI,-OĂIE adj. (Despre om) Antipatic (Co, Dg).

GRĚȘURI s. n. pl. Pete rămase pe pereți după ce s-a vărut (Ms).

GRINDĂR s. n. Grindă la casă (VS); v. *ghelender*¹.

GRIPCĂ s. f. Instrument de ras pieile înainte de a le tăbăci (Ad, IA).

— Cf. germ. *Griffel*, cu un sens apropiat.

GRIPCŪI vb. IV. Tranz. A curățî pielea înainte de a o tăbăci (Ad).

— Derivat de la *gripeă*.

GRUMĂZ s. n. Oglage, cureaua care leagă hadaragul de dirjaua îmblăciului (Ci).

GRUMĂJÓR s. n. Gitul biciului, sforicica mai subțire cu care se leagă biciul propriu-zis de coadă (Ms); v. *șaică*³.

GRUNBUF s. n. Carte funciară în Bucovina (VS).

— Din germ. *Grundbuch*.

GUGI, *gugiuri*, s. n. 1. Fes ascuțit, făcut din lînă împletită, pe care-l poartă copiii sau unele femei (Dg). 2. Sticlă de felinar sau de lampă (Cl); v. *gurlui*¹.

GUGEL s. m. 1. Nume dezmiardător dat copiilor și puilor de animale (Dg). 2. Cartof în formă de semilună (Dg).

— Derivat de la *gugi*, cu suf. *-el*.

GUIB, *guburi*, s. n. Suman (Și).

GUJBĂLITI s. f. pl. v. *gojbăliți*.

GŪRĂ s. f. (Ironic) (În expr.) **Gura raiului** = partea batozei pe unde ies paiete (VS); v. *păier*², *pestelcă*, *ponoj*.

GURĂI vb. IV. Intranz. A vorbi mult, a fi rău de gură (Dg).

GURLUI s. n. 1. Sticlă de lampă (Gl); v. *gugi*². 2. Gitul ploștii (Sb).

GŪȘĂ s. f. Ghem mic de lînă, care se folosește la împletit saradul. Se mai folosește și la ales (țesut) scărțe, covoare, cînd nu se țese cu fir de aceeași culoare și nu se poate întrebuința suveica (Co, Dg, VN, VS).

GŪȘŪȚĂ s. f. Cîteva fire de lînă învîrtite pe deget, pe care se strînge firul făcîndu-se ghem (PC).

GUVITĂ vb. I. Intranz. A covița (Co).

GUZ, *guzuri*, s. n. Mușuroi (Co).

GUZŪI vb. IV. Tranz. (Despre șoareci, șobolani) A găuri pămîntul (Dg).

GVINTAIZĂN s. n. Instrument pentru făcut ghiventuri (VS).

— Din germ. *Gewindeisen* „idem”.

H

HABAGEĂ s. f. v. *abagică*.

HABAGICĂ s. f. v. *abagică*.

HĂBURI s. n. pl. Petrecere în zi de sărbătoare, cislă (Dg, Gr).

HAC s. n. Secure veche, rea (Br).

— Din germ. *Hacke* „topor”.

HAGIŪR s. n. Ajuț, broderie, dantelărie (Bh).

HAIĐŪ s. m. 1. Flăcău bătrîn (Cr); v. *hohér*. 2. Cline mare (Os).

HAITER s. n. Lucrător la hait (Br).

— Derivat de la *hait*, cu suf. *-er*.

HALACĂNIE s. f. Ceartă, gălăgie (Ci, Co, Fe, Ng, Pn, Pr); v. *hălăciugă*.

— Variantă: *holecnie* (Cr).

HALAVĂ s. f. Halva (Pr).

HALĂU s.n. 1. Ulucul în care se dă apă la vite (Cr, Ms, Ng). 2. Iesle (Pr). 3. Casă mare, unde se adună lumea pentru petrecere și joc (St).

— Din magh. *háló* „plasă, năvod”.

HALTAM s.n. Hartan, bucată mare de mămăligă (Co).

HALŪBĂ, *halube*, s. f. Pătură, țol de așternut prin casă (ID).

— Cf. ucr. *halupa* „bordei, colibă”.

HAMFĂU, *hamfauă*, s. n. Lemnul de care sînt prinse ștreangurile hamului, orcic (Br, Ms).

— Din magh. *hamfa* „idem”.

HANGAN s. m. Poreclă dată plutașilor de la munte, de către plutașii de la șes (PG).

— Derivat de la numele localității *Hangu*, cu suf. *-an*.

HANGANĂȘ s. Diminutiv al lui *hangan*; soi de porumb (Dg, VS).

HANGĂR s. m. Muzicantul care ține hangul (Gn, VS).

— Derivat de la *hang*, cu suf. *-ar*.

HANTAMER s. n. (Fier.) Ciocan (Hg, Se).

— Din germ. *Handhammer* „idem”.

HAPTĂG interj. Drepti (Ms).

— Din germ. *Habt acht!* „idem”; magh. **hapták**.

HARABÍȘT s. Lemne sfărimate, îngrămădite unele peste altele (Br).

— Același cu *harbir* (v. A. Term., p. 151).

HARĂG s. n. Tribut pe care Principatele românești îl plăteau odinioară turcilor (Cr). *Am fost dator la turci 15 ani harag* (NȘ).

HARAPĂUĂ s. f. pl. Clește de scos cuie (Și).

— Din magh. *harapó* (*fogó*) „idem”.

HAREĂ interj. v. *area*.

HARIGĂR adj. (Despre un om) Înalt (Co); v. *harigós*.

HARMĂȘAR s. m. v. *armășar*³.

HARTAPEĂ s. f. Lemn despicat în două, pentru făcut garduri, răzlog (Dg).

HASTRAGĂN s. n. Astrahan (Hg).

HASCADĂU s. m. Flăcău care se ține după fețe, handralău (Dg).

HĂSCĂ s. f. Vacă cu burtă mare (Br).

HĂȘCHINĂ s. f. Bucată mare de slănină sau carne (Dg).

HATIJAC s. n. Raniță de piele, rucsac (Ms).

— Cf. magh. *hátizsák* „idem”.

HATNĂU, *hatnăie*, s. n. Urmă adincă săpată de apă (Bh, IA).

HĂCIUG s. n. Virf de brad uscat, cu cepuri (Br).

HĂ-JĂ-LI-BĂ interj. Strigăt cu care se alungă giștele (Ms).

— În ultima parte, magh. *liba* „giscă”.

HĂLĂCIUGĂ s. f. Ceartă, scandal (Dg); v. *halacanie*.

HĂLĂUCĂ s. f. Femeie proastă, grea de cap (Dg).

— Cf. ucr. *holovka, holová* „cap”.

HĂLBĂRI s. pl. v. *hîlbăraie*.

HĂLBĂRAIE s. f. v. *hîlbăraie*.

HĂLDĂNOĂȘĂ adj. (Despre cîncă) Mare, cu tulpina puternică (Dg, Hm).

HĂMĂR s. m. Om care face și vinde hamuri (Pr).

— Derivat de la *ham*, cu suf. *-ar*.

HĂMEȘ vb. IV. Refl. A se zăpăci, a nu ști ce să facă (Dg).

HĂNȚĂLUȘ vb. IV. Tranz. v. *hanțului*.

HĂPTOAGĂ s. f. Vale (Tș).

— Cf. *hîță, hîțoagă* „torent, vale pe care se coboară trunchiurile de pe munte” (v. A. Term., p. 151).

HĂRHĂTUȘ vb. IV. Intrans. (Despre oameni și cîini) A face gălăgie, a vorbi, a lătra mai mulți deodată (Co).

HĂRIGÓS.-OĂȘĂ adj. (Despre oameni) Înalt, slab (Co); v. *harigar*.

HĂȘCÓS.-OĂȘĂ adj. (Despre boi) Cu burtă mare (Br).

— Derivat de la *hașcă*, cu suf. *-os*.

HĂUȘHI interj. Strigăt cu care se dau boii înapoi (Ms).

HĂLȚĂR s. m. Ajutorul gateristului (Br).

— Variante: *hălțer* (Ms), *hălțir* (Ms).

— Din germ. *Heifer* „ajutor”.

HELFSNAIDER s. m. Ajutorul celui care conduce gaterul, al forșnăidărilor (Crl).

— Din germ. *Helfsneider* „idem”.

HĂLȚĂR s. m. v. *hălțăr*.

HĂLȚĂR s. m. v. *hălțăr*.

HEREDĂU s. n. Buruiene mari crescute pe locul unde a fost o stîină (Dg, VN).

HICLUITŪRĂ s. f. Împletitură ce se prinde la marginea de jos a catrinței (Ci).

HILZĂ s. f. Tubul gol al unui cartuș, cu care se găurește urechea oii, pentru a o însemna (Co, Ng, VS).

HIPĂ, *hipe*, s. f. Claic de strujeni compusă din șapte snopi în picioare și unul deasupra, glugă (La, VS).

Ī HIT s. (Fier.) (În expr.) **A da hiț** = a suda (PG, VS).

— Din germ. **Hitze** „căldură mare”.

HĪBUNĂ vb. I. Tranz. v. **hĭlbuna**.

HĪCĂĪ vb. IV. Tranz. A batjocori (Os).

HĪCŃĪ vb. IV. Tranz. A da înapoi vitele înjugate (Mr).

HĪLĂLĂ s. f. Coastă, ripă ruptă de apă (Mn).

— Derivat de la **hĭl**, cu suf. *-cală*.

HĪJŌG s. n. Coadă de cociorvă (Ms).

HĪLBĂ s. f. Mincare rea (Dg).

HĪLBĂRAĪE, *hĭlbărăi*, s. f. Resturi de mîncare și zoi care se dau la porci, la ciini (Cr, VN).

— Variante: **hălbăraie** (Pr), **hălbări** (Vn).

— Derivat de la **hĭlbe**, cu suf. *-ăraie*.

HĪLBUNĂ vb. I. Tranz. A spăla un vas clătînd apa dintr-însul (Dg).

— Variante: **hĭlbuna** (Dg), **hulbuna** (Dg).

HĪNSĂ s. f. (În expr.) **Dau o hĭnsă** = dau un zor. *Mai stai oleacă, mai am de dat o hĭnsă și mergem* (Cr).

HĪRCĂ s. f. Oaie bătrînă (Fc, Sc); v. **hĭrlă**.

HĪRLĂ s. f. (Cr, Fc) v. **hĭrcă**.

HĪRLĒT s. n. Semn făcut în urechea oii (Cl, Md, PG, Rg, Sb).

HĪRȘTIOĂGĂ s. f. Piele rea de cal (Sc).

HĪRTIE s. f. Hirtie (ID, Ms).

HĪLAM s. n. Pădure doborîtă de vînt (Co, Ng).

— Variantă a lui **lĕm**.

HĪLŃŌS, **OĂSĂ** adj. (Despre un loc) Apos, mlăștinos (VS); v. **hŃrcegos**.

— Cf. ucr. **hĭlna** „lut, argilă”, cu suf. *-os*.

HĪLŪJ s. Fir de iarbă uscată. *Cînd cosești țtrziu nu rămîne decît hĭliuj și nu-l mântneacă vitele* (Co).

HĪOĂBĂ s. f. Scară la șea (VS).

— Variantă a lui **hĭobă** (la căruță).

HĪLUZ s. n. Tină, noroi (Ms).

HĪLUZURĪE s. f. Noroi (Ms).

— Derivat de la **hĭluz**, cu suf. *-urie*.

HOARĂ, *hoare*, s. f. Lină măruntă care cade sub mașina de scărmanat sau la piuă (Cr, PC, Sc, VB); v. **hură**.

HŌGEĂG s. n. Sticlă (de lampă) (Cr).

HŌHĒR s. m. Burlac, flăcău tomnatic (Cr, Gm, Ng); v. **haidău**¹.

HŌITA I. interj. Strigăt cu care se mină caii spre dreapta (Co, Cr, PȘ). **II.** Loc. adj. (În expr.) **Calul din hoita** = calul din dreapta (Bl).

— Variantă: **hŃta** (Gn).

HŌLĂTURĪ s. n. pl. Toate instrumentele necesare pentru țesut (PG).

HŌLCĂNĪE s. f. v. **halacanie**.

HŌLCHERHŌBEL s. n. Gealău cu gura rotundă, cu care se fac șanțulețe în lemn (Ms).

— Din germ. **Hohlkelhobel** „gealău pentru făcut înflorituri pe stîlpi”.

HŌLŌMŌC adv. În dezordine, neorînduială. *Bagi firele la țesut holomoc, dacă nu-i pui fuștei* (PG).

HŌLTBOC s. n. Capră de tăiat lemne (Gn, La); v. **crivală**¹.

— Din germ. **Holzbock** „idem”.

HŌNDROBŌS, **OĂSĂ** adj. (Despre un om) Care merge urit (DC).

HŌRBĪ vb. IV. Intrans. A vorbi. *Mĭ-i drag a horbi cu oamenii de treabă* (St).

HŌRCEGŌS, **OĂSĂ** adj. (Despre un loc) Mocerlos (Co); v. **hĭnos**.

HŌRIĂN, **Ă** adj. (Despre un om) Sănătos. *Ești horian?* — *Horian* (PS).

HŌRNĪST s. m. Gornist (La).

HŌRPĪ vb. IV. Intrans. A sorbi făcînd zgomot, a horpăi (Bc).

HŌRȘTERĪE s. f. Locul unde cresc *horști* (Cr).

— Derivat de la **horști** „plantă ierboasă cu frunze păroase și cu flori brune sau verzi”, cu suf. *-erie*.

HOȘTANG, *hoștanguri*, s. n. Construcție de lemn în pădure, alcătuită dintr-o plat-

formă ridicată pe patru stilpi înalți, unde stau vânătorii la pîndă (Sc).

— Din germ. **Hochstand** „idem”.

HÓTA interj. v. **hoita**.

HOTÎLCĂIE s. n. pl. Povirnișuri (Dg).

HRĀPÓS, OĀSĀ adj. (Despre un loc, un pîriu) Înclinat, în pantă (Bc, Co, DC, Gm, PG).

— Derivat de la **hrapă** „povirniș, pantă abruptă”, cu suf. -os.

HREĀ interj. v. **area**.

HREĀBĀN s. n. Instrument în formă de pieptene, cu care se scutură sămînța de pe cîncpă (Ci).

— Din ucr. **hrebîu** „pieptene” (v. Bern., p. 347).

HREĀDĀ s. f. Partea lină a unui riu de munte, pe unde merge pluta liniștit, dolie (ViS).

— Din ucr. **hrĳada** „strat”, înrudit cu rom. *grind*.

HREĀPĀ s. f. Loc accidentat (PG).

HREBĀNĀ vb. I. Tranz. A scutura sămînța de pe cîncpă cu hrecabănu (Ci).

— Derivat de la **hrecabăn**.

HRĪNCĀ s. f. Femeie grasă (Fc).

HRŪBĀ s. f. Sobă de fier (Ms).

— Din ucr. **hruba** „sobă”.

HŪ interj. (Adesca repetat) Onomatopee prin care se imită zgomotul făcut de hulub (Tt).

HUC adj. Supărat. *Ii huc pe mine* (VS).

HŪDITĀ s. f. Porțiunea din mijlocul unui riu, care nu îngheață iarna (Cr, DC, PG).

HŪDULĒT, s. n. v. **huludeț**.

HŪFMEȘĀR s. n. (Fier.) Cuțit pentru curățit copita vitelor la potcovit (VS).

— Din germ. **Hufmesser** „idem”.

HŪFRĀSPĀN s. n. (Fier.) Pilă cu care se curăță copita vitelor la potcovit (VS).

— Din germ. **Hufraspel** „idem”.

HŪȘTECLĀ s. f. (Fier.) Măsură (tipar) pentru potcoave (VS).

— Din germ. **Hufstechen**.

HŪJĒICĀ s. f. Furcă de lemn pentru fin (St).

— Cf. ucr. **hujilka** „furcă de tors”.

HŪLBUNĀ vb. I. Tranz. v. **hîlbuna**.

HŪLCHI vb. IV. Refl. (În expr.) **Grîul s-a hulehit** = a căzut la pămînt din cauza solului prea gras, a prea multor ploii (Tt).

— Variante: **hultî** (Dg), **huti** (Hg).

HULTI vb. IV. Refl. v. **hulchi**.

HULŪC s. n. Uluc (Hm).

HULUDĒT s. n. Băț cu care se învîrte la rîșniță (Dg), se pîscază mujdeiu (Co), se întinde aluatul (Pn), sau pe care se pun toturile în ciubăr, la spălat (Co).

— Variantă: **huduleț** (Co).

HUMENIŪC s. m. Vătav de moșie (St).

— Din ucr. **humĕnnik** „idem”.

HŪNTFUT interj. și adj. I. interj. Înjurătură folosită de femei (Ng). II. adj. (Despre oameni sau animale) Rău, ticălos (Cr, VS).

— Cf. germ. **hunzen** „a injura”, **Fluch** „înjurătură”.

HŪNTULŪI vb. IV. Tranz. A certa pe cineva, a-l chinui, a-l purta de ici, colo (PS).

— Variantă: **hănțului** (Cr, Ng).

— Din germ. **hunzen** „a injura”, cu suf. -ului, -ăului.

HŪRĀ s. f. Lină mărunță care cade sub mașina de scărmanat sau la pîuă (PM); v. h o a r ă.

HŪRLĀ s. f. Moară stricată. *Este la Chiril o hurlă*; *hurluește în loc să macine* (Cj).

HURŪBĀ s. f. Gaură în acoperiș, pe unde iese fumul din podul casei, hrubă (VS); v. a b a g i c ă.

HUSĀR s. m. Fir de iarbă netăiat la cosit (Gn, VS); v. a r m ă s a r ă.

HŪSCĀ interj. Strigăt cu care se cheamă gîștele (La, St).

— Variantă: **husieu** (VS).

— Din ucr. **huska** „gîscă”.

HŪSICU interj. v. **huseă**.

HUTĪ vb. IV. Refl. v. **hulehi**.

HUTŪPĀ s. f. Ripă, văgăună (Bc, Co, Cr, Gm, Pn, Vn).

HUTUTŪI vb. IV. Tranz. A bate la cap (Co). *A hututuit-o la cap* (Cr).

HUTUTŪP, Ā adj. (Despre un loc) Accidentat, cu dimburi și gropi (Co).

HUT s. n. Leagăn, scrînciob pentru copii, făcut dintr-o frînghie (Cr, PC).

HUTULCA s. f. art. Dans popular (St).

HUZDUCURI s. n. pl. Resturile care cad sub mașina de treierat (Ms).

HUZUREALĂ s. f. Treabă făcută de mintuială (Co).

— Derivat de la **huzur**, cu suf. *-eală*.

HUZURÎ vb. IV. Tranz. A face treabă de mintuială (Co).

I

IAPORNITĂ s. f. Vorbă de ocară adresată femeilor (Pr).

— Derivat de la **iapă**, cu suf. *-orniță*.

IARACĂN interj. (În expr.) **Iaracăn de mine** = vai de mine (Dg, Gr).

— Același cu **săraea-mi** (de mine).

IASCĂR s. m. Lemn putred, atacat de insecte sau de alți paraziți (Cr).

— Variantă : **iescar** (PG).

— Derivat de la **iască**, cu suf. *-ar*.

IAZ s. n. Loc din parcursul unui riu unde se leagă plutele (PG).

ÎBĂRSFUNG s. n. Centură (Și).

— Din germ.

ÎBUNC, *ibuncuri*, s. n. (Milit.) Exercițiu (Gn).

— Din germ. **Übung** „idem”.

ICNEAZ, *icneji*, s. m. Cneaz (Ba, Hg).

ICNÎ vb. IV. Intrans. (Despre oameni și animale) A șchiopăta (Pn, VN); v. *alecna*.

ICROĂICĂ s. f. Femela peștelui. *Icroaica sloboade icre* (St).

ÎGHER s. m. Vinător (La).

— Din germ. **Jäger** „idem”.

IEPURĂȘ s. n. Diminutiv al lui *iepure*; floare de glastră, cu stropi argintii pe frunze (Co); v. *păstrăvaș*¹.

IERHĂ s. f. Capră blindă (St).

IESCĂR s. m. v. **iasear**.

IESILE s. f. Perete la hait (= stăvilar pe parcursul unui riu, avînd rolul de a reglementa debitul de apă necesar pentru plutărit) (Ms).

— Același cu **iesle**.

IESNITĂ s. f. (Cul.) Mîncare preparată din ouă, unt și slănină (St); v. *prăjit*.

ÎGLITĂ s. f. Lemnul pus ca apărătoare la marginea podului sau a punții (Tt, Vn); v. *farmaclic*¹.

IHNÎ, *ihnesc*, vb. IV. Intrans. A tuși încet, a ieni (Cr).

ILUC s. n. Uluc, igheab pe care se dau buștenii la vale (Pr).

IMINÊI s. m. pl. Papuci de stofă (Cr).

IMITĂȚIE s. f. Țesătură neagră pe marginile bondiței (Ad, Bc, Bh, Hl, Pn).

ÎNIMĂ s. f. (Țes.) Ața pe care se leagă fiecare din firele care alcătuiesc plasa ițelor, cotleții, pentru a nu se încâlci (St).

IODĂRFÖRM s. n. Iodiform (VS).

ÎPIR s. m. Brad țepos din fructele căruia se face rachiu (PG).

IRUNĂ vb. I. Refl. A se ruina (VB). *Moara amu s-o irunat* (Sb).

ISCURTĂ s. f. Escortă (Sb).

ISTALĂȚIE s. f. Instalație (Pp).

ISTRONÓM s. m. Astronom. *Istronom de stele, istronom mare* (NȘ).

ISTRUI vb. IV. Tranz. A construi o casă, un pod (Sb).

ITĂ vb. I. Tranz. A țese pînză în 8—9 ițe (VS).

ITĂȚURĂ s. f. Pînză cu model, lucrată în 3—5—7—9 ițe (VS).

IZAȘE s. f. Instrument cu care se strînge puternic buza de sus a calului, ca să stea la potcovit (VS); v. *pipă, săcăluș*⁴, *sfîrlă*¹, *șfac, varșă*.

— Variantă a lui **iabașă, iavașă** „idem”, derivat de dicționare din turc. *yevaša* „idem”.

IZĂRÎ vb. IV. Intrans. A tuna, a trăsni. *Cînd tună așa, zici izărăște, trăsnește* (Cr).

IZGONITOARE s. f. Instrument pentru prins trîntorii din stup (Co).

I

ÎMBĂGIUI vb. IV. Tranz. A promite (Cr).

ÎMBOJORA vb. I. Refl. (În expr.) **A se îmbojora timpul de ploaie** = a se închide de ploaie (Dg).

— Variantă: **impojora** (Dg).

IMBRĂCĂMINTE s. f. sg. Scindurile cu care se îmbracă ușorii la ferestre și uși (Dg, Gr).

IMBRÎNCĂȚ, -Ă adj. (Despre vite) Slab, ținut rău (Cl).

— Part. trecut al vb. **imbrîncea**.

ÎMBUIECEĂ vb. I. Intrans. (Despre oameni și animale) A nu mai putea de bine, a zburda, a buieci (Cj).

— Derivat de la **buia** „zburdalnic”.

ÎMPĂNĂȚ, -Ă adj. (Fig.) Împodobit, înfrunzit (Sb). *Desu-i codru și-mpănăț / Eu tînăr și supărat* (Hl).

ÎMPINTENĂ vb. I. Trans. (În expr.) **A împintena o roată** = a-i pune spițe și obezi (Hg).

— Derivat de la **pinten**.

ÎMPLETUCIȚ s. n. Model cusut pe bon-diță, în forma a doi șerpi încolăciți (Sb).

ÎMPLÎNTĂȚIE s. f. Plantație (Bc).

ÎMPOJORĂ vb. I. Refl. v. **imbojora**.

ÎMPRIMĂȘ s. m. Cel care cîntă la vioara înflăia (Bl).

ÎMPUIECIȚ vb. IV. Refl. A se întinde, a se înmulți. *S-o împuieci tare sifiliticu la noi în sat în timpul războiului* (Co).

— Derivat de la **pui**.

ÎMPUTERĂ vb. IV. Refl. A căpăta puteri, a se întări (St).

ÎNĂDUȘI vb. IV. Trans. A plictisi pe cineva (Dg).

ÎNCĂTRĂNI vb. IV. Refl. A se supăra, a se cătrăni (Cj).

ÎNCHINĂ vb. I. Trans. (În expr.) **A închina parastasă** = a fi pe punctul de a muri (Dg).

ÎNCIUNTĂ vb. I. Trans. (Despre un copac) A-i da citeva lovituri cu toporul (Gn, VS).

ÎNCONTENÎȚ adv. În continuu, într-una (Dg).

ÎNCREVALĂ, încrevalez, vb. I. Trans. A fixa, a înțepeni (stativele) (PG).

— Derivat de la **crivală**, cu pref. *în-*.

ÎNCRÔP s. n. Uncrop, cheful de după nuntă, făcut pe alocuri la circiumă (Sb);¹ v. **întorsură**.

ÎNDĂROTĂ vb. I. Trans. A da îndărăt, a întoarce (ID).

ÎNDEMÎNEĂLĂ s. f. Ușurință în executarea unei trebi (Dg).

ÎNDINTEĂLĂ s. f. Fir scăpat în țesătură (Cj, Co).

— Derivat de la **dinte**, cu pref. *în-* și suf. *-eală*.

ÎNDRĂLĂ vb. I. Trans. A face un lucru de mîntuială, superficial (Dg, Gr).

ÎNDUPLĂ vb. I. Trans. A dubla (IN).

ÎNFEURÔȘ, -OĂȘĂ adj. (Despre oameni) Fioros, de care te temi (Dg, La).

ÎNFIŢĂȚ, -Ă adj. (Despre pînunt) Înfoiat, afinat (Co).

— Derivat de la **fin**.

ÎNFORȚĂ vb. I. Refl. A se forța (Dg).

ÎNFUNDĂȚURĂ s. f. Scindurile cu care se infundă cerdacul (IN).

ÎNGURZÎȚ, -Ă adj. Supărat (Cr).

ÎNJOSĂ vb. I. Trans. A înjosi. *Cum mă-njosezi, tală, așa de tare, să iau fată cu opinci?* (Ep).

ÎNROINĂȚ, -Ă adj. Troienit. *Șoseaua spre Iași îi înroinată* (Vn).

ÎNSERINĂ vb. I. Refl. A se însenina (Ng).

ÎNSORÎ vb. IV. Refl. (Despre rufe) A sta la soare (Dg).

ÎNSALĂȚĂ s. f. v. **șălată**.

ÎNTĂCIUNĂ vb. I. Refl. (Despre foc) A începe să se stingă (Ba).

ÎNTÎMPINÔR s. m. Antreprenor (Gl, La, Rp).

ÎNTORSURĂ s. f. Petrecere după nuntă cu rudele apropiate (Ng); v. **încrop**.

ÎNTRACOĂȚE adv. Încoace (Co, Pn).

ÎNȚURNĂ vb. I. Trans. A castra berbecii (Bh).

ÎNȚÎNTOLĂȚ, -Ă adj. Bătut în cuie cu floarea mare, în ținte. *Curele înțintolate* (Sb).

ÎNȚURTUCĂ vb. I. Trans. A împodobi (St).

ÎNVIRTICUȘ, învrticușuri, s. n. Virtej de apă, anafor (Dg).

ÎNVIRTITURĂ s. f. Colac mare făcut din fin, care se pune pe căpiță ca să n-o imprăștie vîntul (Co, Pn); v. *sucitură*².
— Derivat de la *invîrti*, cu suf. *-ură*.

J

JABLÓN s. n. (Timpl.) Șablon, instrument cu ajutorul căruia se înseamnă, prin zgîrieturi, linii paralele cu marginea unei scînduri (Sb, Se); v. *straihmás, ștaigmás, traixmás, zgîriac*.

— Din germ. *Schablone* „model, tipar”.

JĂMȘĂ s. f. Piele fină pe care se cos modele la bondiță (Ad, Bc, DC, IA, Sb).

JĂPĂ s. f. Lovitură, palmă (Pn). *Ți-am dat o japă* (Mr).

JARCĂU, *jarcheie*, s. n. 1. Teren mlăștinos (La). 2. Fin rău (La).

JĂCŪT s. m. Omul primăriei care strîngea inpozitele (PS).

— Derivat de la *jae*, cu suf. *-uț*.

• JĂPĂI vb. IV. Tranz. A bate cu nuiaua (VN).

JBĂLT s. n. v. *balț*.

JBĂRTITĂ s. f. v. *bartiță*¹.

JBEL s. n. Ramură a seocului de apă (ViS).

JBREĂNCĂ s. f. Rachiu prost, horilcă (Ms).

JDEĂUCĂ s. f. Coaja oului (Ms).

JELÉR s. m. Chiriaș (ID, Ms).

— Din magh. *zsellér* „idem”.

JELÓS, OĂSĂ adj. Trist, plin de jale. *Îs jeloase tare poveștile* (Dg).

JGHEBUI vb. IV. Tranz. A scobi, a face jgheab (Dg).

JIGUĂLĂ s. f. Arsură pe gît (Dg).

— Derivat de la *jig*, cu suf. *-nială*.

JIHĂLŪTĂ s. f. Diminutiv a lui *gihală* (St).

— Din ucr. *jihálo* „vergea de fier înroșită cu care se fac găuri în lemn”.

JMALT s. n. Smalț, marginea cutiei de chibrituri, de care se freacă chibriturile ca să se aprindă (Dg); v. *catran*.

— Variantă: *jumalț* (Dn).

JMIC s. n. v. *zmie*.

JMOĂLĂ s. f. Pleavă (Sb).

JNEĂMAT s. n. Zgomot venind de departe (St).

JOĂMPĂ s. f. 1. Excrescență, bolfă. *Ce joampă ai tu pe mînă?* (St). 2. Loc adînc pe parcursul unui pîriu (DC).

JOPOȚI vb. IV. Tranz. A bate (pe cineva) (Mn, Mr).

JŪFĂ s. f. Juncă (Ms).

JUGĂN s. m. Cal tînăr (PB).

JUJĂU s. n. Ciomag, botă (Co, Dg, Gr, Gn, VN).

JULÉR s. m. Lemn de grosimea piciorului. *Plută de juleri* (PG).

JUMĂLT s. n. v. *jmalț*.

JUMĂTATE s. f. Un grup de 20 de jurubițe de fire (Rd, Tt, VS).

JUNIC adj. (În expr.) *Flăcău junic* = tînăr care n-a avut încă legături cu femeii (Cr).

JUP, *jupi*, s. m. Snop (Dg, Ms).

JUPULUF vb. IV. Tranz. A jumuli. *Și utiul, ctînd dai peste el pe-o găină c-o jupuluiește, șuieră* (VS).

JURĂ vb. I. Tranz. (În expr.)

A jura horileă = a se hotări cu jurămintă că nu va mai bea (VS).

JURŪNCĂ s. f. Fișie de pămînt (DC).

— Același cu *șurineă*.

L

LĂBĂ s. f. Leaful provizoriu cu care se fixează grinzile groase ce unesc stîlpii din colțuri, cînd se alcătuieste scheletul unei case (Hm); v. *lambă*.

LĂDĂ s. f. Partea mașinii de treierat pe unde curg boabele de grîu (Dg, VS); v. *lătoc*.

LĂGĂR s. n. (Mor.) Puntea de metal fixată în piatra alergătoare, în care este înfipt capătul de sus al fusului (Ad, Bh); v. *pîr_păriță*.

LAMBĂ s. f. Leațul provizoriu cu care se fixează amnarele când se alcătulește scheletul casei (VN); v. labă.

LANȚ s. n. (În expr.) **Lanț plutitor** = construcție pe malul apei, care ferește pluta de a se izbi de mal (Crl).

LARANGITĂ s. f. Laringită (Dg).

LARMĂ vb. I. Tranz. A da alarma (La).

LĂCĂTUÎ vb. IV. Tranz. A închide ușa, poarta (Cr).

LĂCTER s. n. Lăicer (Co).

LĂGĂRI vb. IV. Tranz. A interna pe cineva în lagăr (Br).

LĂI vb. IV. Refl. (Despre lină) A se deschide la culoare (Cl).

LĂMPĂȘ s. n. v. **lompaș**.

LĂNCEZI s. pl. Încercături la mineca și gulerul cămășii (Chi, DC, VB).

LĂNȚUG s. n. Lănțuc, picioruș la dantelă (Ms).

LĂSCŪȚĂ s. f. Gălușcă de griș în supă (Mr).

— Diminutiv al lui lașcă (< magh. **laska** „tăieței”).

LĂTĂUȘ s. 1. Pește lat (Mr). 2. Cupă de lemn (St).

LĂTŌC, **lătocuri**, s. n. Partea mașinii de treierat pe unde curg boabele de griu; v. ladă.

LĂTURĂȘ s. m. Drug de lemn care trece prin urechile benghiușelor, la car (Tt, ViS).

LĂUR s. Cînepa ce mai bună (Tt, ViS).

LEANDRA adv. (În expr.) **Umbli leandra** = umbli fără rost (Pr).

LEAȘCĂ s. f. v. **leșcă**.

LECNÎ vb. IV. Intrans. v. **lienî**.

LECRĂ s. f. Haină bărbătească scurtă, făcută din suman (Ms).

LEFĂI sb. IV. Intrans. A vorbi fără nici un rost (Ng).

LEFUI vb. IV. Tranz. A tepsi mă-măliga (Ng).

— Derivat de la **leafă** „lingură” (< germ. **Löffel**).

LEGĂTOARE s. f. Varga de fier care leagă coarnele la plug (IA).

LEJNIC s. n. Crisnic, unealtă de prins pește (Mr).

LEMN s. n. (În expr.) **Lemn în punte** = trunchi de copac întreg, necurmat (Crl).

LEMNĂR s. n. Șopron unde se țin lemnele (St).

— Derivat de la **lemn**, cu suf. *-ar*.

LEMNŪȘ s. n. Bățul din mijlocul suveicii (Cl, Hg, IA, PG).

— Derivat de la **lemn**, cu suf. *-uș*.

LĒNE s. f. Lopătică cu care se poartă firele pe urzoi, rășchitor (GH, Hg, IA).

— Probabil același cu **linie**.

LEPĂDĂȚURĂ s. f. (Fig.) Roi mic de albine (Ml).

LĒSPEDE s. f. Tigaie cu coadă, pentru făcut clătite (Br, Ms); v. fandilă.

LESPEZIT adj. (Despre pământ) Întărit după ploaie (IA).

LĒȘCĂ s. f. Lingura cu care se netezește mă-măliga (ID, Ms, ViS).

— Variantă: **leășcă** (Ms).

LEUCA adv. (În expr.) **A vorbi de-a leuca** = a vorbi în batjocură (Dg).

LĒBA interj. Strigăt cu care se cheamă giștele (Ba, Cl, Co, IA, NȘ, Pn, PP, ȘD).

— Variantă: **liba-li** (Cr, PG, Sb).

— Din magh. **liba** „gîscă”.

LĒBA-LI interj. v. **liba**.

LĒCĂRI vb. IV. Intrans. (Despre apă) A face zgomot, prin lovirea valurilor de bolovani sau de maluri (DC, IA).

LĒCNÎ vb. IV. Intrans. (Despre animale) A șchiopăta (Co); v. **alecna**.

— Variantă: **lecnî** (Ci).

LĒMBĂ s. f. Fișie îngustă de ogor rămasă nearată (VS).

LĒMBĂRI vb. IV. Intrans. (Despre oaie sau vacă) A holi (VS).

LĒNCĂR s. m. Un soi de pește, boiștean (Gl).

LĒNGUNĂR s. n. Cutie în care se țin lingurile (Ms).

LĒNGUNĂ s. f. Lingură, unealtă cu care zidarul aruncă lutul pe perete (Ms).

LĒNGURŌI s. f. Augmentativ al lui **lingură**; sfredel mare cu care se găurește butucul roșii (Tt).

LINIE s. f. Hotarul dintre două păduri sau dintre două parchete de pădure (Vn).

LINTE s. f. Model în formă de floare, cusut pe bondiță (Pn).

LIORBĂITURĂ s. f. Vorbă goală (Cr).

LIPĂC s. m. Stilp scurt, folosit pentru susținerea căpriorului de la colțul acoperisului, la casă (Hm).

LIPĂN s. m. Flăcău voinic și frumos (PB).

LISTRĂ s. f. Listă (Sr).

LITĂ s. f. Prescurtare a lui frunzulică. *Și iar lița ca nalba / Caii trec de-a dreapta mea* (Pr).

LIVER s. Iporiu, fildeş (Bă).

LIVIZOR s. m. Revizor, funcționar la vamă. *La hraniță erau livizori pe amîndouă părțile* (Pr).

LIZĂ s. f. Floare de culoare roșie, mușcală (Bc, Co, Cr, DC).

LIZNIT s. n. Livadă, pomat. *Avem în grădina lizniț* (Ms).

LÓCBÁIDÁN s. n. (Timpl.) Daltă de scobit (Hg).

— Din germ. *Lochbeitel* „idem”.

LÓCZEC s. n. (Timpl.) Ferăstrău mic numit și coadă de șoarece (Hg).

— Din germ. *Lochsäge* „idem”.

LÓIS adv. Oblic (Cl).

LOITRĂR, *loitrare*, s. n. Scinduri puse pe ambele părți ale căruței (Co, Cr, Ng, Tt, VS).

— Derivat de la *loitră*, cu suf. *-ar*.

LOITRÁS, *loitrașuri*, s. n. Par mic vîrlt prin cele două țepușe, la cotiugă (Cr).

— Derivat de la *loitră*, cu suf. *-aș*.

LOITRÍTĂ s. f. Scară mică (Mn).

— Derivat de la *loitră*, cu suf. *-ită*.

LOM s. n. Aluviune de bușteni, vreascuri, nămol și pietre, agestru (VS).

— Din sl. *lomŭ* „idem”.

LÓMPĂ s. f. Lampă (ID, Ms).

— Din magh. *lámpa* „idem”.

LOMPÁS s. n. Felinar (Mr, Ms); v. l o m - p u c ă.

— Variantă: *lampăș* (Ci).

— Din magh. *lám pá s* „lampă”.

LOMPÚCĂ s. f. (Ms) v. l o m p a ș.

LOPÁTĂ s. f. Cui gros de fier, infipt în capătul grindeului morii de apă, pe care acesta se învîrte (Br, HI, Ms).

LOSTORÁN s. m. Bulgăre mare în arătură (VS).

LOSTŪCĂ s. f. v. *lostugă*.

LOSTŪGĂ s. f. Specie de pește, lostrită (ȘD).

— Variantă: *lostueă* (Bș).

LOZŪI vb. IV. Tranz. A curăți un loc de pădure pentru a-l face arabil (VS).

— Același cu *lăzui*.

LUCEĂFĂN s. m. Luceafăr (VS).

LUFT, *lufturi*, s. n. Despărțitură în interiorul sobei, făcută din cărămizi, prin care iese fumul (HI); v. vînturi.

— Din germ. *Luft* „aer”.

LUFTÁR s. m. Vilegiaturist (St); v. b o r c u t a r.

— Din germ. *Luft* „aer”, cu suf. *-ar*.

LŪHÁR s. Trifoi, lucernă (Mr).

LUMINĂ s. f. Luminare (Cl, ID, Mr, Mr, Ms, VS).

LUNGĂRÍME s. f. Unul din cele două lemne lungi de la scară, în care se fixează spițele (VB); v. b i l ț ².

— Derivat de la *lung*, cu suf. *-árime*.

LUNGÍS, *lungisuri*, s. n. 1. (Gn) v. b i l ț ². 2. Grindă la casă (Ms); v. g h e l e n d e r ¹.

— Derivat de la *lung*, cu suf. *-is*.

LUNGÓN, *tungoane*, s. n. 1. (PS) v. b i l ț ². 2. (Br) v. g h e l e n d e r ¹.

LŪSNITÁ s. f. Fachie din surcele pentru luminat în pădure (Gn, St).

— Din ucr. *lutýna* „așchie de brad folosită ca făclie” (v. Bern., p. 742).

LUŠTÍ vb. IV. Tranz. A desfăca porumb (Ms).

LUTÁRNISŤE s. f. Loc semănat cu lucernă (Sb).

— Derivat de la *lužerná*, cu suf. *-ište*.

LUXÁT adj. Luxos (VB).

M

MACARÜNDE adv. Oriunde (PG).

MÁGÁR s. n. Brînză preparată din laptele din care s-a extras smîntîna (Co, NȘ).

— Cf. germ. *mager* „slab, steril, sterp”.

MAICHENIG adj. (În expr.) **Cartofi maichenig** = cartofi cu coaja albă și netedă (VS).

MAISTORI vb. IV. Intrans. A practica o meserie (Ms).

MAL s. n. Humă (Ms).

MAMĂ s. f. Matca albinelor (Co).

MANG s. 1. Vamă (Chi). 2. Om lung și prost (Co).

— Pentru 2 cf. magh. *mankó* „înalt, cu picioare lungi”.

MANGÂN adv. (În expr.) **A murit de manganul lui** = a murit de voia lui (Co).

— Același cu *măgan* (< magh. *magán* „singur”).

MARAMET, *marameturi*, s. n. Muncă presată altădată de țărani, timp de patru zile, la făcutul sau reparatul drumului (Cr).

— Variantă a lui *meremet* „reparație”.

MARE adv. (În expr.) **În data mare** = imediat, repede. *Vin în data mare* (Dg, La).

MARHĂIE s. f. Vită cornută mare (Co).

— Derivat de la *marhă* „idem”, cu suf. *-aie*.

MARINŪTĂ s. f. (Bot.) O plantă medicinală care se întrebuițează pentru vindecarea cailor (Co).

MARȘINĂ s. f. Mașină (La, VS).

MARȘINISTRU s. m. v. *mașinistru*.

MAȘTĂRĚȘ s. m. Maistru (ID).

MAȘINISTRU s. m. Mecanic, mașinist (Dg, La).

— Variantă: *marșinistru* (La, VS).

MĂȘTINĂ s. f. Mamă vitregă, maștehă (Cr).

MATRITĂ s. f. Model folosit pentru a da forma dorită unui capăt de șurub (VS); v. *naglaizin*.

MĂTUR s. m. Berbece de trei ani (Ng); berbece de doi ani (Chi, Hg).

MĂDĂRI vb. IV. Intrans. A glumi (Ms).

MĂGULIE s. f. Capsulă de mac (Mr); v. *botă*¹.

MĂHĂI vb. IV. Trans. A mîna din urmă vitele (Gn).

MĂLĂINĂ s. f. (Ms) v. *mălăiște*.

MĂLĂIȘTE s. f. Teren semănat cu porumb (Mn, Ms); v. *mălăină*.

MĂLĂIȘTINĂ s. f. (Mr) v. *mălăiște*.

MĂLTĂRI vb. IV. Trans. A tencui, a da casa cu maltăr (ID, Ms).

MĂLUF vb. IV. Trans. A zugrăvi casa cu humă (PS).

— Derivat de la *mal*, cu suf. *-ui*; cf. și germ. *malen* „a zugrăvi”.

MĂMĂLIGĂR s. n. Melesteu, culișer (ViS); v. *mestecălău*.

MĂMŪLE s. f. Femeie urită (Chi).

MĂNIMĂLĂ s. f. Vedenie, fantomă (Ep).

MĂNŌS, OĂSĂ adj. Gras, bun. *Lapte mănōs* (La).

MĂRGICĂ s. f. 1. Nod pe firul tors, cînd femeia nu știe să toarcă (Co). 2. Gaura muștiucului la trîmbiță (Co).

MĂRGINĂR s. m. și n. 1. Scîndurile care despart ciocanle la puia de bătut sumane (Ms); v. *mijlocar*¹. 2. Cele două lemne lungi ale scării (Hr); v. *bilț*².

MĂRITĂT adj. (Despre un tînăr) Care stă în casa soției (Chi, Dg). *Flăcău măritat* (Dg).

MĂRTURI vb. IV. Trans. A mărturisi (Dg).

MĂȘĂU s. f. Construcția numită și *amzoaic*, pe care stă osia grindeiului, la moara de apă (Cl).

MĂȘĂLĂR s. n. Verigă de fier în care intră *măseaua* coasei (Ms).

MĂȘĂLĂU s. n. Locul unde stau vitele mari la amiază, staniște (IN); v. *amiezătoare*.

MĂȘĂLŌS, OĂSĂ adj. (Despre cai) Cu măsele mari (Dg).

MĂTĂHĂLUI vb. IV. Intrans. A lucra prost. *Nu mătăhălui așa!* (Cr).

MĂTĂSĂ vb. I. Refl. (Despre porumb) A da în mătase, a ieși staminele din păpușă. *Păpușoiul se mătășează* (VS).

MĂTEUȘ s. n. 1. Iarbă furajeră care se seamănă (Bil). 2. Sămînță de iarbă pentru nutreț (Gn).

MECHECHEREZĂ vb. I. Intrans. v. *mechereza*.

MECHEREZĂ vb. I. Intrans. (Despre capre) A zbiera (Ng, Pn).

— Variante: **mechehereza** (PG), **mecheri** (Cr).

MECHERÍ vb. IV. Intrans. v. **mechereza**.

MEHÉNGHI adj. (Despre vite) Care merge schiop, cu un picior adus dintr-o parte (Sv); v. **flenchiş**.

MEJDÁS s. m. Vecin (Ms).

MEJDÁ s. f. v. **mejdle**.

MEJDIE s. f. Hotar, hat (intre ogoare) (VS).

— Variantă: **mejdá** (ID, Ms).

MEJÍ vb. IV. Refl. v. **miji**.

MEJÍN,-Á adj. (Despre un copil) Cel mai mic dintre ceilalți copii ai unei familii (Chi, Co, Cr, DC).

— Variantă: **meşin** (Co).

MELDUÍ vb. IV. Trans. A anunța (La).

— Din germ. **melden** „idem”.

MELÉATCÁ s. f. Juncă de doi ani, cu vițel (Bor, Chi, Co, Cr, DC, Dg, Fc, Pn, VN).

— Același cu **neleapeá** „idem” (< ucr. **nelipka**).

MELITÍCÁ s. f. Melița prin care se tragă a doua oară fuiorul după ce a fost tras (melițat) prima dată în meliță sau melițoi (Ba, Bor, Bș, De, Dg, Hm, ȘD).

MÉSÁL s. n. Cuțit (ID).

— Din germ. **Messer** „idem”.

MESTECÁLÁU s. n. Melesteu (Mn, Și); v. **mămăligar**.

MESÍN,-Á adj. v. **mejin**.

MESTIOÁRÁ s. f. Față de masă (Gn, La, VS); v. **mileu**.

MICOLÍ vb. IV. Trans. A blestema (Ms).

MIDHÁR s. m. Un soi de pește (La).

MIELRŪSCÁ s. f. Diminutiv al lui **mierlă**. *Miertușcă, pasăre sură / Nu-mi tot bănuî din gură* (Hl).

MIEZURI s. n. pl. Firimituri (Mr).

MIEZURÍCÁ s. f. Canură, lână de calitate a doua (Co, Tt).

MIGUÍ vb. IV. Trans. A nu mânca bine (Mr).

MIJÍ vb. IV. Refl. A se îmbolnăvi (oaia sau vacă) la uger, a nu-i mai curge laptele prin țife (Fc, Vl).

— Variantă: **meji** (St).

MILJÍC s. n. v. **miljoc**.

MILJOCÁR s. m. 1. Scindura care se pune între ciocane, la puiă, ca să nu se lovească unul de altul (Ms); v. **mărginar**¹. 2. Lemn de grosime potrivită (Ms).

MILJOCÁŠ s. n. Furcă cu coadă mai lungă, folosită la făcutul stogului (Hg); v. **mijlociu, turpinar**.

MILJOCÍU s. n. (Hg) v. **mijlocăș**.

MILÉU s. n. Față de masă (Co); v. **meștiară**.

MILJLŪC s. n. v. **miljoc**.

MILJÓC s. n. Mijloc (Co).

— Variante: **mijlle** (Bc), **miljluc** (Co), **miljue** (Co).

MILJŪC s. n. v. **miljoc**.

MILŪG s. n. Pilug (la puiă) (Hg).

MINAJÁ s. f. sg. Mîncare, merinde (Chi, Gn, Mn, Mr, Ng); v. **premindă**.

MINDIRIGÍU s. m. Cel care face mîndire (Cl).

MINÓS s. n. Miroș (Dg, Ms).

MIRUSTÉET s. m. Diminutiv al lui **mir** (BP).

MÍSAR s. m. Măcelar (Gn, VS).

MÍSÁRÁS s. m. Măcelar (Bl, Mr).

— Din magh. **mészáros** „idem”.

MÍSÁRICIÓS,-OÁSÁ adj. Sărac, care nu are ce-i trebuie (Co).

— Derivat de la **mizer** „sărac”, cu suf. **-icios**.

MISTIRIE s. f. Mistric (Dg).

MISÁLÓS,-OÁSÁ adj. Rău, care face răutăți (La).

MÍTHAMÁR s. n. v. **nithamer**.

MITRISÍ vb. IV. Trans. A grijii, a curăți casa (Ep, Vn).

MIZUÍNÁ s. f. Gard, făcut din nuiete sau pari, care desparte diferite porțiuni de finăș, pe coastele dealurilor (Pp).

MICEGÁI s. n. Lemn putred și cu multă apă (PG).

MÍGLÁ s. f. (În expr.) **La mîglă** = = îmbucată unul în altul. Cînd se încheie lemnele la o casă **la mîglă**, capetele grinzilor se îmbucă unul într-altul (Cr).

MIGLI vb. IV. *Tranz.* A construi o casă de lemn, îmbucind capetele grinzilor unul în altul (Hl).

MINECĂR s. n. Manșetă de lină (Co, Pn, Sc).

MINTĂ s. f. Manta (Dg, VS).

MÎNZĂRĂȘ s. m. Cioban care paște mînzările (Hg).

MÎNZĂTĂ adj. (În expr.) **Iarbă mînzată** = iarbă îmbătrînită (IA).

MÎNZOC s. m. Firul care nu incape în spată și este purtat înapoi, în timpul țesutului, pe un bețișor, către sulul de dinapoi (Bor, Chi, Ci, Co, Dg, Dr).

MÎȘ adv. Milc, nimic. *Nu zice nici mîș* (Co).

MÎȚ s. m. O bucată de lemn, găurită, din *canapeaua* gaterului (Hg).

MÎȚĂ s. f. Tindeche (la țesut) (Pn).

MÎȚITALŪC,-Ă adj. Foarte mic (St).

MLĂCI s. m. pl. Secreție din fătăciunea iepii sau a vacii, cînd e în călduri, sau cînd a lepădat (Dg, Gn, VS).

MLĂȘNITĂ s. f. 1. Mămăligă subțire (Co). 2. Mîncare din lapte fiert la un loc cu făină de porumb (Co).

MOCIOĂRCĂ s. f. Mocirlă (IA, ID); v. *m o c l i n ă*.

MOCIRĂ s. f. Trestie (ID).

MOCLINĂ s. f. (ID) v. *m o c i o a r c ă*.

MOCINĂ s. f. Pămînt care ține apa (Mn).

MOLĂȚĂU adj. (Despre om) Moale, năting (Sb).

MOLCĂN adj. (Despre cal) Moale, domol (Ep).

MOLCĂLŪȚ adj. (Despre om) Moale (Cr, Fc, Gn, Mn, Mr, Ng, Pn, VB, VN); v. *m o l c i c*.

MOLCIC,-Ă adj. (ID) v. *m o l c ă l u ț*.

MOLIDĂR s. m. Drug de molid (VS). — Derivat de la *molid*, cu suf. *-ar*.

MOLĂȘTE s. f. Moină (Ng).

MOLOȘOGI vb. IV. *Ref.* A se muia vremea, a se face moloșag (PS).

MOLŪZ s. n. Pămînt luncos și moale, mlaștină (Hg).

MOR s. n. Un fel de nămol în care se fac băi contra reumatismului (Ci).

MORCOTITŌR,-OĂRE adj. Care te bate la cap vorbind mult (Ci).

MORMANȚIE adj. (Despre pline) Necoaptă bine (PM).

MORONCI vb. IV. *Tranz.* A face observații cuiva (PL).

MOROSĂNESC,-EASCĂ adj. Propriu maramureșenilor, ca la maramureșeni (Cr).

MOȘIC s. m. Bunic. *Mă duc la moșicul* (Cr).

MOSNEĂG s. m. Momiile în semănături, pentru a speria păsările (Ng).

MOTIRLĂN s. m. Motan, pisoi (Dg, VS).

MOTOGINĂ s. f. Om prost (PS).

MOTRŌINĂ s. f. Claiie mare de fin, făcută rău, lată jos (Co).

MUC, *mucuri*, s. n. 1. Partea de sus a cînepei — floarea — care va purta sămînța (Cl, Ep, GH, PG, VB). 2. Luminare mică (ID, Dg).

MUCĂR s. m. Cel care taie mucerile de la luminări în biserică, pălimar (Dg).

MUCHER s. n. Gealău mare pentru tras doage (Hg).

MUL,-Ă adj. (Despre un om) Moale, de nimic (Co, Cr).

MULĂ s. f. Catr (Mn, Ms, Os).

MŪLCED adj. Moale. *Crăcile de țag îs mai mulceade* (Ms).

MULGĂR s. m. Ciobanul care mulge oile (Bb, Fc, Hg, Hm, IA, Md, NȘ, Sb, Sc).

MULGĂRIE s. f. Adăpost la stîină unde stau ciobanii la muls (Mr).

MŪRSĂ s. f. Sevă de mesteacăn care poate fi băută (Ms).

MUSCĂR s. m. Brad atacat de insecte (Gl).

MUSCULITĂ s. f. Un fel de înflorituri pe bondiță (Ad).

MŪSCUR,-Ă adj. (Despre animale) Suriu, vînat, cu pete nu prea albe (VS).

MUSTĂRAIE s. f. Zeama ce se scurge din gunoi (Dg); v. *m u s t ă r e a ț ă*, *m u s t ă r i e*, *m u s t e a l ă*, *p i ș ă l ă u*.

MUSTĂREĂȚĂ s. f. (Ba, Bor, Dg, Hr, Ad) v. mustăraie.

MUSTĂRIE s. f. (Dg) v. mustăraie.

MUSTEĂLĂ s. f. (Co) v. mustăraie.

MUSTÊTE s. f. pl. 1. Firele lăsate nesece-
rate pe ogor (VS). 2. Rădăcini adventive
la porumb (Dg); v. gance.

MUȘCĂȚICĂ s. f. Altiță (Bc).

MUȘUIOG s. n. Șumuiag de paie (Dg).

MŪTĂRĂ s. f. Piuliță, mutelcă (Ms).

— Din germ. **Mutter** „idem”.

MŪTĂRDORN s. n. Un fel de instru-
ment pentru făcut găurile cu ghivent la
piuliță (VS).

— Din germ. **Mutterdorn**.

MŪTĂRHAMER s. n. Instrument pentru
făcut găuri în fier (HI, VS).

— Din germ. **Mutterhammer**.

N

NADVÍC s. m. Un fel de pasăre. *Așa un
coroi mare; are aripi și pene mari, așa ca
puiulul de găină* (VS).

NAFTĂR s. m. Omul care vinde gaz sau
păcură (Ci).

— Derivat de la **naft** „petrol”, cu suf. *-ar*.

NAGLÁIZÍN *naglaiztne*, s. n. (Fier.) Uneal-
tă cu care se dă forma necesară capătului
unui șurub (VS); v. *matriță*.

— Din germ. **Nageleisen** „mașină de făcut
cuie”.

NAHLÁP, *nahlape*, s. n. Locul din par-
cursul unui riu unde sînt stînci sub apă (PG).

NAHOÁDÁ s. f. Drac (La).

— Cf. ucr. **nahoda**.

NAHODÍ vb. IV. *Tranz.* A înspăi-
mînta pe cineva (La).

NAHODÍT,-Ă adj. Ghiduș, căpos, dat dracu-
lui (La).

NÁLBÁ s. f. Făină albă (Gm).

NA-ME-NE interj. Strigăt cu care chemi
calul (Ms).

NARÓD s. n. Popor, mulțime (VS).

— Din ucr. **narod** „idem”.

NÁS s. n. (În expr.) **Nasul curcanului** =
numele unei flori (Sb).

NATRÓN s. Sodă caustică (Chi, Cr).

— Din germ. **Natron** „idem”.

NĂCĂRUȘ s. Butucul pe care se reazemă
lemnele la focul din interiorul stîinii (Rg);
v. *năclad*.

NÁCLÁD s. (La, Ms, PG) v. *năcăruș*.

NĀDĀÍ vb. IV. *Ref.* A se răzgîndi (ID).

NĀDURÁR s. n. v. **nodurar**.

NĀLOÁGÁ s. f. Zăpadă mare (Chi, Cr,
DC, Fc, Ng, Pn, VN).

— Cf. sîrb. **náloga** „îmbulzeală” (v. *Scrib.*,
s. v.).

NĀPÍRLÁ s. f. Năpircă (Pr).

— Contaminație între **năpireă** și **șopirlă**.

NĀPŪC s. m. Purcelul cel mai mic de la
o scroafă (Cr); v. *repuc*, *zăpuc*¹.

NĀRĀYTŪRÁ s. f. Năruitură, pietriș care
cade de pe munte (PP).

NĀSĀLNIC,-Ă adj. (Despre oameni) Nă-
ting, prost (Cr).

NĀZBĪCÁ s. f. Nărav (Ms).

NEGRĪL,-E adj. Negriu, care bate în
negru (Cr).

NEJĪTÁ adj. (Despre oi și vaci) Bolnavă
la uger. *Vaca-i nejită la țîță* (St); v. *zburată*.

NELEÁPCÁ s. f. Oaie care fată înainte
de a împlîni doi ani (Tt).

NEMTEÁSCA s. f. art. Dans popular (VS).

NEMTĚSC,-EÁSCÁ adj. (În expr.) **Plug
nemțese** = plug de fier (VS).

NENEÁ interj. Strigăt cu care se cheamă
boul sau vaca (Co).

NETRĚBNIC adj. (Despre pămînt) Necul-
tivabil (Bh).

NEVĪSCÁ s. f. Nevăstuică (ID).

— Variante: **niviseă** (Cr), **niviteă** (Cr).

NĪCĀRĪ adv. Nicăieri (ID, Ms).

NĪMÁŠ s. n. Imaș, loc unde pasc vitele (IA).

— Din magh. **noyomás**.

NĪMĀT, *nimete*, s. n. Loc îngrădit unde
stau oile (Bș, Ci, Cl, Co, Cr, Fc, Hț, Md, Mn,
Ng, Nș, Pn, Sb, Sc).

— Cf. magh. **nyomat** „apăsare”; comp. cu **bătătură** < **bate**.

NIODILCĂ s. f. Umflătură (Crs, Dg).

NISIPÍ vb. IV. *Tranz.* A umple cu pământ golurile, pînă la nivelul tălpii casei, atunci cînd se face o construcție (Bo, Dg).

NIȚAMĂR s. n. v. **nithamer**.

NIȚHAMER s. n. (Fior.) Ciocan de nituit (Se).

— Variante, **mithamăr** (Se, VS), **nitamăr** (Hg).

— Din germ. **Niethammer** „idem”.

NIUNIŪȚ s. m. Tată. *Cînd m-am trezit băiat mititel, nu se zicea tată; niuniuțule!* (St).

NIȚISCĂ s. f. v. **neviscă**.

NIȚITCĂ s. f. v. **neviscă**.

NOACA adv. v. **noaha**.

NOAHA adv. Nu. — *Mergi la pădure? — Noaha!* (Gr).

— Variantă: **noaca** (Dg).

NOAJĂ s. f. Femeie foarte slabă (Co).

NOĂȚEN s. (În expr.) **Suman de noa-ten** = suman de culoare neagră (Dg).

NODORĂR s. m. v. **nodurar**.

NODURĂR s. m. Băț legat de ambele capete la sulul de dinainte sau de dinapoi al războiului de țesut, pe care se prind firele urzelii (Bi, Cl, VS).

— Variante: **nădurar** (PG), **nodorar** (Hm).

— Derivat de la **nod**, cu suf. *-urar*.

NOHĂICĂ s. f. Nuia de care se prinde sfoara cu cirligul, la undiță (Tt).

— Același cu **năgaică** (v. Scrib., s. v.).

NOȚĂ s. f. Zăpadă căzută de curînd (Vn).

— Derivat de la **nou**, cu suf. *-iță*.

NOLOĂGĂ s. f. Zăpadă (Pn).

NORONCE s. Portocală (ID).

— Din magh. **naranas** „idem”.

NOUĂR s. m. Lemn lung de 9 m (Ms).

— Derivat de la **nouă**, cu suf. *-ar*.

NUMĂRĂȚORĂ s. f. Un grup de trei fire de tort, cînd se numără sculul pe urzitor sau pe rășchitor (Ba, Bor, Bs, Ci, Cl, Co, GHg, Hg, Hm, Hț, IA, PG, PM, Rd, Sc, Tt, VB, VS); v. *gerbe*.

NUT s. n. (Timpl.) Gealău special pentru făcut șanțuri în lemn (Cr, Hg); v. *nuthobel*.

— Din germ. **Nut** „scobitură”.

NŪȚHOBEL s. n. (Timpl.) (Ms) v. *nut*.

— Variantă: **nutobel** (Hg).

— Din germ. **Nuthobel** „idem”.

NŪȚOBEL s. n. v. *nuthobel*.

O

OĂIE-OĂ interj. Strigăt cu care se cheamă oaia (Ms).

OĂRGĂ s. f. Piele de vită (Ms).

— Cf. magh. **hártva** „piele”.

OĂRZĂ s. f. Loc semănat cu orz (Dg).

ŌBĂRCAPȘĂ s. f. Bucată de fier care oprește roata să iasă afară din osie (VS).

— Din germ. **Oberkapsel**.

OBEĂDĂ s. f. Tăietură rotundă în urechea oilor (Mr).

ŌBERSĂL s. n. Bucată de fier cu care este prevăzut dricul din față al căruței; pe ea se sprijină virtejul (VS).

— Din germ. **Oberschale**.

OBICĂRI s. n. Obicei (Ms).

— Variantă: **obliceeri** (VS).

OBIRLÍC s. n. Oberlicht (Sb).

— Din germ. **Oberlicht** „idem”.

OBLICĂRI s. n. v. **obiceeri**.

OBLÓN s. n. „Ochelari”, apărătoare la ochii cailor (Ms); v. *capace*.

ŌBOR adv. Peste măsură, grozav. (În expr.) **Obor golan** (PG).

— Din germ. **ober**.

OBROĂCĂ, *obroc*, s. f. Tocul ușilor și al ferestrelor (VS).

OCHĂRI s. m. Ochelari (Ms).

ŌCNITĂ s. f. 1. Vas pentru ținut sarea (Pn). 2. Apă stătătoare, închisă la culoare (Ng).

OGLĂGE, *oglagii*, s. f. Curecle cu care se leagă dirjaua de hadarag la îmblăciu (Dg, VS); v. *grumaz*.

OGLEJ s. v. **ogreji**¹.

OGORITURĂ s. f. Arătură făcută de toamna și care primăvara se mai ară o dată (Dg).

OGREJI s. pl. 1. Fîn rău care rămîne în iesle nemîncat de vite, ogrinji (Ch, Cr, Hg, IA); v. ovreg. 2. Buruiene mari, cucută, baraboi (Se). 3. Vrejurile bostanului (DC).

— Variantă: **oglej** (Co).

OGRINYÖS,-OĂSĂ adj. (Despre fîn) Țepos, cu paiul gros, pe care nu-l mîncă vitele (Gn, VS).

OJÖG, *ojoage*, s. n. Vătrai (Gn, PG).

OLĂREȚ, *olărețe*, s. n. Oală de lut în formă alungită, în care se pune laptele la prins (Dg).

OLĂTUȚ vb. IV. Tranz. A ucide un pui prin călcare, a-l lăți (Dg).

OLEĂNDRA s. f. art. Dans popular (Gn).

OLOIERNITĂ s. f. Mașină de fabricat ulei (Ep).

— Derivat de la **oloi**, cu suf. *-erniță*.

OPĂIT s. (Folosit înainte) Petrol (Ms).

OPĂLCĂ s. f. Sacul prins la oiștea căruței, în care se pune nutreț la cai (VS, Zm); v. c o Ț i r z a c.

— Din ucr. **opalka** „idem”.

OPĂRITURĂ s. f. Mîncare pentru vite, făcută din frunze tăiate la șîșcă, opărite și amestecate cu pleavă (Dc).

— Derivat de la **opări**, cu suf. *-(i)tură*.

OPENIE adv. Tot una, la fel. *Pămîntul il ari o openie* (Bh).

OPINCĂ s. f. Fierul plugului (Os).

OPRITURĂ s. f. Dig (Dg).

— Derivat de la **opri**, cu suf. *-(i)tură*.

OPTĂR s. n. Verigă de fier în formă de opt, care leagă două bucăți de lanț (Co, Ms).

— Derivat de la **opt**, cu suf. *-ar*.

— ORBĂLT s. n. Nevralgie, stare fizică proastă (Tt).

ORGĂR s. m. Tăbăcar (ID, Ms).

— Derivat de la **oargă** „piele”, cu suf. *-ar*.

ORGĂRI vb. IV. Tranz. A argăsi (Ms).

— Derivat de la **oargă**.

ORICĂCUM adv. Oricum (Ms).

ORÎNDĂ s. f. Porție zilnică de mîncare dată lucrătorilor, tain (Cr).

OROLÓGIC s. n. Orologiu, ceas mare (Dg).

ORTĂNTĂ s. f. (Bot.) Nume de floare (Pn).

— De la numele propriu **Ortausa**.

ORZĂU s. n. Plantă alpină din familia pinului (Ms).

ÓSIE s. f. Lemn care prinde coada ciocanului de la piuă de stîlp (VB).

OSTRONÓM s. m. Astronom (Ep).

OTÍC s. n. 1. Pahar mic (Cr). 2. Doniță mică (Cr).

OTÍCI vb. IV. Tranz. v. **otinci**.

OTÍNC s. n. 1. Fierul adăugat sau cu care se înlocuiește unul rupt, la țesut (Co, Dg); v. otincit. 2. Bețișorul de care se leagă firul adăugat, la țesut (IA).

OTINCI vb. IV. Tranz. A înlocui sau a lega firul rupt la țesut (Co, Tt).

— Variantă: **otiei** (Dg).

OTINCÍT s. n. (Co) v. otinc¹.

OTOMOBÍLA s. f. Automobil (La).

OTORIZĂTIE s. f. Autorizație (Dg).

OTRĂVÖS,-OĂSĂ adj. Otrăvitor (VS).

OTELÖS,-OĂSĂ adj. De oțel (PG).

OVRĚC, *ovreguri*, s. n. Finul mare care rămîne în iesle, nemîncat de vite (Co); v. o g r e j i ¹.

OVRÉGÖS,-OĂSĂ adj. (Despre fîn) Cu paiul mai gros (Co).

OZÓI s. n. Urzoi (Hl).

OXEDÁT,-Ă adj. Oxidat (VS).

OXOGENÁT,-Ă adj. Oxigenat (Ep).

P

PACIÉNT s. m. Judecător de pace. *Tata era om de pace, judecător de pace, pacient* (Pp).

PACINI s. m. pl. Papuci de casă făcuți din cirpă (Co, Cr, Ng).

PACIÖC s. n. Pachet de tutun (Chi, Ci, DC, Ng).

— Cf. ucr. **pačka** „pachet”.

PĂCLĂ s. f. Pachet de țigări (ViM).
 — Din germ. **Paek** „pachet”.

PACT s. n. (În expr.) **În pact** = în arendă (despre pământ) (VS).

PADĂU, *pădăie*, s. n. Ocol de vite (Gr); v. **parcană**².

PAHAR s. n. Sticlă de lampă (Co).

PAHĂU s. m. Cîine bătrîn (St).

PAHOMIE s. f. Epitet injurios adresat unei femei (Dg); v. **pliuhă**.

PAI s. n. Lînă nouă crescută sub cea veche, înainte de a se tunde oaia (Ba, Cl, Co, Dg, NȘ, PG).

PALĂNT s. n. Gard mare, frumos (Ms).
 — Cf. magh. **pallank** „scindură”, germ. **Planke** „idem”.

PALĂ s. f. Lîna care se scoate o dată din pieptănuși; din mai multe *pale* se face un caier (PG).

PALÉR s. m. Cantonier, îngrijitor de drumuri (Ms).
 — Din magh. **pallér** (< germ. **Polier** „supraveghetor”).

PALMĂ s. f. Mistrie, unealtă cu care zidarul netezește tencuiala (Cr).

PAMPÓN s. n. Săgeată pusă ca ornament la acoperișul casei (Hl, PC, VB); v. **faza**¹.

PANPŪȘTE s. f. pl. Gogoși (VS).

PĂNTĂ s. f. Colț de fier la potcoavele caiilor, crampon (Ms).

PAPALÍCURI s. n. pl. Surcelele care cad de la gealău (Gn, St, VS); v. **circei**.

PARATÍVĂ s. f. Cooperativă (VS).

PARAZÓL s. n. Umbrelă (Ci, Pn); v. **umar**.

PARCÁL s. n. Pînză albă și subțire, care se cumpără de la prăvălie (St, VS).
 — Variantă : **pareală** (VS).

PARCÁLĂ s. f. v. **pareal**.

PARCÁN s. n. Gealău pentru înflorituri (Ms).

PARCĂNĂ s. f. 1. Bușteni mulți strînși grămadă (PG). 2. Ocol pentru vite (La); v. **padău**.

PARINĂ vb. I. **Tranz.** A dezmiriști, a ara o miriște (VS).

— Derivat de la **parină** „loc nearat” (< ucr. **parina** „idem”).

PARINEĂLĂ s. f. Dezmiriștire (VS).
 — Derivat de la **parina**, cu suf. *-eală*.

PAROFIAL, -Ă adj. Parohial, ce ține de parhoie (Pn).

PAROFIE s. f. Parohie (Pn).

PAȘI s. m. pl. (În expr.) **În pași** = la pas (Ms).

PAT s. n. Leasa pe care se pune brinza la uscat în stîină (Bh, Cr, Hg, IA, Pn); v. **brinză**¹ și **ău**.

PATĂSCĂ, *pătăști*, s. f. Patru lemne puse două de-a lungul căruței și două de-a curmezișul, în formă de dreptunghi, la încărcat finul etc. (Bor, Dg, Hr, Tt, VS).

PATELĂ s. f. Tingire, tigaie (Os).
 — Din ucr. **patélia**, **patélinia** „idem”.

PATÍCĂ s. f. Farmacie (St).
 — Din germ. **Apotheke** „idem”, ucr. **aptéka**, **aptika** „idem”.

PATRÓN s. m. Monedă de aramă (în trecut), în valoare de 4 creițari (St).

PĂCĂT interj. (Repetat) Zgomotul făcut de pasărea numită pichere sau bibilică (Ba, Dg, Tt, VS).
 — Onomatopoe.

PĂCICŪTĂ s. f. Pachet. *O păcicuță de tabac* (St).
 — Diminutiv al lui **pacioc**.

PĂCTUÍ vb. IV. **Tranz.** (Despre pămînt) A arenda (VS).

PĂCŪINĂ s. f. Oaie care dă lapte (Co).

PĂHŪI s. n. Pădure tînără, mladă, desîș (Dg).

PĂÍ vb. IV. **Tranz.** A bate paiele cu îmblăciul, spre a alege grîul (Tt, VS).

PĂÍÉR s. m. 1. Muncitorul care cară paiele la treirat (Dg). 2. Partea batozei pe unde ies paiele (Dg); v. **gu**^{rá}.

— Derivat de la **paí**, cu suf. *-er*.

PĂÍŪȘ s. n. sg. Partea lemnoasă a tulpinei de cînepă (Co).

PĂLĂÍ vb. IV. **Tranz.** A bate, a lovi. *Mă pălăiește vîntul afară* (Cr).

PĂLĂRIĂ vb. I. **Ref.** (Despre roata carului) A lua forma unei pălării (Dg, Ep).

PĂLITĂR s. n. Covor îngust care se pune pe perete (Tt, VS).

— Variantă a lui **păretar**.

PĂLMĂR s. m. Pește de lungimea unei palme (Tt).

PĂLMIERĂ s. f. Instrumentul cu care se netezește lutul aruncat cu mistria pe perete. *Pălmieră sau dreptar* (Co).

— Derivat de la **palma**.

PĂMĂTŪC s. n. v. **pămătug**.

PĂMĂTŪG s. n. Un fel de feleștioc de usn cu păcură osia carului (Cr).

— Variante: **plămătue** (Cr), **pămătue** (Cr).

PĂNTRUI vb. IV. T r a n z. A îngriji (VS).

— Din ucr. **pantruvati**, **pantriti** „a (se) îngriji, a avea grijă”.

PĂNTRUIT,-Ă adj. Îngrijit. *Măr mai pântruit* (VS).

— Cf. **pântrui** „a îngriji”.

PĂNŪSĂ s. f. Semn în urechea oilor (Pn).

— Derivat de la **pană**, cu suf. *-uș(ă)*.

PĂNUȘTĂ s. f. Diminutiv al lui **pănușă** (Sb).

PĂRETE s. n. (În e x p r.) A **da secara** (sau **griul**) **la părete** = a da brazda cu hreapca peste griul necosit, astfel încît să cadă cu spicele în picioare, rezemate de griul necosit (Dg, VS).

PĂRIOĂRĂ, s. f. Pinza (vălul) pus pe fața mortului (ID).

— Variantă: **perioară** (Ms).

— Din lat. **palliolum**, ***palliola**.

PĂROĂSĂ adj. (În e x p r.) **Lină păroasă** = lină cu firul lung (Cl).

PĂRÓS s. n. Cinepă de calitatea a doua (Pt).

PĂSĂTOR,-OĂRE adj. Care suportă ușor întîmplările neplăcute, nepăsător. *Oamenii erau pășători înainte* (Dg).

PĂSCĂLAR s. m. (Ornit.) Pescăruș (Mr).

PĂSCĂNET s. n. Imaș, locul unde pasc vitele (IN); v. **păscătură**, **pășunare**.

PĂSCĂTŪRĂ s. f. (La) v. **păscăneț**.

PĂSTŌR s. m. Văcar, cel care paște vitele (NȘ).

PĂSTRĂV s. m. și adj. I. s. m. Piatră pestrîță. *Cutea se face din păstrăv* (VS); v. **prunđar**. II. adj. Cu pistrii de culori diferite. *Cute păstrăvă* (Chi, Co, Cr).

PĂSTRĂVĂȘ s. n. 1. Flori de glastră cu puncte argintii pe frunze (Co); v. **ie pur a ș**. 2. Alivancă, clătîtă (VS).

PĂȘUNĂRE s. f. (Co, NȘ) v. **păscăneț**.

PĂTRĂRE s. f. 1. Lemn despicat, lung de un metru sau și mai mult, pentru foc (Dg). 2. A patra parte din circumferința roții, la pîua de bătut sumane (VB). 3. Unitate de măsură egală cu două dimerlii (VS).

PĂTRĂRÎCĂ s. f. Diminutiv al lui **pătrare**³ (VS).

PĂTŪL s. n. 1. Prăjină pe care stau păsările noaptea în poiată (Ep). 2. Așternut la vite (Tt, ViS).

PĂTŪLĂ s. f. Un fel de strat din lemne așezate la baza stogului, ca să nu putrezească finul (Cr).

PĂTŪRI s. Un fel de mîncare (mămăligă cu brinză) (Ms).

PĂZI vb. IV. R e f l. A se grăbi (Mr).

PENĪ, *penesc*, vb. IV. T r a n z. A înțepenii, a fixa bătînd pene de lemn. *Fusul morii e penit cu pene* (VS).

PERCIŪNI s. m. pl. Geluturi (IA); v. **cîrcei**.

PERIOĂRĂ s. f. v. **părioară**.

PERIȘOR s. n. Bumbac foarte subțire (Co, IA, PG). *Pinză de perișor* (Bh).

PERPELÎTĂ s. f. v. **pirpăriță**.

PESTELCĂ s. f. Partea batozei pe unde ies paiele (la treierat) (Vn, VS); v. **gură**.

PETRECE vb. III. 1. R e f l. A se împrespăta într-una (apa unui riu) (Dg). 2. T r a n z. A coașe o parte a pinzei peste altă parte (Dg); v. **priviști**.

PI interj. (Repetat) Așa se cheamă găinile la mîncare (Ms).

PICHU s. n. Chipiu. *Se fac irozii cu pichiuri pe cap* (Pr).

PICIOARE s. n. pl. Pirostriei, un fel de trepied sub care se face foc cînd se fierbe ceva afară (Ms).

PICIOCĂRIE s. f. Loc semănat cu cartofi (Mn, Mr).

PICIOR s. n. (În expr.) **Piciorul băteii** = partea de lemn a uneltei numită *bateă*, care se viră în pământ când se bate coasa (Dg); v. *băpcer*.

PIEPT s. n. **1.** Dig, întăritură de-a lungul apei (Ms). **2.** Curca la ham (Ms).

PIEPTENE s. m. Scîndurică cu care se bate tortul la sfîrșitul pinzei, când nu se mai poate bate cu vatalele (Bi).

PIETROSĂG,-Ă adj. (Despre om) Puternic, tare ca piatra (Cr, DC, Hg).

PILOT s. m. Lemn, stîlp în care sînt fixate cozile ciocanelor la piuă (Cb).

PINGICĂ s. f. **1.** Marginea de jos la pereții de lemn ai casei (Cr). **2.** Leaț mic (Sb). **3.** Scîndura care susține *piscoala* la moară (Hi).

PINTĂLUȘ s. n. Cuțit mic (Mn, Mr).

PIPĂ s. f. Instrument cu care se strînge puternic buza de sus a calului, ca să stea la potcovit (VS); v. *izașe*.

PIPIRIGĂ s. f. (Ornit.) Pichire, bibilică (Ms).

PIRPILEAC s. n. Par cu clenci (VB).

— Variantă a lui **prepeleag**.

PISC, *piscuri*, s. n. Partea săniei de care se leagă proțapul (Dg).

PISOC s. n. Nisip (Ms, VS).

— Din ucr. *pisok* „idem”.

PISĂLĂU s. n. Zeamă ce se scurge din bălegar, sub podeaua grajdului (Co, Dg); v. *mustăraie*.

PITCOALIE s. f. Un fel de fluier care se întrebunțează la vînat (Cr).

— Variantă a lui **piscoalie** „idem”.

PITENE s. f. pl. Pănușele care învelesc știuletele de porumb (Ms); v. *vejă*².

PITIGAN s. m. **1.** Pițigoi (Ms). **2.** Vrabie (Ms).

PITU interj. (Repetat) Așa se cheamă mînzul (IA).

— Variantă: **pișue** (PG).

PITUC interj. v. **pișu**.

PITVĂER s. n. Pilă pentru lemn (Hg).

PIUĂRIE s. f. Instalația de la piuă (Ms).

PICLĂU s. n. Piclă mare (Cj, Cr, Dg, Gm).

— Derivat de la **pielă**, cu suf. *-ău*.

PICLIȘI vb. IV. Tranz. A tunde rău, mai mult a sluji (Chi, Cr).

PILCURIȘ,-OĂȘĂ adj. (Despre griu, iarbă etc.) Crescut în pilcuri, nu uniform (Dg).

PÎNISOARE s. f. pl. (În expr.) **A face pînisoare** = a face cerculețe pe suprafața apei, aruncînd pietre plate (Vn); v. *plăcinte*.

PÎNOI s. n. Puroi (Sb).

PÎNZIȘ adv. De-a dreptul, întins. *Cioabanul vine pinziș cu oile* (Hg).

— Derivat de la **pinză**, cu suf. *-iș*.

PÎRGĂLI vb. IV Tranz. A prăji (Mr).

PÎRITOARE s. f. Sperietoare (Ch, VS).

PÎRJ, *pîrjuri*, s. n. **1.** Tăietură, creștătură în furca de la casă (ViS); tăietură, creștătură, într-un lemn (Tt); un fel de cep la capătul amnarului unei case, cu care se fixează de talpa casei (VN). **2.** Un soi de bureți (Cr).

PÎRNUȘ s. m. Guzgan mic de pământ (Co).

PÎRPALĂC, *pîrpalacuri*, s. n. Foc de vreascuri sau de paie, care arde repede și cu pară (Dg); v. *pîrpiială*. (În expr.) **A face pîrpalac** = a așîța un foc adăugînd surcele, vreascuri, ca să ardă repede și cu pară (Dg).

PÎRPĂ s. f. Coacere pripită. *Pîră-n pîrpa orzului* „pînă se va coace orzul” (Dg).

PÎRPĂRIȚĂ s. f. (Mor.) Puntea de metal fixată în piatra alergătoare, în care este prins capătul de sus al fusului (Ad, IA); v. *lagăr*.

— Variante: **perpeliță** (Cb, VB), **prepeliță** (Cr).

PÎRPIALĂ s. f. Foc cu pară mare (Dg); v. *pîrpalac*.

— Derivat de la **pîrpă**, cu suf. *-ială*.

PÎRPILI vb. IV. Tranz. A coace (ceva) în pîrpă, la para focului (de obicei porumbul) (Dg).

PIRSNEL s. n. Partea de jos a fusului de tors (Cr).

— Variantă a lui **prisnel**.

PÎRTIE s. f. Arie de bătut snopii (Chi).
PÎRTIGŪS, *ptrîguşuri*, s. n. (Folosit mai ales la plural) Lucru mic, mărunț (Dg).

PÎSLĂ s. f. Pătură foarte groasă (St); v. *gîrgă*.

PİSLIT, -Ă adj. Îndesat, des ca pisla. *Crește pe stînci unde este bungeag de cel des, pîslit* (Co).

PİS, *pişuri*, s. n. Încheietură în căței la tocurile geamurilor sau uşilor (VB).

PİSPĪLĂLĂ s. f. sg. 1. Boală la oi, un fel de neputință, care apare atunci cînd mîncă prea multă iarbă (Bh, Cl, Dg, Ep, Fc, Hg, IA, PG, Rg). 2. Iarba care provoacă această boală (Bş).

PİTPĪDĪCĂ s. f. (Ornit.) Pitpalac, prepe-liță (VS).

PLĂCĂ interj. 1. Poftim! (Ms). 2. Te rog! *Placă-mi da o suveică!* „te rog dă-mi o suveică” (Ms).

PLĂCHIE s. f. (Cul.) Răcitură (Bh).

PLĂCUMĂ s. f. Plapumă (Vn).

PLĂSĂ s. f. Ocolul unde stau oile (Hg, IA, Rg, PŞ).

PLĂŞCĂ¹ s. f. Trompetă (Sb).

PLĂŞCĂ² s. f. Acoperişul casei (Ms).

PLĂTBANC s. m. Gealău de făcut canturi și tăblii la uși (Hg, IA, Ms, Se).

— Din germ. **Plattbank** (**hobel**).

PLĂCĪNTE s. f. pl. (În expr.) **A face plăcinte** = a face (apa) un fel de cercuri, cînd se aruncă peste suprafața ei o piatră plată (HI); v. *pinişoare*.

PLĂIŪS s. m. Administrator la curtea boierească, în trecut (Chi).

— Derivat de la **plai**, cu suf. -eş.

PLĂMĂTŪC s. n. v. **pămătug**.

PLĂFTURĂ s. f. Ocară, morală cu cuvinte grele (Dg); v. *pleftureală*.

PLĂT s. n. Medean, piață (Cr).

— Din germ. **Platz**.

PLEFTUREĂLĂ s. f. (Dg) v. *pleaftură*.

PLEFTURĪ vb. IV. Tranz. A ocări, a face morală cuiva (Dg).

PLEHŪB adj. Surd (Hg).

PLEV, *plevuri*, s. n. 1. Tablă (Cr). 2. Cană, vas de tinichea, pentru bătut apă (Chi, Cj, Cr).

— Din germ. **Bleeh** „idem”, magh. **pléh**.

PLISC s. n. Ritul porcului (Chi); v. *pliscălău¹*, *plit*.

PLISCĂLĂU s. n. 1. (Chi) v. *plisc*. 2. Băț care se întrebuițează în locul cleștelui, pentru a așeza lemnele la foc (Hm). 3. Cioată, lemn gros care arde toată noaptea la focul din stîină (Hlm); v. *bulzar*.

— Derivat de la **plise**, cu suf. -ălău.

PLIT s. n. (Ms) v. *plisc*.

PLIŪHĂ s. f. Insultă adresată unei femei. *Ia mai lasă-mă în pace, pliuă!* (Dg); v. *pahomie*.

— Din ucr. **pliuha** „femeie urită, dezgustătoare”.

PLIŪRD, -Ă adj. Surd (Chi, Cr, DC).

PLOCĂZ, *plocazuri*, s. n. Partea de deasupra a jugului, care stă pe grumazul bouli (Hg); v. *plocău*.

PLOCĂU s. n. (Hn) v. *plocaz*.

PLOCŪT, *plocuțuri*, s. n. Covor cu flori, lat de 1 m și lung de 3 m (PG).

PLODICĪŌS, -OĂSĂ adj. Productiv. *Cartofii de lună s plodicioși, se fac mulți* (Co).

— Derivat de la **plod**.

PLOPĂN s. m. Un soi de bureți (DC).

— Derivat de la **plon**, cu suf. -an.

PLOȘTINŌS, -OĂSĂ adj. Mocerlos, care ține apă multă (finaț, bahnă, ripă etc.) (Dg).

— Derivat de la **ploștină** „loc umed”, cu suf. -os.

PLOURŌS adj. Ploios (Co, IA). *Se strînge apă dacă ține timpul plouros* (Bc).

PO adv. Apoi (Și).

POĂSCĂ, *poaște*, s. f. 1. Piele uscată, scorțoasă, de oaie (Dg). 2. Cojocel sau bondiță scorțoasă din piele de oaie (Dg).

POCĪHEŪCI s. n. Solul de dinapoi la războiul de țesut (Gn).

— Variante: **botiheri** (Gn), **pociheci** (VS).

POCĪHEŪCI s. n. v. **pociheci**.

POCIUMBĂS, *poiumbașe*, s. n. Piciorul vîrtelniței (Co).

— Derivat de la **pociumb**, cu suf. -aș.

POCLAD s. n. Acoperiș rău (HI).

POCLÁS s. n. Masa pe care se ține cașul la stîină (Ms).

POCLÓN s. n. Petec la cizmă (ID).

POCÓŠ s. m. Cotorii ce rămîn după cositul ierbii (St); v. *potireș*¹.

POCRÍŠ s. n. Acoperiș de pus pe căruță, cort la căruță (Cl, Hg, PG).

POCRIȘĂR s. m. Copil din flori, bastard (La); v. *spur, urzicar*.

— Derivat de la *poerișă*, cu suf. *-ar*.

POCRIȘĂ s. f. 1. Femeie stricată (La, St).

2. (În e x p r.) Copii din poerișă = copii din flori (La).

— Variantă: *poerișcă* (La, St).

POCRIȘCĂ s. f. v. *poerișă*.

POCȘI adv. Hotărît, numaidecît, în mod imperios (Chi, Co, Cr, DC).

POD s. n. 1. Putina în care se adună jintuitul spre a se face unt din el (Și). 2. Smintină de la jintuit (Mr).

PODINĂR s. n. Țăpoi pentru făcut baza stogului numită *podină* (Tt).

— Derivat de la *podină*, cu suf. *-ar*.

PÓDINĂ s. f. Platou (Chi); v. *podirei*.

PODIRÊI s. n. (Bș) v. *podină*.

PODIȘÓR s. n. Dulap pentru vase (IA).

PODÓIMĂ s. f. Birna de lemn pe care se sprijină *tigaia* în care se învîrte fusul de la roata morii (Ms, Ng).

PODŪC s. n. Podeș (Ms).

PODVÓRNITĂ s. f. Lemnul de dedesubt la jug (La, Ms, VS).

PÓGAN s. m. Om prost (Ng).

PÓGIE s. f. Partea de dinapoi a țărniței (Hț).

POGONÍCI s. n. Crucea plugului, bucată de fier prinsă pe grindeiul plugului, de care se agață cele două lanțuri de la cotiugă (Dg).

POHÍRLĂ s. f. Ciine prost, bătrîn (Co, Cr).

POHÁLNICIOÁRĂ s. f. v. *pohárnicioară*.

POHÁRNICIOÁRĂ s. f. Diminutiv al lui *podvornită* (Dg).

— Variante: *pohálnicioară* (Sr), *potilnicioară* (Rt).

POHĂR s. m. Cioban la oi sterpe (Cr).

— Variantă: *povar* (Mr).

— Derivat de la *puhă*, „bici”, cu suf. *-ar*.

POHÓR s. n. Covor (Ms).

POIENÓS, OÁŠĂ adj. (Despre pădure, codru) Cu poieni (Dg).

POINÓC s. n. (La plugul de lemn) Cuiul fixat în grindei, de care se leagă rotila (Hg).

POJODÍC s. m. v. *poșotie*.

POLÉCRĂ s. f. Poreclă (VS).

POLÉDITĂ s. f. Polei (Cr); v. *polici*.

— Variantă: *poletită* (Cr, VS).

POLÉI s. n. sg. Polenul porumbului (Tt).

POLÉTITĂ s. f. v. *poledită*.

POLÍCI s. n. sg. (Dg) v. *poledită*.

— Variantă: *policie* (Dg, IA).

POLÍCIE s. f. v. *polici*.

POLICRI vb. IV. T r a n z. A porecli (VS).

POLIDÍ vb. IV. R e f l. A cădea polei. *Se polidește pămîntul, e mare lunecuș* (VS).

— Variantă: *politi* (VS).

POLITÍ vb. IV. v. *polidi*.

POLIZÓR s. n. Pilă de făcut dinții la beschie (IA).

POMĂRĂNTĂ s. f. v. *pomeranță*.

POMĂRIT, *pomărituri*, s. n. Livadă de pomi fructiferi (Vn).

POMERĂNTĂ s. f. Portocală (PS).

— Variantă: *pomăranță* (PS).

— Din germ. *Pomeranze* „idem”.

POMINÓC s. n. Griul și rachiul care se dau în dar la nuntă, de către oaspeți (Ms).

PONIHÓCI s. m. Un soi de pește (Gn).

PONÓJ s. n. Partea mașinii de treierat pe unde ies paiele (Ms); v. *gura*.

PONTORÓS, OÁŠĂ adj. Care vorbește de rău, birfitor (Dg).

POPLÁN s. n. Plapumă (Ms).

POPONÉT s. n. Fitulul de la lampă sau de la opaiț (VS).

POPRIŢĂR s. m. Proprietar (VB).

POPURÉLE s. n. pl. Glugi mici din fuioare de cînepă puse la uscat, după ce s-au scos de la topit (Bo).

PORCĂRAIE s. f. Pășune unde pase porcii. *Du-te-n porcăraie și adă porcul* (Co); v. *porcăreață*¹.

PORCĂREÁTĂ s. f. 1. (Co) v. *porcăraie*. 2. Coteș special pentru porci (VS).

— Variantă: *purcăreață* (VS).

PORNĂRI vb. IV. R e f l. (Despre pămînt) A se surpa, a aluneca la vale (Vn).

PORNĂRITURĂ s. f. Alunecare de teren, supărătură (Vn).

POROJENIE s. f. Palavre, vorbe de clacă (Chi).

PORȘORÎ vb. IV. Tranz. A aduna finul în grâmezii mici, în *porșori*. Am *porșorit* finul (Gn).

POSTOVITĂ s. f. Covățică (Tt).

POȘOTIC s. m. Copil mic (Cr).

— Variantă : **pojodie** (Vn).

POTĂȘ s. n. sg. Bicarbonat de potasiu (Pn).

— Variante : **potăș** (Co), **potuș** (Co).

— Din germ. **Pottasche** „idem”.

POTĂȘ s. n. v. **potăș**.

POTBĂL s. n. Fotbal (Sb).

POTEAHĂU s. n. Un dispozitiv la stative care ține sulul strâns și pânza întinsă (Ms).

POTIREȘ, *potireșe*, s. n. 1. Cotorii care rămân după cositul ierbii (Co, Cr, Fc, Hg, Mn, Ng, Pn); v. *pocos*. 2. Lemn mic (Mr). 3. (Fig.) Om foarte mic (Mr).

POTILNICIOARĂ s. f. v. **poahărnicioară**.

POTÎNGÓS adj. Posomorit, supărat (Cr).

POTOCÓS adj. Urit, strîmb. (Într-un des-cintec) *Și m-am întâlnit cu un om gros, potocos, cu picioare groase, potocoase, cu mâini groase, potocoase (= îi satana)* (Sc).

POTRICALIU adj. Portocaliu (Sb).

POTRICĂLUI vb. IV. Tranz. A găuri lemnul (Chi, Co).

POTRIVNICĂ adj. (În expr.) **Femele potrivnică** = femeie mare, grasă (PS).

POTRINTĂȘCĂ s. f. Cartușieră (Ms).

— Variantă : **potruntașă** (Ms).

— Din germ. **Patronetasche** „idem”.

POTROACĂ s. f. Vin acru, băutură rea (Chi, Cr).

POTROCÓL s. n. Raport, proces verbal (La).

— Metateză din **protocol**.

POTRUNTĂȘCĂ s. f. v. **potrintașă**.

POTUȘ s. n. v. **potăș**.

POVĂR s. m. v. **poahar**.

POVÉRLĂ s. f. v. **poivirlă**.

POVESTÉLNIC, -Ă adj. Vorbăreț (Mr).

POVESTITURĂ s. f. Poveste. *Așa ne-am trecut viața, cu povestituri de-aiestea* (Co).

POVÍRLĂ s. f. Povidlă, magiun (Co, Hg).

— Variantă : **poivirlă** (Sb).

POVIRNEĂLĂ s. f. 1. Tablă mai mică la acoperișul casei (Ms). 2. Acoperiș rudimentar la strungă, colibă, stîină (Bș, Chi, Cr, Hț).

PRAPANĂTIE s. f. v. **prapanășie**.

PRĂSNICĂ adj. (În expr.) **Moarte pras-nică** = moarte năprasnică (Cr).

PRĂSTIE s. f. Locul unde apa este sub-țire din cauza prundișului (Sc).

PRĂBĂLUI vb. IV. Tranz. A vrea, a dori (Ms).

PRĂDICE s. f. pl. Urările pe care le face starostele cînd se închină darurile la nuntă (Ms).

— Plural de la **predică**.

PRĂJIT s. n. Mîncare cu ouă, unt și slă-nină (St); v. *ieșniță*.

PRĂȘTIÉR s. m. Cel de-al treilea cal la căruță (Bh, Dg, Hm, IA); v. *trașcar*.

— Derivat de la **praștie**, cu suf. *-er*.

PRĂȘTINĂ s. f. Prăjină prinsă de două grinzi ale tavanului, pe care se pun hainele, culme (Co).

PRĂȘUI vb. IV. Tranz. A prăși (IA, Sb, Se, VS).

PRĂZITĂ s. f. Fier la capătul leucii ca-rului, în formă de inel, care se sprijină pe osie (Ms).

— Variantă : **prezită** (VS).

PRECIST adv. Precis (IN).

PRECISTĂTIE s. f. Prestație (Co).

PREMÎNDĂ s. f. Mîncare luată la drum, merinde, tain (Mn, Mr, Pn); v. *minajă*.

PREPANĂTIE s. f. Circiumă la țară (VS).

— Variantă : **prapanășie** (VS).

PREPELÍTĂ s. f. v. **pirpărită**.

PREZITĂ s. f. v. **prăzită**.

PRICĂZ s. n. Superstiție (Cr).

PRICÉPT s. m. Perceptor (Sb).

PRICES s. m. Pantaloni strîmți (BBr).

PRICHINDEL s. n. Clește întrebuințat la scos cuie sau la potcovit caii (Mv).

PRICI s. n. 1. Prispă la casă (Ms). 2. Patul din stîină (Și); pat de scinduri (ID).

— Pentru sensul **2**, cf. germ. **Pritsche** „pat (de campanie)”.

PRIHÓD s. n. Locul, cărarea, pe unde trec animalele sălbatice în pădure (Bh, IA); v. **t r ă s u r ă** ².

— Din sl. **prihodъ** (v. DR VI, p. 303); cf. și rus. **perehod** „trecere”.

PRÍJMUT s. n. (În e x p r.) **În prijmutul ei** = în onoarea, în cinstea ei. **În prijmutul vostru a vorbit** = în onoarea, de hatîrul vostru a vorbit (Dg).

PRIMÁRE s. m. Primar (Dg).

PRIMÁ s. f. Marginea lată a plitei (Ms).

PRINSONER s. m. Prizonier (La).

— Variantă: **prinzoner** (La).

PRINSÓRI s. f. pl. Cele două lemne ale stativei, ca două chingi, care înțepenesc părțile laterale ale războiului de țesut (Ms); v. **p r i n z ă t o a r e** ².

PRINZĂTOÁRE s. f. **1**. Un fel de băț cu dinți de metal la capete, care se întrebunțează la țesut, pentru a ține întinsă pinza (Co, Dr). **2**. (Co, Dg) v. **prinsori**.

PRINZONER s. m. v. **prinsoner**.

PRÍSMÁ s. f. Prispă la casă (Dg).

— Variantă: **prizmă** (ID, Ms).

PRISNĚL, *prisnele*, s. n. **1**. O bucată rotundă de fier, cu găuri pe margine, de care ciobanul își leagă cuțitul, amnarul și alte obiecte necesare (Hm). **2**. (La plural) Ornamentații din nasturi de alamă, la (cureaua) chimirul ciobănesc (Bș).

PRÍSNIC-Ă adj. Curat, neamestecat (Chi, Cr, Ng, ȘD).

PRÍSÓS s. n. Finaț, loc cu iarbă (Sb).

PRISPÁR s. n. Lemnul de la marginea prispiei (Tt, VS); v. **t í r n a ț** ¹.

PRISTOÁRE s. f. Catrință (Cr, DC, PS, VS).

— Variante: **pristoale** (Pn), **pristoare** (Cr, DC).

PRISTOÁLE s. f. v. **pristoare**.

PRISTOÁRE, s. f. v. **pristoare**.

PRIVISTEÁLĂ s. f. **1**. Ceca ce se adaugă, adăugitură (Bc, Dg). **2**. Bucată de scîndură care se adaugă la ciocanele de la puiă, cînd se rod, ca să se îngroașe; înăditură (VB). **3**. Scîndură la una din cele două părți ale

unei ferestre, care acoperă marginea celeilalte, astfel ca geamul să fie bine închis (Hl).

— Derivat de la **priviști**, cu suf. *-eală*.

PRIVISTÍ vb. IV. **Tranz.** A adăuga o bucată de stofă, cosînd-o peste altă bucată (Dg); v. **p e t r e c e** ².

PRÍZMÁ s. f. v. **prismă**.

PRÍZNĚL s. n. Verigă de fier fixată la capătul osiei, ca să nu iasă roata afară; multelcă, bucășă (Ms).

PRÍSŇÍ vb. IV. **Intranz.** A sfîrși. *Prísnește fusul* (Co).

PROCŮT, *procuțuri*, s. n. Covor mic de perete, carpetă (Ms).

— Cf. **procov**, **poerov** „învelitoare”

PRODŮSCÁ s. f. Bucată de fier care se pune dedesubtul osiei de lemn (la carul de lemn), ca să nu se roadă (Gm, IA).

PROPIŤÁR s. m. Proprietar (Sb).

PROŤÁPÁŠ s. n. Tinjală (Ms).

— Derivat de la **proťap**, cu suf. *-aș*.

PRUND s. n. Albia pîrtului (IA). *Prundul pîrtului*; *nu se zice albie* (Bh).

PRUNDÁR s. n. Cute de ascuțit coasa, confecționată din piatră de rfu (Chi, Cj); v. **p ă s t r ă v** I.

— Derivat de la **prund**, cu suf. *-ar*.

PRŮTRŮÁ intej. (Repetat) Strigăt cu care se cheamă oaia (Pn).

PŮCLIS, *-Ă* adj. Cocoșat (ViS).

PŮCULŮÍ vb. IV. **Tranz.** A fura (Ms).

PŮDURÁ s. f. Pudră (Co).

PUHOŤĚR s. m. Haitaș, om care ajută pe vînători la vînat (NȘ).

PUI s. m. pl. **1**. Spuma care se ridică deasupra cînd începe să fiarbă urda (La). **2**. Broderia de pe bondiță (Sb).

PUIČŮTE s. f. pl. Cartofi lungueți (Co).

PŮŇCÁR s. n. Un fel de cazan (Cr).

— Din germ. **Bunker** „idem”.

PUNČÁU adj. Prost (Cr).

PUNŮÍ vb. IV. **Intranz.** A puroia (Se).

PŮNTE s. f. **1**. Fierul care leagă cele două coarne ale plugului (Hg). **2**. Vergea de lemn care desparte ochiurile geamului (Tt). **3**. Lemnul care susține stativele la ferăstrău (IA).

PURCĂREATA s. f. v. **porcăreată**.

PURCI s. m. Un soi de burete care seamănă cu zbirciogul (Sb).

PURCULÉT s. n. Porșor, căpiță mică de fin (Mn, Mr).

PURICĂ vb. I. Tranz. A bate niște cuie de lemn numite *purici* între birnele pereților, la casele țărănești, pentru a se putea fixa tencuiala (VS).

PURICE s. m. 1. Ornament la bondișă (Ad). 2. Șipcă, leaț de șipcuit casa (Cr).

PUSCĂTOR s. m. Vinător (Cr).

— Derivat de la **pușcă**, cu suf. -ător.

PUȘLEAC s. n. Cuțit cu mănunchi de lemn (ID).

PŪTĂ(R) s. m. Ordonanță (VS).

— Din germ. **Putzer**, magh. **pucer** „idem”.

PŪTINĂ s. f. Femeie leneșă, căreia nu-i place să muncească (Ms).

PUTORI vb. IV. Intrans. A fi leneș, a nu face treabă. *Să nu șadă și să putorească!* (Dg).

PŪTREDI vb. IV. Intrans. A putrezi. *A putredit un copac* (La).

PŪTCĂ s. f. Ciocan cu care cărașul bate limbă cioflingului în bușteanul care se țărăște la vale cu boii de pe munte (Crl).

PURU vb. IV. Tranz. 1. A șterge, a curăța (VS), a curăța ghetetele (Gn, PS). 2. Refl. A se aranja, a se găti (Ng).

— Din germ. **putzen** „idem”.

R

RĂCLĂ s. f. Suprafață de pământ cu mai multe ogoare, cuprinsă între două drumuri (Dg, Vn).

RAFINEĂ s. f. Chef, petrecere. *Am făcut o rafinea* (Cr).

RĂGLĂ s. f. Gealău cu care se fac dungii de-a lungul scindurii (Tt).

RANCHES s. m. Cal cu un testicul (VS); v. r i n c ă l ă u.

— Cf. **rîneaci**, **rînceu** „idem”.

RĂNTIE s. f. Cîrpă veche, ruptură (Ms).

RĂPOR s. Rapăn, jeg pe piele (ID).

RĂPSIT s. m. Braconier (VS).

— Variantă: **rapșită** (VS).

— Din germ. **Raubschüze** „idem”.

RĂPSITĂ s. f. v. **rapșit**.

RĂSPĒL s. n. Rașpă, pilă mare (Pr).

— Din germ. **Raspel** „idem”.

RĂȘTOC s. n. Cravașă (La).

— Din germ. **Reitstoc** „idem”.

RĂTICĂ s. f. Dantelă (VS); v. c i p c ă.

RĂZNITĂ s. f. Tease de făcut untdelemn, oloiniță (Ms).

RĂBĂLUI vb. IV. Tranz. A fura (PG).

— Din germ. **rauben** „idem”.

RĂCĂLUI vb. IV. Intrans. A rîma. *Răcăluiește porcul* (Cr).

RĂCLITĂ s. f. Vas rotund cu capac, în care se ține untul (VS).

— Derivat de la **raclă**, cu suf. -iță.

RĂCŌINĂ s. f. (Bot.) Plantă medicinală (Gn).

— Același cu **răcovină** „idem”.

RĂCUI vb. IV. Intrans. v. **rueui**.

RĂGĂLIE s. f. Cartof rău (Cr).

RĂLŪTĂ s. f. Lemn subțire (Crl).

— Variantă: **reluță** (Br).

— Din germ. **Rahe**.

RĂMĂȘTĂ s. f. Cînepă care rămîne nesmulșă, pe ogor, fiind mică și nefolositoare (Hg).

RĂSĂD s. n. Împletitură în trei sau cinci fire, pusă la suman pe margine, ca ornament (VS).

— Același cu **sărăd**.

RĂȘFOC s. n. Boală la oi, *rășfulg* (Și).

RĂȘFULGERĂT s. n. Boală la ugerul oilor (Rd).

RĂȘOARE s. f. Floarea soarelui, răsărită (Tt).

RĂȘPINTINĂ s. f. Răspintie, încrucișare de drumuri (Vn); v. d r u m u r i.

RĂȚEZĂ s. f. Lănțșor la cuțit (Cj).

RĂȚIRĂTĂ s. f. Closet (Fl).

RĂȚUȘTE s. f. pl. Un soi de cartofi în formă lunguiață (Co).

RĂULEANCĂ s. f. Femeie de moravuri ușoare (Dg).

RAŪTORI s. m. pl. Răufăcători (Pr).

RĂVAȘ, *răvașe*, s. n. 1. Riglă de tras linii (Mr). 2. Iarbă netăiată de coasă, coamele rămase în urma fiecărei brazde (Co). 3. Crestătură în ciocanul de la piua de bătut sumane; cînd merge piua, răvașele trag sumanele în găvan (VB); v. rînsă¹.

— Pl. și: *răvașuri*.

RĂVADUȘ vb. IV. Tranz. A alege oile care dau lapte de cele sterpe (Vn).

RĂVIZĂ s. f. v. **rebizlă**.

RĂVNIC, *răvnice*, s. n. Iaz mic, săpat de mina omului, lingă casă (Dg).

— Variantă a lui **rimnie**.

RĂZĂICĂ s. f. Răzătoare pentru cartofi (Ms).

RĂZBOIEȘ s. n. Sfoară întinsă pe care se pun mosoarele la depănat, cînd se urzește; alergătoare (Pt).

RĂZBOLÍ vb. IV. Refl. A se vindeca de o boală (Chi).

RĂZBUN, -Ă adj. Foarte bun (Dg).

RĂZVÓR, s. n. Răzor (Ms).

REÁ interj. v. **area**.

REBÍZLĂ s. f. Pomușoară (VS).

— Variante: *răviză*, *reviză* (VS).

— Cf. germ. **Rebe** „viță de vie”.

RECŪT s. m. Recrut (Dg).

REGLUITÓRÁ s. f. Dungă săpată în lemn cu un gealau special (Tt); v. șar¹, șpont¹.

REHNÁ s. f. Boală la copii. *Cînd suferă de rehnă, copilul plînge mereu* (Cr, Sc). (În expr.) **A da în rehnă** = a se îmbolnăvi de rehnă (Cr).

RELŪTÁ s. f. v. **răiluță**.

RÉNDES, -Ă adj. (Despre oi) Cu coarne lungi (Și).

— Cf. magh. **rendes** „regulat, normal”.

REPŪC s. m. Ultimul purcel fătat și care-i și cel mai mic (Cr); v. năpu c.

REVÍZÁ s. f. v. **rebizlă**.

REVIZÍTÁ s. f. Revistă (VB).

REZVEDÍT adv. Clar, în mod limpede. *I-am spus rezvedit* (VS).

RIDÍCHE s. f. Țăruș de lemn cu un inel de fier la capăt, în care se fixează *batea* pe care se bate coasa (Ch); v. băpcer.

RIZ, *rizuri*, s. n. Dungă, șanțuleț săpat în lemn cu gealul numit *cioplitor* (Tt).

— Cf. germ. **Riss** „ruptură, sfîșiere, crăpătură”.

RÍMŪÍ vb. IV. Intrans. (Despre porc) A rîma (Ms).

RÍNCALÁU s. m. Rîncău, bou sau cal castrat din greșeală numai pe jumătate (Dg, VS); v. rancheș.

RÍNCUIÁLÁ s. f. Unul din cele două lemne paralele înfipte în perinocul carului; mînușă, benchiuș (Pr).

RÍNDUNICÓI, *rîndunicoi*, s. m. Bărbatul rîndunicii, rîndunel (VS).

RÍNDURI s. n. pl. Broderie la cămașa bărbătească (Co).

RÍNETÁ s. f. Unealtă cu care se curăță copitele cailor la potcovit (VS).

RÍNSÁ s. f. 1. Crestătură la capătul pilugului cu care se bate pănura la piua (Br, ID, Ms); v. răvaș³. 2. Floarea alunului (ID).

RÍNTUZÍ vb. IV Tranz. A reteza, a tăia (Br. CrI, ID, ViS).

RÍZANCA, *rizance*, s. f. Femeie cu haine rupte, femeie zdrențăroasă (Br).

— Cf. **riză**.

RÍZÁR s. m. Bărbat zdrențaros, cu haine rupte (Br).

ROÁTÁ s. f. (În expr.) **Roată volanță** = (la strung) roată pusă în mișcare cu ajutorul pedalei, care transmite această mișcare la osia strungului (Hg).

ROC s. n. Haină cu gulerul căptușit (Ms).

— Din germ. **Roek** „haină (bărbătească)”.

RÓLFAIER s. n. Pilă rotundă (VS).

— Din germ.

RÓLHAMER s. n. Ciocan pentru rotunjit o bucată de fier (VS).

— Din germ. **Rollhammer**.

ROMONÓI s. m. Plantă cu petalele albe și cu pistilurile galbene, mai mare la floare și mai înaltă decît romanița; crește prin griu sau pe haturile dintre ogoare (Dg).

— Cf. **romăniță**, **romoniță**.

ROST, *rosturi*, s. n. Grătar (St).

ROSTAR s. n. Instrument pentru lărgit dinții beschiei sau ai ferăstrăului (Bh, Cr, IA).

— Derivat de la **rost** „gură”, cu suf. *-ar*.
ROȘCÂN adj. Un soi de porumb de culoare roșietică (Dg, Hg).

ROȘEA s. f. (Bot.) Mușcată (Ms).

ROTILĂ s. f. Scripete la războiul de țesut (Bl).

RUCUI vb. IV. Intrans. A lua la armată, a incorpora (VS).

— Variantă : **răcui** (VS).

RUFĂE s. m. Om care adună rufe rele, zdrențe (VS).

RUGĂRAI s. n. Loc acoperit cu *ruși* (Vn).

— Derivat de la **ruș**, cu suf. *-ărai(e)*.

RŪIN s. n. Casă dărîmată (Chi).

RUJDI vb. IV. Trans. A roade, a toci.
Apa rujdește un pietroi (Brd).

RUT interj. Repaus (Ms).

— Din germ. **ruhen** (imperativul).

RŪTĂ s. f. (Bot.) Nalbă (Ms).

S

SABÓJ s. m. Sabot la roată (Cr).

SAPLÍC s. n. v. **șaflic**.

SALĂȘ s. n. Locul unde se adăpostesc oile la amiază (La).

— Din magh. **szallás**.

SALCIMIȘ, *salcîmișuri*, s. n. Loc acoperit cu salcîmi, pădurice de salcîmi (Dg).

— Derivat de la **salcim**, cu suf. *-iș*.

SĂMEȘ s. m. Baciul stîinii (Hg).

— Derivat de la **samă**, cu suf. *-iș*.

SĂNCĂ, *sănci*, s. f. Femeie rea (DC).

— Cf. ucr., rus. **samka**.

SĂNIE s. f. Greșeală la urzit (PC).

SANTÍM s. n. Centimetru (VB, Dg).

SĂRÁD s. n. Baieră la traistă (Ci).

SĂCĂLŪȘ, *săcălușuri*, s. n. 1. Un fel de jucărie a copiilor, ca o piua minusculă, în care se vîră partea inflamabilă a chibriturilor, iar prin apăsare cu un cui i se dă foc, producîndu-se o explozie (Dg). 2. Pușcă de soc cu care se joacă copiii (Chi). 3. Lemn subțire de prionit vitele (Cr). 4. Lemnișorul cu care se

leagă gura calului cînd nu stă la potcovit (Cr, Fc); v. *îzașe*.

SĂCÍZ s. n. Bumbac alb întrebuintat ca bălcală la țesut (IA).

SĂCUIÉT, *săcuiete*, s. n. 1. Strecurătoare specială în formă de con, la stîină (Mn, Și). 2. Sac cu care se dă ovăz cailor (VS).

SĂFĚSTRU s. n. Sechestru (Dr).

SĂGEÁTĂ s. f. Pîrghie la fintina cu cumpană, prinsă la mijloc în furcă, de care este legată prăjina cu găleata (VS).

SĂHLĂ s. f. Pădure tină, sihlă (Ms).

SĂLÁC, *-ă* adj. Sărac (Dg, Sb).

SĂLĂMURĂ vb. I. Trans. A săra nutrețul vitelor cu sare topită în apă caldă (Cr).

SĂLÉRITĂ s. f. Solniță (Ms).

SĂMĂLUI vb. IV. Trans. A calcula din vedere, a aprecia (Co).

— Derivat de la **samă**, cu suf. *-ălui*; cf. și magh. **számolni**.

SĂNOÁNE s. f. v. **sănun**.

SĂNŪN, *sănune*, s. n. Vas lung de lemn unde se pune sarea pentru oi (Cr, Dr, Fc, Pn); v. *sărar*.

— Variante : **sănune** (Co, Ng, Pn), **sănoane** (Ci).

SĂNŪNE s. f. v. **sănun**.

SĂRÁR, *sărare*, s. n. Un fel de crăcană în care se pun droburile de sare pentru vite (Gr, VN); v. *sănun*.

— Derivat de la **sare**, cu suf. *-ar*.

SĂRÁTŪRĂ, s. f. Locul în care vînătorii pun pe trunchiuri sare pentru căprioare, în pădure (Sc).

SĂRBĂRI s. f. pl. Sărbători. *Sărbările din moși, strămoși* (Pn).

SĂRCEÁLĂ s. f. Perie de metal pentru curățat de praf părul vitelor, săceală (Bh, Dg, Hm, IA).

SĂRCELĂ vb. I. Trans. A curăța de praf părul vitelor, a țesăla. *Am sărcelat caii* (Dg).

SĂRÍTĂ s. f. Ultima raclă a ulucului la moara de apă, înclinată mai tare, prin care apa trece cu viteză spre lopețile roții (Ms); v. *săritoare*.

SĂRITOÁRE s. f. (Gl, Hg, Hl, IA, PG) v. *sărită*.

SĂRV s. m. v. serv.

SCĂFĂ s. f. 1. Vas de lemn scobit în care mănincă ciobanii la stână, strachină de lemn (Hg, VS). 2. Talger la cîntar (Fc). 3. Instrument de ras picile la cojocărie (Sb).

SCĂFĂU s. n. Vas de lemn în care se pune mîncarea, castron (Md).

— Derivat de la *scafă*, cu suf. -ău.

SCĂLĂ s. f. Cascadă (VS); v. durăitoare¹.

— Din ucr. *skalá, skelia* „stîncă”, rus. *skala* „idem”.

SCÂNDELĂ s. f. Scăzămînt cînd se dă griul la trior, la selectat (VS).

SCĂUN s. n. 1. Suportul meliței (Co). 2. Pămînt netăiat de plug între brazde, greș (Gn, MI).

SCĂFITĂ s. f. Vas de lemn în formă de farfurie (VS).

— Derivat de la *seafă*, cu suf. -iță.

SCĂPĂRĂR s. n. Toate obiectele care servesc la scăpărat: iască, cremene, amnar (Ba); v. scăpărăminte.

SCĂPĂRĂMÎNTE s. pl. (VS) v. scăpărar.

SCĂRPINĂTOĂRE s. f. Bucată de lemn pusă pe doi țaruși, pentru a servi oilor la scărpinat (VB).

SCHIMB s. n. (În expr.) A da schimb = a se logodi (Cj).

SCÎRCEAZĂ s. f. Bucată de lemn îndoit de care se leagă cu un lanț ceaunul, cînd se face mîncare în cîmp, cujbă (Mr).

SCLEPENITĂ s. f. Așchie, șașcă (St).

— Cf. ucr. *klepak* „scîndură”.

SCLEPT s. m. Muscă ce înțeapă vitele cînd e cald (Pn).

SCLIPIUÍ vb. IV. Tranz. A afla, a găsi ceva, pe cineva. *L-am sclipuit pe Ion* (Fc).

SCOCUI vb. IV. Tranz. A face un scoc, o scobitură într-un lemn. *Sănuu-i scocuit* (Co).

SCODOLÍ, *scodolesc*, vb. IV. Tranz. A zgîncili, a căuta înțepind cu acul, a scobi cu acul sau cu degetul în ceva. — *Ce scodolești cu acul în picior?* — *Caut un spin* (Dg).

SCOF, *scofuri*, s. n. 1. Ultimul rînd de grinzi ce se pune deasupra pe pereții casei, *cunună* (Ms); v. ștablou. 2. Toată instalația din afară a morii de apă (Ms).

SCOMÍRLĂ s. f. v. școmirlă.

SCOPTURĂ s. f. sg. Brînză făcută din chișleag scopt (Co).

SCORBĂCI s. n. Un fel de bici (Mr).

— Același cu *gîrbaci*.

SCORTĂRIE s. f. Scoarță de copac folosită la văpsitul lîinii (IA).

— Derivat de la *scoarță*, cu suf. -ărie.

SCORUȘ s. n. Un fel de plăcintă, *pancovă* (Mr).

SCRĂBALUI vb. IV. Refl. (Despre încălțăminte) A se rupe, a se strica (ID).

— Derivat de la *serabă, șerabă*.

SCRĂBLÍ vb. IV. Refl. (Despre un lemn) A se scoroji, a se îndoi crăpîndu-se (CrI).

— Derivat de la *serablă*.

SCRÍJĂBE s. f. Felie de mămăligă (Pr).

— Cf. *seriji*.

SCRUHUITURI s. f. pl. Ceea ce cade din lîna dată la mașina de scărmanat (VS); v. scuturătură.

SCRUM s. n. Coaja de pe ceaunul de mămăligă (Mn).

SCURMĂTOR, *scurmătoare*, s. n. O parte a plazului la plug, botul plugului (Dg).

SCURTĂRI s. m. pl. Șosete, ciorapi scurți (Pr).

— Derivat de la *seurt*, cu suf. -ar.

SCUTIC s. n. Reziduurile de la fabrica de ulei, de la oloiniță, *trușnic* (Gm).

SCUTURĂTURĂ s. f. Lîna măruntă care cade sub mașina de scărmanat sau de tors (Bh, Hg, IA, Pt); v. scruhuituri.

SECĂTURĂ s. f. Boală la oi, ce se manifestă prin uscarea pielii (Hm).

SECÍU,-ÍIE adj. (Despre cereale, vite) Sec, slab. *Secara asta e săctie* (VS). *E seclie vita asta și nu se-ngrașă* (Cr).

— Derivat de la *sec*, cu suf. -iu.

SERV s. m. Argat, cel care slujește la un stăpin (Co, Gn).

— Variantă: *sărv* (Fc, Sb).

SERVEALĂ s. f. sg. **1.** Ceea ce se servește la masă. *Ce ai de serveală?* (Dg). **2.** Acțiunea de a servi la masă (Dg).

— Derivat de la **servi**, cu suf. *-eală*.

SĚSIE s. f. Pământul parohiei (VS).

— O formă coruptă a lui **cesie** (= **cesiune**).

SFĂȘIE¹ s. f. Curelușă împodobită cu ținte de alamă (Hm).

— Același cu **fūșie**.

SFȘĂIE² s. f. Un fel de făclie care servește la prins pește noaptea cu ostia, *fachie* (Co); v. *f a ș c ă*.

SFĚTĂR s. n. **1.** Flanelă (Ms). **2.** Haină de stofă cu mâneci lungi (Ms).

— Variantă: **sfețir**.

— Variantă a lui **sveter**.

SFĚTIR s. n. v. **sfețir**.

SFIRITOĂRE s. f. Sperietoare pe ogorul cu cereale (Cr).

SFĪRLĂC, *sfīrlacuri*, s. n. **1.** Izvoarăș, fir subțire de apă (Bh, Chi, Cj). **2.** Braț mic de riu (Dg).

SFĪRLĂ s. f. **1.** Instrument cu ajutorul căruia se ține strâns buza de sus a calului, cînd nu stă la potcovit (Co); v. *i z a ș e*. **2.** Colibă în pădure făcută din lemne așezate în picioare (VN). **3.** Femeie foarte slabă (Co). **4.** Un soi de pește numit și *ctră* (Dg).

SFĪRTE s. f. Opincă ruptă (ID).

— Cf. a **sfirteca**.

SGRĂNTUR s. n. Șanțuleț la ciocanul de ferecat piatra morii (Hl).

SICRIU s. n. Sertarul mesei (Ci).

— Din magh. **szekrény** „sertar”.

SIGURĂNTĂ s. f. Lemn pe marginea plutei, argea (Ms).

SICĂȚIE s. f. v. **șeățnie**.

SIHLĚTE s. m. Pădure tînăra (PG).

— Derivat de la **sihlă**, cu suf. *-ete*.

SIHLIȘTE s. f. Pădure deasă cu copaci subțiri și înalți (IA).

— Derivat de la **sihlă**, cu suf. *-iște*.

SILĂC s. n. Coșar de pus porumbul, porumbar (Chi).

— Același cu **sisiac**.

SILĂTRĂ s. f. Chibrit (Ms).

SIMBĪRIA s. f. Siberia. *Ei, îi departe SimbĪria!* (La).

SĪNGE s. n. (În expr.) **Bolnav de sînge** = boală la oi, cai etc. (Bh, Dg, Fc, IA, PG, Sb).

SĪNGERĂȚURĂ s. f. Boală la oi (IB).

SĪNTĂRE s. f. v. **asintare**.

SĪFTĂ s. f. Strecurătoare (Ms).

— Derivat de la **sită**, cu suf. *-iță*.

SJĀBŪC, *-ă* adj. Bolnăvicios, slăbuț (Ms).

SLĂDUȚI vb. IV. **I.** **Tranz.** A bate pe cineva rău de tot, a-l zdrobi în bătaie (PS). **II.** **R e f l.** A se amări, a se strica (făina) (Ms).

SLOĂȚĂ s. f. sg. Ploaie cu gheață (Gn).

SLOI, *sloiuri*, s. n. **1.** Promoroacă, stură (On). **2.** Drob de sare (Mn). **3.** Borcan de sticlă (Ms).

SLOP s. n. Cursă, capcană (Ms).

— Cf. ucr. **slopeți** „un fel de cursă pentru păsări”.

SLUIŪC s. n. Borcan mic de sticlă (Ms).

— Derivat de la **sloi** „idem”, cu suf. *-uc*.

SMEOĂICĂ s. f. (Bot.) Un fel de floare (GI).

SMEURICĂ s. f. (Bot.) Un fel de floare (Cb).

SMĪRD, *-ă* adj. Slab (Chi).

SMOCĂȚI vb. IV. **Tranz.** **1.** A trage de cap, de păr, pe cineva (Dg). **2.** A smulge din pămînt, în bătaie de joc, cînepa, iarba etc. (Dg).

— Derivat de la **smoc**, cu suf. *-ăi*.

SMOCĂȚI, *-ă* adj. Tras de păr, ciufulit. *Ai să umbli smocătită de cap, acuș!* (Dg).

SŌBĂ s. f. (În expr.) **Între sobă** = locul dintre perete și sobă (Pr).

SOCĂCĪȚĂ s. f. Bucătăreasă la nuntă (La).

— Derivat de la **soeaci** „bucătar” (< magh. **szakács** „idem”), cu suf. *-iță*.

SOGȚI vb. IV. **Tranz.** A întări aluatul de masă, cu puțină făină, după ce a dospit, pentru a i se putea da ușor forma dorită (Dg).

— Variantă: **sugi** (Cr, PG).

SOLZ s. m. O bucățică de coajă de mesteacăn pusă în gură, cu care se cîntă ca din frunză (Sb).

SPĂȚĂRI s. pl. Locul unde stau ciobanii cînd mulg oile (Cr, Dg).

SPÉCMĂ s. f. Ață de cusut, răsucită sau nu (Dr).

— Variante: **specumă** (ID, VS), **spegmă** (ID).

SPECŪMĂ s. f. v. **specemă**.

SPÉGMĂ s. f. v. **specemă**.

SPIC, *spicuri*, s. n. 1. Virf de brad (PG).

2. Pană de lemn care servește la crăpat lemne (Ms). 3. Înflorituri la cămașă (Ms).

SPICĂTURĂ s. f. Despicătură (Cr).

SPIRĂL s. n. Un fel de sfredel (IA).

SPLINĂTŪRI s. f. pl. Boală la oi (Pp).

SPŌNCĂ s. f. Scoabă la ușă, în care se prinde clanța de la zăvor (PS).

SPOR s. n. v. **spor**.

SPULBERIȘ, *spulberişuri*, s. n. Loc expus la vinturi (Dg, Vn); v. **șleah**.

SPUMĂ vb. I. Intrans. A face spumă, a produce spumă. *Laptele spumează* (La).

SPUMĂRI vb. IV. Trans. A smintini oalele puse la prins (VS).

— Derivat de la **spumă**, cu suf. *-ări*.

SPUMŪTĂ s. f. Smintină (St).

— Derivat de la **spumă**, cu suf. *-uță*.

SPUR s. m. Copil din flori, bastard (Ms); v. **pocrișar**.

— Variantă: **șpur** (Cl, Co, Mn, Mr, Pn).

— Din lat. **spurius** (*-a -um*) „bastard, ilegitim, natural”, it. **spurio** „idem” (v. DR II, p. 612).

SPUREĂNCĂ s. f. Fată din flori (Mn); v. **spuroaică**.

SPUROĂICĂ s. f. (Mn, Pn) v. **spureancă**.

— Variantă: **șpuroaică** (Co).

— Derivat de la **spur** „copil din flori”, cu suf. *-oaică*.

SPUZĂR s. n. Vătrar (Ms).

— Derivat de la **spuză**, cu suf. *-ar*.

STA vb. I. Intrans. (În expr.)

A sta înainte = a servi pe cineva la masă, a face oficiile de gazdă (Dg).

STACHETĂ s. f. Șipcă, scindurică la gard (Co).

— Variantă: **stafet** (Co).

— Din it. **stecchetto** „idem”.

STAFÉT, *stafeturi*, s. n. v. **stachetă**.

STĂLIS, s. m. Mastru timplar (IA).

— Din magh. **asztalos** „timplar”.

STĂNCĂ s. f. Stincă (Ms).

STĂTIVĂ s. f. 1. Unul din cele două lemne paralele ale ferăstrăului, de care se leagă pinza (IA). 2. (La plural) Instalație de lemn asemănătoare cu scheletul războiului de țesut, în care se viră boul sau calul la potcovit (VS).

STĂLĂJĂ, *stălajuri*, s. f. Dulap de ținut blidele (Ms).

— Cf. germ. **Stellage**, magh. **sztelázsi**.

STĂNISTĂ, *stăniștez*, vb. IV. Trans.

A ține vitele la amiază în staniște (VN).

STĂVĂRIE s. f. Herghelie de cai (Ms).

— Derivat de la **stavă**, cu suf. *-ărie*.

STEAPĂLĂU s. m. Femeie care nu știe să toarcă bine (Co).

STERBEZF vb. IV. Refl. A se strepezi (Co); v. **trepezi**.

STERP s. n. Ulucul pe unde curge apa cind se oprește moara (Ad, Cl, Hg, IA, PG).

STERPĂR s. n. Locul unde se țin mieii la înțârcat (IN).

STERPĂRIE s. f. 1. Ocolul unde stau oile sterpe (Hm). 2. Oaie stearpă (Mn).

STIVĂLŪĂ s. f. Apă stătătoare și adincă (Pn).

STINCURŌS,-OĂSĂ adj. (Vorbind despre un loc) Cu multe stinci (Dg).

STINEȘTE adv. (În expr.) **A încheia** (casa) **stinește** = a aranja birnclă la casă în formă de clește (Bc, Hl, Pp, Sb). **Încheietură stinește** = încheietură în clește (la casă) (Bc, Hl, Pp, Sb).

STIRNIM, *stîrnimuri*, s. n. Pădure necălcată de oameni și greu de străbătut (Co).

— Același cu **stîrmină** „deal înalt și abrupt” (v. Scrib., s. v.)

STOC s. n. Butucul pe care stă nicovala (Se).

— Din germ. **Stoek** „butuc”.

STOHNI vb. IV. Intrans. A sufla din greu, a gîfii (Cr, Fc, Hm). *Oaia stohnește cind are vărsat* (Hm).

STOL, *stoluri*, s. n. Storiuri (la ferestre) (Dc).

STŌLNIC s. n. Pline mare care se mănincă la Crăciun sau la Anul nou (ID).

STÓLNICĂ s. f. Femeie care ajută la servit la o nuntă, la un praznic (VN).

STOLOVÁN s. n. 1. Pietroi (Ba, Dg). 2. Bulgăre mare de pământ (Dg). 3. Sloi de gheață (Cb). 4. Bucată de caș (Sb).

STORÁNT s. n. Restaurant (Pn).

STRAFIRE s. f. pl. Stafide (Co, Cr, Pn).

STRÁIHMAS s. n. (Timpl.) Zgârietor (Hg, Ms); v. jablon.

— Din germ. **Streifmeissel** „daltă de zgâriat”.

STRAT, *straturi*, s. n. 1. Cei patru stâlpi care susțin foii sau foalele la fierărie (VS). 2. Birne la temelia casei (Ms, Sc). 3. Scindură groasă la marginea podului morii, *frantar* (Hl).

STRÁGHEÁTÁ s. f. sg. Zerul care iese deasupra laptelui acru sau al chișleagului (Vi).

STRÁMOȘI vb. IV. Tranz. A moșteni din moși strămoși. *Cintecul Miorii era strămoșit din unul în altul* (Pr).

STRÁVEÁTÁ s. f. Scindură la gard (Hl).

STREÁPTÁ s. f. Treaptă la scară, fuștel (La, St); v. bilt⁴. (În expr.) **Iesele cu strepte** = corlată (La); v. șiriglă.

STRÉMTE s. f. pl. Franjuri (la broboadă) (VS).

STRĚSINÁ vb. I. Intrans. A strănuta (ID).

STRÍÓF s. n. Amendă, pedeapsă (La).

— Din germ. **Strate** „idem”.

STRÍJÍAC s. m. Mînz de doi ani (Ms).

— Variantă a lui **strijnie**.

STRÍMTÁŠ s. n. Nod la ham, prin care care se trece ștreangul (Hg).

— Derivat de la **strímt**, cu suf. -aș.

STROHÁI vb. IV. Tranz. v. **strohul**.

STROHÁNI vb. IV. Tranz. A bate în piuă sarea ca să se sfărîme; a bate în piuă știuleții de porumb ca să se desfacă grăuntele. *Strohănesc niște păpuși în piuă* (Dg).

— Derivat de la **stroh**, cu suf. -áni.

STROHÁRIE s. f. Fîn zdrobit, sfărîmat (IA).

— Derivat de la **stroh**, cu suf. -árie.

STROHUÍ vb. IV. Tranz. (Despre fîn) A sfărîma, a face mărunț (ID, VS).

— Variantă: **strohái** (Dg).

— Derivat de la **stroh** cu suf. -ui, -ái.

STROMÍNT s. n. Instrument (muzical) (Bo).

STRŮDULÁ s. f. Plăcintă cu nucă sau cu mere (Dg).

— Variantă a lui **ștrudel**.

— Din germ. **Strudel** „idem”.

STRUG s. n. sg. Cursul unei ape, albie. *Iși mulă apa strugul. Pe unde-i cursul ei se cheamă și strugul ei* (Dg).

STRUJÁC s. n. Saltea de paie (Mn, Ms, Mr, Pg, Pn, VS).

— Din germ. **Strohsack**; cf. și magh. **zsak** „sac”.

STRUJEÁ s. f. Felie de caș (Mn, Și); v. **strujete**.

STRUJENÍŠTE s. f. Loc semănat cu porumb (Gn, La).

— Derivat de la **strujan**, cu suf. -ișle.

STRUJĚTE s. f. (Mn) v. **strujea**.

STRŮJNITÁ s. f. (Timpl.) Strung (Gn).

STRUMPÁČICÁ s. f. Un fel de bici, cravașă (La).

STRŮNGÁ s. f. (În expr.) **Strunga apei** = firul apei (Cr).

STRUŤ adj. (În expr.) **Ovăs struț** = ovăz foarte des, crescut într-un pământ gras (VS).

— Cf. **struț** „bucet”.

STRUŤIŠŮR s. m. Bucet mic de flori (Pr, VI).

— Derivat de la **struț** „bucet de flori”, cu suf. -ișor.

STUDĚLCÁ¹ s. f. Pernuță pusă pe greabănul calului, la ham (Cr).

— Cf. ucr. **sidelka** „șea mică”.

STUDĚLCÁ² s. f. Act de danie (Cr).

— Cf. rus. **sdélka** „tranzacție, afacere”.

STUFÁN s. n. Tufă mare și deasă (Sb).

— Contaminație între **stuf** și **tuian**.

STULUDĚŤ, *stuludețe*, s. n. Bețișorul din suveică, care se introduce în țeavă cînd se țese (Dg).

— Cf. **huludeț** „idem”.

STUPÁR s. m. Lemn cu scorbură la mijloc.

— Derivat de la **stup**, cu suf. -ar.

STUPĂRI vb. IV. Intrans. A îngriji de albine, a fi apicultor (Co).

STUPÓS adj. (Vorbînd despre trunchiurile de copac) Găunos, scorburos (Gl, Sb). *Brad stupos* (Cl).

— Derivat de la *stup*, cu suf. *-os*.

STURĂ vb. I. Intrans. și refl. I. Intrans. unipers. A se depune, a cădea promoroacă. *Toamna cînd sturează pădurea* (Fc). *Au sturat copacii* (Dg). *Mi-a sturit părul* (Cr). *Cînd sturăsc copacii de tăria gerului* (Pn). II. Refl. „idem”. *S-a sturit codrul*. *S-a sturit pădurea* (Hl). *S-a sturit afară* (VS).

— Variante : *sturi* (Cr, Dr, Hl), *sturi* (Bh, Ch, IA, Ng, PG).

— Derivat de la *stură* „promoroacă”.

STURĂ s.f. sg. Promoroacă (Bc, Bh, Bș, Cj, Co, Cr, Dg, Dr, Fc, Gm, Hl, IA, Mr, PG, Pn, Sb, VS).

STURC s.m. Pasăre de mărimea unei găini, care trăiește în pădure (Ms).

STUREALĂ s.f. sg. Promoroacă (PG).

— Derivat de la *stură*, cu suf. *-eală*.

STURÎ vb. IV. v. *stura*.

STURÎȘTE s.f. sg. Resturi de nutreț în ieslea vitelor (Dg).

— Variantă a lui *toriște*.

STURÎ vb. IV. v. *stura*.

STUT, *stuțuri*, s.n. Părțile laterale ale hamului (Co).

— Cf. germ. *Stütze* „proptea, sprijină”.

SUCIFURĂ s.f. 1. Cinci scule de bumbac la un loc (Hg, IA). 2. Funie groasă, făcută din fin, care se pune pe stog ca să nu-l ia vîntul sau cu care se leagă o sarcină de fin (Cj, Co); v. în virtutură. 3. Sarcină de fin legată cu o funie făcută tot din fin împletit (Co).

— Derivat de la *suei*, cu suf. *-itură*.

SUCIULITÓR s.n. Bățul cu care se strînge strecurătoarea (Bh).

SUCURUȘ s.n. (Bot.) Scoruș (VS).

SUCURUȘĂ s.f. Fructul pomului numit *scoruș* (VS).

SUGÍ vb. IV. Trans. v. *sogi*.

SŪGNITĂ s.f. Fustă (Ms).

— Derivat de la *sugnă*, cu suf. *-iță*.

SUHĂCI vb. IV. Trans. A desfunda pipa cu un bețișor numit *suhac* (Pn).

— Derivat de la *suhac* „sulă” < ucr. *suhak* „idem”.

SUHĂN s.m. Sac de o sută de kilograme (Pn).

SUHLĂR s.m. 1. Răzlog, lemn rotund cam de grosimea piciorului (Chi, Cr). 2. Unul din cele două lemne laterale ale scării (Cr); v. *bilț*².

SULIȘOĂRE s.f. pl. (Mn) v. *bilț*².

SUMĂNĂR s.m. Cel care are piuă de bătut sumane (Dg).

— Derivat de la *suman*, cu suf. *-ar*.

SŪPRI prep. Spre, către. *Mai este un drum supri Crucea* (Bș).

SURBĂNCĂ s.f. Oală de gătit (ID).

— Probabil trebuie apropiat de *sorb(e)ală* „borș, supă” (< *sorbi*).

SURDUCĂS s.n. Suman scurt femeiesc (Co).

— Derivat de la *surtue* (pronunțat *surdue*), cu suf. *-aș*.

SURFINĂ s.f. Sulfină (Sb).

SUSTEM s.n. Sistem. *Sistem vechi* (Pn).

SUSTEMĂTIC adj. Sistematic. *Stup sustematice* (Hl).

SUSIG, -ă adj. Lipsit de bani (ID).

SUVINTRĂ vb. I. Trans. A tunde oile pe sub pîntece (Co, Mn, Mr); v. *tușna*.

— Variantă : *svrinta* (Mn, Mr).

— Derivat de la *su(b) + vintre*.

SUVRINTĂ vb. I. Trans. v. *suvindra*.

Ș

ȘAFLIC s.n. Căldare (Pr).

— Variantă : *saffie* (La).

— Din germ. *Schaffel* „idem”.

ȘĂICĂ, *șăici*, s.f. 1. Gamelă, castron militar (Br, DC, Gn, Și, VB). 2. Cazan mic (VS). 3. Bucată de cînepă sau de curea cu care se leagă biciul propriu-zis de coadă (Ba); v. *grumăjor*.

ȘALTĂU s.n. Mlaștină (Cr).

ȘAR¹ s.n. Urmă, dungă lăsată de gealul numit *raglă*; dungă făcută în scîndurile podului casei ca să se încheie bine (Tt, Vn); v. *regluitură*.

ȘAR² s. n. sg. Pământ roșu, în apropierea unui izvor cu apă minerală (Pn).

— Din magh. *sár*.

ȘARANT, *șaranturi*, s. n. Furcă la casă, lemnul gros de la colțurile casei, care are un fel de șanțuri în care se viră birnele (Ms).

— Cf. germ. *Sehranke* „barieră”, probabil prin intermediu maghiar; cf. *șarampoi*, cu același sens.

ȘĂCLITĂ s. f. Cutie de lemn în care se țin creioanele și condeiele, plumieră (VS).

ȘĂIAG s. n. v. *șiağ*.

ȘĂLATĂ s. f. (Bot.) Marule, salată (Ms).

— Variantă: *înșălată* (Ms).

— Cf. magh. *saláta*.

ȘAPELÍ vb. IV. Intranz. A biigui (Cr).

ȘAPTĂR s. m. Lemn lung de 7 metri (Ms).

— Derivat de la *șapte*.

ȘĂRENGĂR s. m. (Bot.) Plantă ce crește prin pădure (Dg).

ȘĂRPĂLĂU s. m. Augmentativ al lui *șarpe* (VS).

ȘĂUĂS, -Ă adj. (Despre cai) Lăsat de spinare (Ep).

ȘCĂTŪIE s. f. Cutie (de chibrituri) (Ms).

— Variante: *șcutiile* (Mr), *șieătuie* (Ms).

— Din magh. *skatulya* „idem”.

ȘCHIOP s. n. sg. Boală la oi; se umflă carnea dintre unghii (Hm).

ȘCIRCĂI, *setreli*, vb. IV. Intranz. A șcrișni din dinți, din măsele (VS).

ȘCÍRLĂ s. f. 1. Femeie bătrână (ID). 2. Vită slabă și bătrână (PS).

ȘCLĂMPĂ s. f. Om bătrîn, ramolit (Ms).

— Cf. germ. *Schlumper* „om neglijenț”.

ȘCOMÍRLĂ s. f. 1. Pipă, lulea bătrînească (Cr). 2. Mirosul și fumul produse de uleiul sau laptele care sare și arde pe plită (Ci); v. *șfărăraie*.

— Variantă: *școmírlă* (Chi).

ȘCÓRBURĂ s. f. Scorbură (VS).

ȘCÓRLIT s. n. Casă de moravuri ușoare (la țară) (Dg). (În expr.) **A face școrlit** = a se aduna la o casă de moravuri ușoare (la țară) (Dg).

ȘCROÁBLĂ s. f. Bucată ce sare dintr-un lemn, cînd se izbește de capătul mai gros al altui lemn (Cr1); v. *țașcă*, *zdrabiță*¹.

— Variantă a lui *șerablă* < ucr. *skrab* (v. A. Term., p. 167).

ȘCŪTÍIE s. f. v. *șeătuie*.

ȘEDÉLCĂ s. f. v. *sideleă*.

ȘÉSTINĂ s. f. Poiană dreaptă și întinsă, pe munte; platou, podiș (Co, Mr, Pn).

ȘFAC, *șfacuri*, s. n. Unealtă cu care se stringe puternic buza de sus a calului, ca să stea liniștit la potcovit (Dg); v. *izașe*.

ȘFÁITAPARAT ș. n. Aparat de sudat metalele (VS).

— Din germ. *Schweissaparat* „idem”.

ȘFÁIZIC s. n. Ferăstrău mic și îngust, cu care se taie înfloriturile în lemn (Cr, Hg, Se).

— Cf. germ. *Schweifsäge* „idem”.

ȘFARM s. n. (Milít.) Grupă (VS).

— Din germ. *Schwarm* „ceată”.

ȘFARTŪC s. n. Sorț (St).

ȘFÁCHIE s. f. Fibre mai groase de cînepă care nu s-au pieptănat bine, ori nu s-au desfăcut bine la ragilă (Hm).

ȘFÁRÁRIE s. f. Fum mult în casă. *Ce-i șfărăraia asta în casă?* (Dg); v. *școmírlă*.

— Variantă: *șforăraie* (Co).

— Derivat de la *șfară* „fum și miros de carne arsă”, cu suf. *-ăraie*.

ȘFEBELE s. f. pl. Chibrituri (Mn).

ȘFERUÍ vb. IV. Refl. (Despre căruță) A aluneca cu roțile dinapoi într-o parte. *Căruța s-a șferuit* (VS); v. *șubui*.

ȘFÉRIC adj. (Bot.) (Despre ovăz) Mașcat, mare la bob, frumos, cu spicul aplecat de greutate (VS).

— Din germ. *schwer* „greu”, *schwierig* „idem”.

ȘFOBÁRIE s. f. v. *șfărăraie*.

ȘIAG s. n. Stofă de lină țesută în casă, *șiac* (Dg, Hm).

— Variantă: *șiağ* (Hm).

ȘIDÉȘCĂ s. f. Căuș de metal care se întrebuințează la moară (Ms)

ȘIF adv. Oblic, pieziș (Ng).

— Din germ. *schief* „idem”.

ȘIPÁT s. n. Jgheab prin care curge făina la moară, piscoale (Ad).

- Variantă : **șipît** (Bl, IA).
ȘIPÎT s. n. v. **șipăt**.
ȘIPOTÉL s. n. (Cl) v. **șipăt**.
— Derivat de la **șipot**, cu suf. *-el*.
ȘIPŪT s. n. Vas mic de sticlă (St).
— Derivat de la **șip**, cu suf. *-uț*.
ȘIR s. n. (În expr.) **Șirul spinării** = coloana vertebrală (Se).
ȘIRÉP, **șirepuri**, s. n. Țigă (de acoperit casa) (Mr).
— Din magh. **eserép** „idem”.
ȘIRÍGLĂ s. f. Corlată, un fel de iese ca o scară (Chi, Cr, Os); v. **streapță**.
ȘISTOÁCĂ s. f. Vale, loc jos, umed (IA); v. **toloacă**.
ȘISTÓR s. m. v. **șuștoare**.
ȘITOÁRE, **șitori**, s. f. v. **șuștoare**.
ȘLACÁMER s. n. Un fel de ciocan (Se).
— Din germ. **Schlaghammer**.
ȘLAG s. n. Parchet, pădure în exploatare (CrI, La).
— Variantă : **șleag** (VS).
— Din germ. **Schlag** „idem”.
ȘLAIÉR s. n. Voal, vălul miresei (Mn, Mr, Ms, Ng, St).
— Din germ. **Schleier** „idem”.
ȘLAIF s. n. 1. Sanie mică (CrI). 2. Frină la căruță (VS). 3. Manivela frinei sau a piedicii, la car (Pr).
— Din germ. **Schleife** „sanie”.
ȘLEÁG s. n. v. **șlag**.
ȘLEÁH s. n. Loc deschis unde bate vîntul tare (Chi, Co, Cr, Ng); v. **spulberis**.
ȘLÉCURI s. n. pl. Bretele la pantaloni (VS).
— Din ucr. **șleika** „bretel”.
ȘLIHTÁTER s. n. Pilă pentru netezit fierul (VS).
— Din germ. **Schlichteile** „idem”.
ȘLIHTÁMÁR s. n. Ciocan de netezit (VS).
— Din germ. **Schlichthammer** „idem”.
ȘLIP s. n. Uluc pe care se dau lemnele de pe munte la vale (Gm, Os).
— Din magh. **zslip** „idem”.
ȘLIT s. n. Ferăstrău cu dinții mici (Hg).
— Cf. germ. **Schlitz** „despicătură, crăpătură, tăietură”.
ȘMÍGLĂ s. f. (Timpl.) Echer, dreptar (Se).
— Din germ. **Schmlege** „idem”.
ȘMIR s. n. Dohot, unsoare (VS).
— Din germ. **Schmiere** „unsoare”.
ȘMÍRGĂ s. f. Polizor (VS).
— Cf. germ. **Schmirgel** „idem”.
ȘMIRGUF vb. IV. Tranz. A da un fier la polizor (VS).
— Cf. germ. **schmirgeln**.
ȘMÍRVAZÁN s. n. Piuliță pe unde se ung dispozitive din mecanismul morii (Bă).
— În prima parte a cuvîntului, germ. **Schmierem** „ungere”, **schmierem** „a unge”.
ȘNAIDÉZĂ s. f. Instrument cu ajutorul căruia se fac ghiventuri (VS); v. **șnaițaig**.
— Cf. germ. **schneiden** „a tăia”.
ȘNÁIS, **șnaisuri**, s. n. Cărare prin pădure, de obicei pe lingă piraie (VS).
— Din germ. **Schneise** „idem”.
ȘNÁITAIG s. n. (VS) v. **șnaideză**.
ȘNURUITÓRĂ s. f. Semn la urechea oilor (Tt).
ȘOÁPRĂ s. f. Șopron (Bh).
ȘOÁRECI s. m. pl. Boală la cai, care se manifestă prin umflături la grumaz; calul nu bea apă (Cr); v. **șoricci**.
ȘOBÍRLÁN s. m. șobolan (Pr).
ȘOFREICĂ s. f. Gaură în acoperișul hărăcii, pe unde iese fumul (Chi).
— Derivat de la **șofru** (< **șopru**), cu suf. *-eică*.
ȘÓFRU s. n. (În expr.) **Șofrul apei** = firul apei, mijlocul riului, unde apa este adîncă și iute (Bh, IA).
ȘOLD s. n. (În expr.) **A pune de-a șoldul** = a pune la șold (PG).
ȘOLDOMÁN s. m. Nume dat în glumă unui iepure (Dg).
— Cf. **șoldan** „idem”.
ȘOPÍRCĂ s. f. Șopirlă (Ms).
ȘOPREÁTĂ s. f. Șopru, adăpost (Hg).
— Derivat de la **șopru**, cu suf. *-eață*.
ȘOPRÉT, **șoprețe**, s. n. 1. Balcon (Cr). 2. Adăpost, șopron (PG).
— Derivat de la **șopru**, cu suf. *-eț*.
ȘORICCI s. m. pl. (Cr) v. **șoareci**.
ȘOȘ, **șoșuri**, s. n. Stîlp la casă sau la gard (Bu, Hg, IA, Sb).

— Pl. și: *șose* „idem” (Hg).

ȘOTELNIC, -Ă adj. Șugubăț, descurcăreț, isteț (La).

— Derivat de la *șotie*, cu suf. *-elnic*.

ȘOTIÓS, -OĂȘĂ adj. Care face șotii, isteț (Cr).

— Derivat de la *șotie*, cu suf. *-os*.

ȘPAGÁT s. n. Sfoară (Os, VS).

— Din germ. *Spagat*.

ȘPAHTER s. n. Unealtă de fier pentru întins ghipsul (Ms).

ȘPAN, -Ă¹ adj. Încrucșat, care se uită cu un ochi într-o parte și cu unul în alta (Dg).

— Același cu *șpanchi*.

ȘPAN² s. m. Tăietură dintr-un butuc, din care se face draniță (Hl, IA).

— Din germ. *Span* „idem”.

ȘPANĂR, *șpanare*, s. n. Cuțit special de făcut draniță (Sb).

— Derivat de la *șpan* „butuc din care se taie draniță”, cu suf. *-ar*.

ȘPÂNCĂ s. f. Bucată lată de fier, la capătul bastonului (Bc).

— Din germ. *Spange* „copcă, încheietoare, brățară”.

ȘPANGANEĂTĂ s. f. Muchea baltagului alungită ca un pinten (Fc).

— Același cu *panganet(ă)* „baionetă”.

ȘPAR s. n. Cracă, ramură de copac, joapă (Crs).

ȘPENTĂR, *șpențere*, s. n. Cojocel lung plină mai jos de talie, cusut frumos, uneori și cu flori la mineci și pe piept (Hm, Dg).

— Din germ. *Spenster* „sacou scurt”.

ȘPERLĂ s. f. Colb, praf de pe drum (Chi, Cr, VS).

ȘPICNITĂ s. f. v. *șpignită*.

ȘPIGNITĂ s. f. Rochie (St).

— Variantă: *șpieniță* (St).

ȘPÎHĂ, *șpihe*, s. f. Păr rar și mic (ID).

ȘPLĚR s. m. Cui mare de 15 cm (Vis).

ȘPIT, *șpițuri*, s. n. 1. Virful țapinei (Os). 2. Cot, clin de pământ rămas nearat. *Mi a rămas un șpiț nearat* (VS). 3. Țigaretă (Ci, St).

— Din germ. *Spitze* „virf”.

ȘPITĂRIE s. f. Farmacie (Bln, Dg, VS).

ȘPÎTHAMĂR s. n. Ciocan de făcut găuri în potcoavă (Se, VS).

— Din germ. *Spitzhammer*.

ȘPITUIĂLĂ s. f. (În c x p r.) A da seacara în *șpițuială* = a da seacara la trior pentru a se alege codina, neghina (VS).

ȘPONT s. n. 1. Orice fel de șanț, jgheab, săpat în marginea unui lemn la tâmplărie (Se, Tt); v. *regluitură*. 2. Gealul cu care se face acest șanțuleț, jgheab (IA, Pn, Se).

ȘPOR s. n. Plită (Ms).

— Variantă: *spor* (ID, Ms).

ȘPORN s. m. Pinten (la cizmă) (La).

— Variantă: *spur*² (Cr).

— Din germ. *Sporn* „idem”.

ȘPRĂIT s. n. 1. Proptea (PG, VS). 2. Hait, slăvilă (PG).

— Din germ. *Spreize* „proptea”.

ȘPRĂHUI vb. IV. R c f l. A se prăfui (apa), a se murdări (Co).

ȘPRĂHUIĂTĂ adj. (Despre apă) Plină de praf și de gunoaie mărunte. *În căldare a rămas numai apă șprăhuită* (Pr).

ȘPRINGUI vb. IV. T r a n z. A arunca în aer, a dinamita. *Vor șpringui cazarma* (La).

— Din germ. *springen* „a arunca”.

ȘPUR¹ s. m. v. *spur*.

ȘPUR² s. m. v. *sporn*.

ȘPURLUI vb. IV. T r a n z. A cruța, a păstra. *Bărbatul meu șpurluia magazinul* (= tainul, alimentele), *nu mîna tot, îmi aducea și mie* (Ms).

— Cf. germ. *sparen* „a economisi, a strînge, a păstra”, magh. *sporolni* „idem”.

ȘPURIĂCĂ s. f. 1. v. *spuroaică*. 2. Ceapă care crește de timpuriu primăvara (Mn, Pn).

ȘRĂBSTOC s. n. Mînghină (VS).

— Din germ. *Schraubstock* „idem”.

ȘRĂPTIGN s. n. Șurubelniță (VS).

— Din germ. *Schraubenzieher* „idem”.

ȘRÔTHAMĂR s. n. Ciocan pentru tăiat fier (VS).

— Din germ. *Schrothammer* „idem”.

ȘRÔTMAIZIL s. n. Daltă care se pune pe nicovală pentru tăiat fierul (VS).

— Din germ. *Schrotmeissel* „idem”.

ȘRÔTOBEL s. n. Cioplitor, un fel de gealău (Hg).

— Din germ. **Schrothobel**.

ȘTAB s. n. Gealău cu care se fac muchii rotunde (Hg).

ȘTABLÓN s. n. Grindă principală la o clădire de lemn, pe care se reazemă tot acoperișul casei (Co, Dc, Pn); v. **scof**¹.

ȘTAIGMAIS s. n. (Timpl.) Instrument cu ajutorul căruia se înseamnă, prin zgîrieturi, liniile paralele cu marginea unei scînduri (Se); v. **jablón**.

— Cf. germ. **Steigern** „gradațiune” și **Meissel** „daltă”.

ȘTAÍPIGHEL s. n. Scară la șea (VS).

ȘTALÁU s. n. Șură, grajd mare (IA).

— Cf. magh. **istálló, istáló** „idem”, germ. **Stall** „idem”.

ȘTEAMĂ s. f. Zgomotul discret făcut de vînător cu scopul de a opri puțin vînatul urmărit, spre a-l putea împușca mai ușor (Sc).

— Din germ. **Stimme**.

ȘTEÁP s. n. Bucată mare de mămăligă (Pr).

ȘTEAPALÁU s. m. Handralău (Co).

ȘTEÁZĂ s. f. Loc din parcursul unui riu unde apa cade, cascadă (Cr); v. **durăitoare**¹.

ȘTECÁRAIE s. f. Dantelă (ID); v. **cipcă**.

— Variantă: **șticărai** (Ms).

— Din germ.

ȘTECLĂ s. f. Unealtă de fier pentru ro-tunjît osiile căruței; pe ea se pune osia și se bate (VS).

— Cf. germ. **steken**.

ȘTEMÁIZIN s. n. Daltă mică de timplărie (Hg).

— Din germ. **Stemmeisen**.

ȘTEMPEL s. n. Timbru, marcă (Mn).

— Din germ. **Stempel**.

ȘTEMUI vb. IV. **Tranz.** A dăltui, a săpa cu daltă în ceva (Hg).

— Din germ. **stemmen** „idem”.

ȘTERGÁTOÁRE s. f. Ușa prin care ies din strungă oile, intrînd la muls (Bh, Cm, Ep, Hg, IA, Rg).

ȘTERNIC, **șternice**, s. n. Feștilă, fitil (Sb).

ȘTERT, **șterfuri**, s. n. Un fel de basma, broboadă (Cr).

ȘTEZUI vb. IV. **Tranz.** A bate la puiă stofa de lînă țărănească, pănura. A **ștezui pănura** (Pn).

— Derivat de la **ștează** „puiă de bătut sumane”.

ȘTICÁRAI s. n. v. **ștecăraie**.

ȘTIMUI vb. IV. **Refl.** A se potrivi, a se nimeri. *S-o știmit socoteala mea cu a lor* (PG, Gn).

— Din germ. **stimmen** „a se potrivi”.

ȘTIT, **ștíturi**, s. n. (La car) Bucată de fier legată de benghius, care îi dă mai multă rezistență, dublindu-l (Tt); fierul de care se leagă orciurile cailor (Bf, IA); două fiare simetrice care leagă cracii căruței de osie și de crucea căruței (Hg).

— Din germ. **Stütze** „proptea, sprijoa-nă”.

ȘTIULBOÁCĂ s. f. Bulboană, loc adînc în apa unui riu (Dg).

ȘTOCNI vb. IV. **Tranz.** A schimba forma unei bucăți de fier (VS).

ȘTÓFURI s. n. pl. Sortimentele de stofă (St, VS).

ȘTOL, **ștoluri**, s. n. Colț de fier care se înșurubează la capetele potcoavelor, în timpul iernii, ca să nu alunece calul (Chi, Cr, St, VS); v. **căpută**.

— Din germ. **Stollen** „idem”.

ȘTOPI, **ștopesc**, vb. IV. **Intranz.** A scuipa (Pn).

ȘTEÁIF, **ștraifuri**, s. n. (Milít.) Vipușcă, un fel de dungă în lungul pantalonilor, de altă culoare decît aceștia (VS).

— Din germ. **Streif** „fișie, dungă”.

ȘTRÁFUÍ vb. IV. **Tranz.** 1. A irosi, a consuma ceva repede și fără chibzuință (Dg). 2. A pedepsi (VS); v. **ștrof**.

— Variantă: **ștrefui** (VS).

— Pentru sensul 2, cf. germ. **strafen** „a pedepsi”.

ȘTREC s. n. Linie ferată (PS).

— Din germ. **Strecke** „idem”.

ȘTREFUI vb. IV. **Tranz.** v. **ștrăfui**.

ȘTRIC, **ștrícuri**, s. n. Ștreang (la hamurile cailor) (Cr).

— Din germ. **Strich** „idem”.

ȘTRÓCMAIST s. n. Aparat de luat măsuri mici (Bă).

— Din germ.

ȘTROĂIFĂ s. f. Stanog, despărțitură făcută cu niște lemne lungi între vitele sau caii din grajd (Ms).

ȘTROF s. n. (În expr.) A da ștrof = a pedepsi (VS); v. ștrăfui.

ȘTRUT s. n. Turțure de gheață (Tt).

ȘTUCĂTORI s. pl. Scindurile de deasupra unei camere, care formează tavanul; tavanul casei (ID, Ms).

— Cf. germ. *Stukkatur*, it. *stuccatura* „idem”.

ȘTURM s. n. Atac (La).

— Din germ. *Sturm* „idem”.

ȘTUT, *ștuțuri*, s. n. 1. Cioată ce rămîne în picioare cînd copacul e rupt de vînt (CrI). 2. Ștreang de piele la ham (Os).

— Pentru sensul 1, cf. germ. *stutzen* „a tăia, a rețeza”, *Stutzen* „tăiere, rețezare”.

ȘUB s. n. Forță, putere (PG).

— Din germ. *Schub* „împingere”.

ȘUBUI vb. IV. Refl. A aluneca cu roțile de dinapoi într-o parte. *Căruța s-a șubuit* (VS); v. șferui.

— Derivat de la *șuba*, *șiba* „comandă prin care se anunță împingerea lemnului cu țapinele” < germ. *schieben* „a împinge” (v. A. Term., p. 167—168).

ȘUDESCĂ s. f. Lingură de metal sau de lemn (ID).

ȘUETĂ s. f. Semn în urechea oilor (PG).

ȘUFLĂD s. n. v. *șufladă*.

ȘUFLĂDĂ s. f. Sertarul mesei; cutie (PS, VS).

— Variantă: *șuflad* (Ci).

— Din germ. *Schublade* „sertar, cutie”.

ȘUGUR s. n. Închizătoare de tablă la cuptor (Cr).

ȘUITĂRĂ s. f. Semn în urechea oilor (Chi).

ȘUL, -Ă adj. (Despre oi) Cu urechi foarte scurte, ciul (VN).

ȘULINĂ s. f. Bucată îngustă de pămînt (Vn).

ȘUMUIEGI vb. IV. Tranz. A freca cu un șumuiag de paie părul calului cînd e transpirat (Hm).

ȘURT s. n. Șorț (al femeii) (St).

ȘURUB s. n. 1. Mașina de la lampa de luminat (cu petrol) (VS). 2. Poartă la hait (Ms).

— Variantă: *șurubă* (ID, Ms).

ȘURUBĂ s. f. v. *șurub* 2.

ȘURUI vb. IV. Tranz. A curăți podelele, a freca. *Perie de șuruit podelele* (VS).

— Din magh. *súrolni* „a freca, a curăța podelele”.

ȘUS s. n. Împușcătură. *Am dat șus în sus* (La).

— Din germ. *Schuss* „idem”.

ȘUȘĂRCĂ s. f. Iarbă care rămîne de pe an pe an necesită sau nepăscută (Chi).

ȘUȘĂ, *șușăle*, s. f. Leaț care se bate pe pereții de birne ai casei, înainte de a o tencui (Cl, Dg, Hl, Ng, Pn, PC, Sb).

ȘUȘĂLI vb. IV. Tranz. A lețui, a șipcui casa de birne, pentru a o putea tencui (Cl, Dg, Fc, PB, PS, Rd, Sb, VB); v. *vergelii*.

ȘUȘĂLĂȚĂ s. f. Drum, drumeag îngust printre ogoare (Dg).

— Derivat de la *șușă* „șosea”, cu suf. *-ăluță*.

ȘUȘTER s. m. Cizmar (Mr).

— Variantă: *ciuster* (St).

— Din germ. *Schuster* „idem”.

ȘUSTOARE s. f. Una din bucățile de lemn sau de fier care împreună cu *prisnelele* formează *crîngul* la moară (Cr).

— Variante: *șuștor* (Ad, Bh, PG), *șuștor* (Bh), *șitoare* (IA).

ȘUSTÓR s. n. v. *șuștoare*.

ȘUSUNITĂ s. f. Bucată îngustă de pămînt sau de stofă etc. (Dg, Ep).

ȘUVEI vb. IV. Intrans. A sta cu capul înclinat într-o parte (Bh, IA).

ȘVĂRTĂ s. f. Colibă, casă în stare proastă, pe cale de a fi distrusă (Pn).

— Cf. germ. *Warte* „turn de observare, foișor”.

T

TABĂCĂ s. f. Tutun (IN).

TABLĂU s. n. Tableie (la ușă) (Hg).

TABÓN s. n. Streașină la casă făcută din scîndură, taban (Hg, Hm).

TACĂ vb. I. Tranz. A ataca (La).

TACHEF interj. Strigăt cu care se cheamă picherile (PG).

TAFTALŪC s. m. v. **taftalug**.

TAFTALŪG s. m. Cilindru de lemn cu care se sfarmă bulgării rămași de la grăpat, tăvăluc (Ci); v. valț.

— Variantă: **taftaluc** (Dg).

TALÁN, -Ă adj. Prost (Cr).

TALCĂM s. n. 1. Bucată mare, hartan. *Talcam de mămăligă* (Chi). 2. Mincare din unt cu urdă sau din jintuit cu urdă (Hg); v. urdar.

TALUÍ vb. IV. Tranz. 1. A împărți. *Taluiesc găina* (VS). 2. A potrivi. *Minciuna, cum o taluiești!* (VS).

— Cf. germ. *teilen* „a împărți”.

TAMBÓN s. n. Cird mare de oi, de la 300 în sus, tabon (Pp).

TAMBURÉL s. n. Taburet, scaun fără spătar (PG, Pr).

TAPȘĂ s. f. Chirie. *Am plătit tapșă* (ViS).

TARAHÓN s. Tarhon, plantă erbacee culinară (Co).

TARAPANĂ s. f. Societate, gașcă. *S-au strîns la tarapanaua lor* (Dg).

TARHÁUS, *tarhausuri*, s. n. Loc rău în munte (Cr).

TARHÁZ s. n. Greutate care se pune pe căruță (Ms).

TARŞ, *tarşuri*, s. n. Părțile de fier ale oricului, de unde se prind ștreangurile (Dg, Hg); v. trăgătoare.

TARŞÁG s. n. Voie bună, chef, sănătate, hang. *Nu trebuia să-i ții tarşagul; a trebuit să fugi dinaintea lui* (Hg). *Am mincat bine și parcă am un tarşag* (VS).

— Cf. magh. *tarsaság* „societate, companie”.

TARŞŪG s. n. Pungă pentru tutun (Gn, St); v. capșug.

— Din magh. *társóka* „punguliță”.

TASMÁ s. f. Piele de oaie, albă, curățită bine, pe care se cos florile la bundă (Bc, Chi, Cr).

TASONEÁN s. m. Om care pune în ordine buștenii veniți de pe munte la capătul de jos

al ulucului numit *tason* (Ms) (v. A. Term., sub *tasonar*).

— Derivat de la *tason* (< it. *taso* „grămadă”) (v. A. Term., p. 171).

TAȘCĂ s. f. Veriga de fier de la coasă (Cr).

TATALICĂR s. m. Misit, nume de batjocură la adresa cuiva care se viră în toate afacerile (Hg).

TĂBĂCĂR s. m. Fumător (Co).

— Derivat de la *tabac*, cu suf. -ar.

TĂBĂCÍ vb. IV. Tranz. A aranja finul în stog (La).

TĂBULTOCÍ vb. IV. Tranz. A deșerta conținutul unui sac în altele mai mici, făcînd tăbilitoace (Dg).

— Derivat de la *tăbultoe*.

TĂFÍLCA s. f. (Glumeț) Copil gras, rotofei (Vn).

TĂGADĂ s. f. 1. Minciună (Chi). 2. (În expr.) **Pe tăgadă** = în secret (Dg).

TĂHUÍ vb. IV. Tranz. A năuci, a zăpăci (Dc, Dg).

TĂIETÓR s. m. Om care taie legăturile snopilor la treierat (Dg).

TĂLMŪT, -Ă adj. (Despre oameni) Tăcut, închis, prost (Co, Pn).

TĂLPĂLUÍ vb. IV. Tranz. A pune tălpi la opinci (Ci, Co, Cr, Ng, PS, VN).

TĂLPĂLUIĂLĂ s. f. Lemn adăugat la talpa roasă a unei sâinii, pentru a o înălța (Hg).

TĂLPĂȘITĂ s. f. Talpă la sanie, tălpoaie (Ch, Hg).

TĂLPÍGĂ s. f. Pingea la opincă (Cr).

TĂLPÍZ, -Ă adj. (Despre oameni) 1. Prost (Chi, Co). 2. Răutăcios (Cr).

TĂPÍ vb. IV. Tranz. A face o creștură cu toporul în trunchiul copacului, înainte de a-l tăia cu beschia. *Tăpești de la deal copacul și de la vale bagi ferăstrăul* (CrI); v. A. Term., sub *tapa*.

TĂRĂDĂICĂ s. f. Daradaică, tărăboanță (VB); v. tribonță.

TĂRCŪLĂ s. f. Tașcă, traistă (Cr).

TĂRÍN s. n. Teren (IN).

TĂȘCŪTĂ s. f. Brățara oricului care se prinde cu ajutorul unei verigi de crucea căruței (VS).

- TĂTĂRCĂ** s. f. Un soi de ciuperci (Dg).
- TEĂHNĂ** s. f. Nărav. *N-are nici o hibă, nici o teahnă* (Hm).
- TEARĂ** s. f. Pinza ferăstrăului (Br).
- TEĂRFĂ** s. f. Vreme urită (Ms).
- TECU** interj. v. **teho**.
- TÉGLĂ** s. f. Cărămidă (ID, Ms).
— Din magh. **teгла** „idem”.
- TEHO** adv. (În expr.) **Pe teho** = în liniște, pe nesimțite. *A venit pe teho* (La).
— Variantă: **tecu** (St).
— Din ucr. **тихо** „idem”.
- TEIUSĂ** vb. I. Refl. (Despre tulpina unei plante) A deveni tare, teioasă. *Cînd mai crește, secărica se teiușează, tuteul devine teios, nu-l mai poți mînca* (Co).
- TELĂR** s. m. Telal, negustor de boi (Ep).
- TELĂRÎT** s. n. Negustorie de boi (Ep).
- TELENT**, *telenturi*, s. n. Clădire frumoasă (Br).
- TEMÊI** s. n. (În expr.) **Temeiul tîrgului** = ziua de mijloc, cînd tîrgul e în toi (Dg).
- TEMBELÉ** s. f. Telemca (La).
- TEMINGEANĂ** s. f. Damigeană (Co).
- TEPSĂ** s. f. Tipseie, tavă rotundă pentru cozonac (Ms).
- TERFÂN** s. m. Miel de doi ani (IN).
— Din **terțiu**, prin substituirea suf. *-iu* cu suf. *-an*.
- TESLUI** vb. IV. Tranz. A săpa în lemn cu tesla, a scobi (VB).
- TEU**, *teuri*, s. n. Dispozitiv de fier, în formă de T, cu ajutorul căruia se fixează cuștile cînd lucrezi la strung (IA).
— Pl. și *teuă*.
- TICĂRĂU** s. n. 1. Băț cu care se bate brînză în puțină (Și). 2. Fier care prinde șina roții de obadă (Ms).
- TICĂRUF** vb. IV. Tranz. A bate brînză în puțină cu unealta numită *ticărau* (Și).
— Dervat de la **ticărau**.
- TICĂZUȚ** vb. IV. Tranz. A face curat prin casă (Mn).
- TICHIE** s. f. Bor la pălăria bărbătească (ID).
- TICHIRGĂU** s. m. Șmecher (Ms).
— Cf. magh. **tekergő** „șerpuitor, care șerpuiește”.
- TICLĂZĂU** s. n. Fier de călcat (Mn, Mr).
- TIFUS** s. n. Tifos (La).
- TIGĂIE** s. f. (Mor.) Bucată de lemn sau de fier pe care se sprijină capătul de jos al fusului, la moara de apă (Ad, Bh, Cl, Hg, Gl, PG).
- TIGORNICER** s. n. Vas în care se ține cheagul (PG).
— Variantă: **tihornișer** (Ng).
— Același cu **cheagornicer**.
- TIHOLOȚ** vb. IV. Tranz. A huidui, a striga tare. *Dacă nu-l tiholoiești, ursul nu-ți face nimic* (GH).
- TIHORNISȚER** s. n. v. **tigornicer**.
- TII-REA-MĂ** interj. Strigăt cu care se alungă capra (Și); v. **ai ț**.
- TIMOTÊI** s. Plantă de nutreț numită și timofitică (Pr).
- TINÓV** adj. (Despre pămînt) Băltos, care nu produce nimic (Ci); v. **toplicios**.
— Derivat de la **tină**.
- TINOĂVĂ** s. f. Teren mlăștinos, care nu produce nimic (Co, Pn).
— Derivat de la **tină**.
- TINZUȚ** vb. IV. Refl. A se chinui (Ms).
- TIRIRÎM**, *tirimuri*, s. n. Bucată neînsemnată dintr-un obiect, care poate fi uneori folositoare (HI).
- TISLĂIFĂR** s. n. Față de masă (Co).
— Din germ. **Tischläufer** „idem”.
- TIUGU-TIU** interj. Strigăt cu care se cheamă gămile (PG).
— Variante: **ciucu-ciu**, **țuc-u-țiu** (Co).
— Din magh. **tyuk** „găină”.
- TIUZ** s. v. **chiuz**.
- TILCURÓS**, *-oasă* adj. Comic, vorbăreț (Bc, Cr). *Ion Buzoi îi mai țilcuros deelt Vasile Mîndrîlă* (Co).
— Derivat de la **țile**, cu suf. *-uros*.
- TILNȚ** vb. IV. Refl. A se întîlni (Co, La, Ml, Pn, Sb, St).
- TIMPLĂ** vb. I. Refl. A se întîmpla (Gn, Mr, VS).
- TIMPLARE** s. f. Întimplare (VS).
- TINJĂL** s. n. Coada ciocanului de piuă (Br, Ms).

TIRIITURĂ s. f. Urmă lăsată de un obiect care a fost tîrit (Dg).

TIRJ interj. Strigăt cu care se alungă caprele (Ng); v. a i ț.

TIRLAȘ s. m. Păzitor de vite (Chi, Cj, Cr).

— Derivat de la **tîrlă**, cu suf. *-aș*.

TĪRLĂ s. f. 1. Locul unde a fost o stîină (Hg); v. **tĪrlitură**¹, **tomnitură**, **urzicărie**. 2. Bălegar de oaie sau de vită (Cl, Hg); v. **tornă**.

TĪRLI vb. IV. Tranz. 1. A gunoi (Hg). 2. (Despre fin) A-lîntinde pe jos (Gn).

TĪRLIT, *-Ă* adj. (Despre un loc) Gunoit (Gh, Hg, IA).

TĪRLITURĂ s. f. 1. (Cl, IA) v. **tĪrlă**¹. 2. Loc gunoit (Ch, Chi, Cr).

TĪRNĂT, s. n. 1. Lemnul de la marginea prispel (Bo, ID, Tt, VS); v. **prispar**. 2. Lemnul pus ca apărătoare la marginea podului sau a punții (St); v. **farmaclic**¹.

TĪRNOMĂTĂ s. f. Făină cu multe gunoaie (Cr, Fc).

TĪRSĂT s. n. Pădure tînără cu copaci mici numiți **tîrși** (Gl).

— Derivat de la **tîrș**, cu suf. *-ăt*.

TOCĂNĂ s. f. Mîncare ciobănească preparată din carne de oaie fiartă cu mirodenii și conservată în seu (Co, Fc, Mn, Ng).

TÓFLĂ s. f. Opincă, cizmă ruptă (ID).

— Pl. și: **toflăi**.

— Cf. germ. **Stifel** „cizmă”.

TOLOĂCĂ s. f. Văgăună mlăștinoasă (Bh, Hg, IA); v. **șiștoacă**.

TOLOVĂNI vb. IV. Refl. A se bolovăni, a se întări pulpa oii sau a vacii (Sc).

TÓLPĂ s. f. Cîrd de oi (Brd).

— Din ucr. **torop**, **torpa** „învălmășeală”, rus. **tolpa** „mulțime, grămadă”.

TOMEĂLĂ s. f. Tocmeală. (În expr.)

Tomeli bătrînești = treburi bătrînești (Ms).

TOMNITURĂ s. f. (Ms) v. **tĪrlă**¹.

TOPÍT s. n. (Cul.) Mîncare preparată din unt, brînză și ceapă prăjită (Co, Cr, Sb, Și).

TOPLICIÓS, *-OĂSĂ* adj. (Despre un loc) Băltos (Chi, Cr); v. **tinov**.

TORCĂLĂU s. m. Bărbat care toarce (PC).

— Derivat de la **toarce**, cu suf. *-ălău*.

TÓRNĂ s. f. Băligar de oaie, toriște (Ch, IA); v. **tĪrlă**[?].

TORS s. n. (În expr.) **Tors în tors** = pinză de bumbac foarte subțire (Co).

TORTOĂICĂ s. f. Pinză groasă de cîneapă (Sc).

— Derivat de la **tort**, cu suf. *-oaică*.

TORŪNGĂ s. f. Ciomag mare (Br).

TOSMĂGI s. m. pl. (Cul.) Tocmagi, tăieței (ID, Ms); v. **laște**.

TRĂGE vb. III. Intrans. A mirosi greu, urit. **Laptele cam trage** (Ng).

TRĂGLĂ s. f. Bucată de scindură cioplită în forma cociorvei, folosită la curățit zăpada (Ms).

TRĂISTI s. (În expr.) **Mă duc la trăisti** = mă duc la slujbele făcute în săptămîna patimilor (Ms).

— Din vsl. **strastī** „idem”, apropiat de **traistă**.

TRIXMAIS s. n. (Timpl.) Unealtă cu ajutorul căreia se înseamnă, prin zgîrieturi, linii paralele cu marginea unei scinduri (Hg); v. **jablón**.

— În partea finală, germ. **Meissel** „daltă”.

TRASCĂR s. m. Cel de-al treilea cal la ham (Pr); v. **prăștier**.

TRĂVERS s. n. Traversă (Cr).

TRĂGĂTOĂRE s. f. Părțile de fier ale oricului, de unde se prind ștreangurile (Hg); v. **tarș**.

— Derivat de la **trage**, cu suf. *-ătoare*.

TRĂMĂTĂR s. m. Negustor de mărunțuri, coropcar (Cr).

— Același cu **prămătar** „idem” < gr. **πραγματάρχης** „negustor” (v. DR I, p. 302).

TRĂSNITURĂ s. f. Loc unde a ars o pădure (Dg).

— Derivat de la **trăsni**, cu suf. *-ură*.

TRĂSURĂ s. f. 1. Porțiune brodată și încrețită la mîneca cămășii, încrețitură (Ms). 2. Cărare făcută de animalele sălbatice în pădure (Gl). **Ele** [animalele] **își țin trăsura lor** (Pp); v. **prihod**.

TREABĂ s. f. (În expr.) **Îngaimă-treabă** = om leneș (Dg).

TRÉGHER s. m. (La uluc) Lemn pus pe căsoaie, pe care se așază *fundinele* (Chi, Gm); v. A. Term., sub *baillon, tres*.

— Din germ. **Träger** „stîlp sprijinitor”.

TRÉMINT s. n. Termen, soroc (La, VS).

— Variantă: **trimint** (VS).

TRÉNCIMÁL s. n. Un fel de perinoc legat cu fier, la sănioi (VS).

— În partea finală, germ. **Schemel** „scăunel”, cu ș- > č-, ca în **Scheuche** > **ciuhă**.

TRENUÍ vb. IV. R e f l. A se mișca, a avea joc. *Trencimelul se trenuiește* (VS).

— Din germ. **trennen** „a se despărți, a se desface”.

TREPEGIÓR adv. Repede, iute. *Mîndă mai trepégiór oleacă* (Hm).

— Contaminație între **trap** și **repejor**.

TREPEZÍ vb. IV. R e f l. A se strepezi (Dg); v. *sterbezi*.

TRIBÓNTÁ s. f. Tărăboanță, roabă (ID, Ms); v. *tărădaică*.

TRICOZÁNIE, *tricozánii*, s. f. Poznă (Mn).

TRICOZÍT, -Á adj. (Despre un loc) Urit (Mr).

TRÍMINT s. n. v. **tremint**.

TRÍNCANE s. Pahar de băut (Gn).

— Din germ. **Trinkkanne** „idem”.

TRÍNDÓS, -OÁSÁ adj. Leneș (Ms).

TRÍNTURE s. m. (Zool.) Trintor (Co).

TROÁCÁ, *troci*, s. f. Ulucul pe care se dau trunchiurile la vale (St, VS).

TROÁGÁR s. n. Targă (ID).

— Din germ. **Trage** „idem”.

TROÁȘCÁ s. f. Roata cu arpi pe care cade apa din lătoc, punind ferăstrăul în mișcare (Pn).

TROCÚTÁ s. f. Lădiță la unealta numită sucală, în care se pun țevile cu fir, mosoarele, ghecele care se dau la sucală (Gn, VS).

TROHNÁRÍ vb. IV. I n t r a n z. A avea guturai (Dg).

— Derivat de la **troahnă** „guturai”.

TROPÓTICA s. f. art. Un dans popular (VS).

— Derivat de la **tropot**.

TRŪCA interj. Strigăt cu care se cheamă curcile (Ms).

— Cf. germ. **Trut(henne)** „curcă”.

TRUP s. n. Ham (Rd); v. *trupar*.

TRUPÁR s. n. (Ba, Dg) v. *trup*.

— Derivat de la **trup**, cu suf. *-ar*.

TRŪPCÁ s. f. Trompetă (Gn).

TRUPÍNÁ s. f. Tulpină (VS).

TRŪȘCÁ, *truște*, s. f. Curcă (Ms).

— Cf. germ. **Truthenne** „idem”.

TRŪȘCÓI s. m. Curcan (Ms).

— Derivat de la **trușcă**, cu suf. *-oi*.

TRŪȘNIC s. n. 1. Mămăligă virtuoasă, rea (Bh, Chi, Cr). 2. Lături (Dg).

TUC interj. Zgomotul făcut de turturică (Ms).

— Onomatopoe.

TŪCIE s. f. Piclă deasă în timpul toamnei, înainte de căderea zăpezii. *Așa-i o tucie afară!* (VS).

— Din ucr. **ту́жа** „nor mare, furtună”; cf. și rus. **ту́ча** „idem”.

TUFÍȘ s. n. Loc acoperit cu aluni (IA, Ng).

TUFLÓS, -OÁSÁ adj. Tufos (Ms).

TUJÍ vb. IV. T r a n z. A bate, a lovi. *L-a tujít din bătaie* (Gn).

— Cf. ucr. **ту́жити** „a plînge”; cf. și rom. **a oțînji** „a lovi”.

TŪLBURE adj. Clocit. *Ou tulture* (NȘ).

TULIHÁU s. Strujan gol, fără frunze (VS).

TUNZÁRIE s. f. Munte gol în spre vîrf (Co).

— Probabil stă în legătură cu **a tunde**.

TURBICULÓS, -OÁSÁ adj. Tuberculos (MI).

TURCÁRANIE s. f. Mulțime mare de turci (Sb).

— Derivat de la **ture**, cu suf. *-ăranie*.

TURITÉL s. (Bot.) Plantă dăunătoare care crește prin in, trifoi sau lucernă (IA).

TURPINÁR s. m. Furcă cu coadă mai lungă, folosită la făcutul stogului (Ba, Dg, Hg, IA, Se); v. *mijlocaș*.

— Variantă: **durghinar** (IA).

TURȘ, *turși*, s. m. Lemn gros cu diametrul de aproximativ 12 cm (Ms).

— Probabil același cu **tîrș** (< din ucr. **туршник** „pădure mărunță”, **туршук** „tufiș, pădure mărunță”).

TURTURICĂ s. f. (Bot.) Plantă cu floarea mare, rotundă, de culoarea albă și cu ghimpi pe tulpină și frunze (Co).

TUȘNĂ vb. I. *Tranz.* A tușina, a tunde oile sub pitece (Bh); v. *suvintra*.

Ț

ȚAIG, *țaiğuri*, s. n. v. **țaiğăr**.

ȚAIGĂL s. n. v. **țaiğăr**.

ȚAIGĂR, *țaiğuri*, s. n. Arătător la ceas (Chi, Cr, ID, Ms, Ng, Pn).

— Pl. și: *țaiğăre* (Ms).

— Variante: **țaiğ** (Co), **țaiğăl** (Cr), **țai-ghiș** (Gn).

— Din germ. **Zeiger** „idem”.

ȚAIGHIȘ s. n. v. **țaiğăr**.

ȚÂNDUR, *țanduri*, s. n. v. **țandură**.

ȚÂNDURĂ, *țanduri*, s. f. Ostreț la gard sau șipcă bătută pe pereții de birne, pentru ca să se prindă tencuiala (VS).

— Variantă: **țandur** (Hl).

ȚANTIMĂ s. f. Centimetru (Co).

ȚAP s. m. Dispozitiv pentru ridicat piatra morii când se ferecă (Hg).

ȚĂPMAȘIN s. n. (Țimpl.) Mașină de făcut cepuri la spițele roții (Hg).

— Din germ. **Zapfenmaschine** „idem”.

ȚĂRINĂ s. f. **1.** Loc de pe care s-a cosit iarbă (Bc, Hg, IA). **2.** Loc plan pe vârful unui munte (Ch).

— Variantă: **țarnă** (Hm, Pp).

ȚĂRNĂ, *țarnuri*, s. n. v. **țarină**.

ȚĂȘCĂ s. f. Așchie, țandură (Dg, Ur); v. *șcroablă*.

ȚĂHĂLUI vb. IV. *Intra în z.* (Despre cîini) A lătra ascuțit (Pp).

ȚÂNDURĂȘĂ s. f. Surcică (Cl).

ȚÂNDURÊL s. m. Bețișorul care ține cuiul de lemn la jug (Co).

— Diminutiv al lui *țandură*.

ȚĂPŪC s. m. pl. Papuci de cîrpă (DC).

ȚĂPŪC, *țăpoci*, s. m. **1.** Spiță la scară, fuștel (Gn, La, VJ). **2.** Băț rotund și ascuțit de la gard (St, VS).

— Variantă: **țăpue** (VS).

ȚĂPŪC s. m. v. **țăpoe**².

ȚĂPŪGĂ s. f. Oaie cu coarnele lungi (VI).

ȚĂRCĂLAM s. n. **1.** Dispozitiv cu ajutorul căruia se potrivește roata morii (Cl, Gl). **2.** Movilă de pământ rotundă, împrejmuită cu un gard mic de nuiele, care servește la însemnarea unui hotar (Hm).

— Din magh. **cirkalom**.

ȚĂRCŪLĂ s. f. Ferăstrău circular (Ms).

— Cf. germ. **Zirkular** „circulară”, magh. **cirkalom** „cerc”.

ȚĂRM s. n. Ridicătură de pământ în mijlocul unei ape (Ep).

ȚĂRNUÎ vb. IV. *Tranz.* A stringe țărână la rădăcina porumbului sau a cartofilor (Dg).

ȚĂȘTRU, *țăștruri*, s. n. Capacul sicriului (Cl, Gl, Sb).

— Din lat. **testum** „capac de pământ ars”, cu un *-r-* epentetic ca și în **agestru** față de **agest** (< lat. **aggestus** sau **aggestum**).

ȚĂȘȚÎ vb. IV. *Tranz.* A cești, a tăia crengile unui copac doborât, lăsînd o anumită lungime din ele lingă tulpină (Pn).

— Cf. ucr. **čemasjátî** „a curăți de coajă un copac”.

ȚE interj. Strigăt cu care se alungă caprele (IA); v. *aiț*.

ȚELINĂ s. f. Loc unde se seamănă în (Co).

ȚEPENÎ vb. IV. *Refl.* A se întări. *Toemagii se mai țepenesesc* (Ms).

ȚI interj. v. **șii**.

ȚIFRĂȘĂG s. n. Lux, împodobire (Ms).

— Din magh. **cifraság** „idem”.

ȚIĞA interj. Strigăt cu care se alungă caprele (Ch, Cl); v. *aiț*.

— Din germ. **Ziege** „capră”.

ȚIĞĂRNISTE s. f. Tigaretă (VS).

ȚIĞHI interj. Strigăt cu care se cheamă caprele (Și); v. *țigili*, *șile*, *șica*.

— Din germ. **Ziege** „capră”.

ȚIĞLI vb. IV. *Tranz.* A ciuguli, a rupe cite puțin dintr-o bucată de piine (Gn).

ȚIĞILI interj. (Ch, Cl, Fc, Hg, Mn, Ng, PG) v. *țighi*.

— Variante: **țigiliu** (IA), **țigilișu** (PG).

— Din germ. **Ziegelein** „căpriță”.

ȚIGLINĂ s. f. (Țimpl.) Lamă de fier cu care se răzuiește lemnul (Hg); v. cloțur.

— Din germ. *Ziehklinge* „idem”.

ȚIHLOACĂ s. f. Pădure tinărară și deasă, sihlă (Vn).

— Derivat de la *sihlă* (= *sihlă*).

ȚIITÓR s. m. 1. Lemnul pus ca apărătoare la marginea unui pod sau a unei punți (Cr); v. *farmaclic*¹. 2. Stâlpul care susține patul morii (Hl).

ȚILÉ interj. (Mr) v. țighi.

— Cf. germ. *Ziegelein* „căpriță”, pronunțat defectuos.

ȚIMBŪLĂ s. f. Țambal (Mr).

— Din germ. *Zimbel* „idem”.

ȚIMBULĂȘ s. m. Cel care cîntă din Țambal (Mr).

— Derivat de la *țimbulă*, cu suf. *-aș*.

ȚIMÉNT s. Cement (Ba, Sb, Și).

— Variantă: *țimint* (VS).

— Din germ. *Zement*, magh. *ceмент*.

ȚIMENTAL s. Rasă de vaci (Bș).

— Din germ.

ȚINE vb. III. *Tranz.* (În expr.)

A ține foc = a se lupta. *Am ținut foc în Colomița* (La).

ȚINTĂ s. f. Centimetru (VS) *80 de ținte* (La).

ȚINTE s. f. pl. (În expr.) **Păpușoi în ținte** = porumb încă necopt, al cărui bob are un miez aproape solidificat (Ba, Dg, Hg).

ȚINTILĂ s. (Nume propriu) Bou roș cu o pată albă în frunte (VS).

ȚIPIRÍ vb. IV. *Intranz.* A ciripi. *Rîndunelele țipiresc* (Dg).

ȚIPIRÍG s. n. Chibrit (VS).

ȚIPIRIGÍ vb. IV. *Tranz.* A spoi un vas cu substanța numită *țipirig* (clorură de amoniu) (Dg).

ȚIRC s. n. Compas (Co, VS).

— Din germ. *Zirkel* „idem”.

ȚITRÓN s. n. Lămiie (ID).

— Variantă: *țitronă* (PS).

— Cf. germ. *Zitrone* „idem”, magh. *citrom* „idem”.

ȚITRÓNĂ s. f. v. *țitron*.

ȚIU s. n. Unelată alcătuită dintr-o bucată de fier pusă în vârful unui lemn; tirnăcop mic (Dg, IA).

ȚIUCU-ȚIU interj. v. *țiu-gu-țiu*.

ȚIVÍL s. m. Civil (La).

— Din germ. *Zivil* „idem”.

ȚIBRÍC s. n. Chibrit (Ng, St, VJ).

ȚICA interj. (PG, VN) v. țighi.

— Din germ. *Ziege* „capră”.

ȚIGLIU interj. v. *țigli*.

ȚIGLIȘU interj. v. *țigli*.

ȚII interj. Strigăt cu care se alungă caprele (Fc, Mn); v. ai ț.

— Variantă: *ți* (Mn).

ȚIMBRĂȘ s. m. Simbraș, țăran cu o singură vită, care ară pămîntul ajutîndu-se cu un altul aflat în aceeași situație. *Țimbraș la plug* (VS).

— Derivat din *șimbră*, cu suf. *-aș*; pentru această formă cf. și magh. *cimbora* „tovarăș”.

ȚIMBRĂ¹ s. f. Simbră, tovarășie. *Am intrat cu țimbră* (Gn).

ȚIMBRĂ² s. f. Cameră.

— Din germ. *Zimmer*.

ȚIMÉNT s. v. *țiment*.

ȚINĂÍ vb. IV. *Intranz.* (Despre tăciuni) A scoate un sunet ascuțit și lung (Ms).

ȚIP interj. Onomatopee care imită pisculitul puilor (Ba).

ȚIPTÍR s. m. Neamț originar din regiunea Zips (în cehă *Spis*) (Ms).

ȚIRÍ-NAPOI interj. v. *țurii-napoi*.

ȚIRÍCUTĂ adv. (În expr.) **O țiricuță** = puțin (St).

ȚIT interj. Strigăt cu care se alungă oile (Hg).

ȚOÁBĂ s. f. Muscă, gîză mică (Ch, Cr).

ȚOÁGĂ-NĂ interj. Strigăt cu care se cheamă porcii (Ms).

ȚOÁITĂ s. f. Proptea (Br).

ȚOÁMPĂ s. f. Piatră mare pe care stau ciobanii cînd mulg oile (Bc, Cr).

ȚŪCLĂ s. f. Moțul din capul ciocirlanului. *Ciocirlan cu țuclă în cap* (Mr); v. boțuc.

ȚUCȘFILĂR s. m. Sergent (Sb).

— Din germ. *Zugführer* „plutonier”.

ȚUGUIĚȘ s. n. (VS) v. boțuc.

ȚUHÁN s. m. Țahal, sac mare (Co, Ng).

ȚURÁNĂ s. f. Ripă (Chi, Mn); v. țurhaus.

ȚUREI interj. Strigăt cu care se cheamă puii de găină (PG).

ȚURGĂLĂU s. m. Zurgălău (Ms).

ȚURHĂUS s. n. Loc prăpăstios (Sb); v. *țurana*.

ȚURF-NAPOI interj. Strigăt cu care se trage calul înapoi (Gm).

— Variantă: **țiri-napoi** (Dg).

— Din germ. *zurück* „înapoi”.

ȚUVICĂ vb. I. Intrans. A cuvița (VS).

ȚUVLIC s. m. Pasăre de mărimea unui cuc, care anunță ploaia (Gn).

U

UCENIC s. m. (Timpl.) Dispozitiv care servește la fixarea unui lemn sau a unei scînduri late, în timpul lucrului (IA).

UIĂGĂ s. f. Sticlă de lampă (Ms).

— Din magh. *üveg* „sticlă, garafă”.

UIC s. m. Unchi (La).

ŪMĂR s. n. (În expr.) **Umărul osiei** = legătura de fier care unește podul osiei de osie (Ms). **Umărul leucii** = partea strîmbă a leucii (Dg). **Umărul de la vârtej** = fier la căruță, care sprijină vârtejul (Ms). **Umere pe drie** = tarincă (Ms).

ŪMBRĂ s. f. Umbră (Dg).

UMBLĂ vb. I. Intrans. (În expr.) **A umbla bine** = a reuși într-o afacere (Dg).

UMBLĂCIUG s. n. Îmblăciu, unealtă compusă din două bețe (din care unul mai scurt), legate prin două curele, cu care se băteau înainte snopii de grâu (Vn).

UMBRĂR s. n. Umbrelă (Cj, PS); v. *parazol*.

— Derivat de la *umbră*, cu suf. *-ar*.

UNDI, *undesc*, vb. IV. Trans. A pîndi. *M-am dat după un gard și-am undit pe cineva* (Cr).

UNDULUI vb. IV. Trans. 1. A începe ceva. (În expr.) **Unduluiesc teara** = încep să țes (Ms). 2. A mânca repede (Dg).

— Pentru sensul 1., cf. magh. *indulni* „a începe, a pune în mișcare”.

UNTĂR s. n. Vas în care se alege untul (HI); v. *bădău*.

— Derivat de la *unt*, cu suf. *-ar*.

UNTĂRĂȚĂ s. f. 1. (La, Ng, St, VS) v. *bădău*. 2. Bățul, prevăzut la un capăt cu o scîndurică rotundă și găurită, cu care se bate smîntîna în putinei, la ales untul (HI).

— Derivat de la *unt*, cu suf. *-ăriță*.

URCIUC s. n. Orcic, lemnul de care sînt prinse ștreangurile hamului, la căruța cu doi cai (VS).

URDĂR s. n. (Cul.) Un fel de mîncare din unt și urdă sau din urdă și jintuit, fierte la un loc (Bș, Co, Fc, Rg, Sb, Vl); v. *talcam*?

— Derivat de la *urdă*, cu suf. *-ar*.

ŪRDĂ s. f. (În expr.) **Urdă de sămîntă** = mîncare făcută din sămîntă de cînepă pisată, julfă (Bh, Bș, Co, Fc, Hg, Hl, IA, Ng, PC, PM).

URDĂRIE s. f. Partea din stîină unde se fierbe zerul pentru a se prepara urda (PP); v. *fierbătore*.

URDIȘ adv. Cu obraznicie. *Pîșiganu se băga urdiș în ochii omului* (Ms).

URĚCHI s. f. pl. „Ochelarii” de la căpșetrul calului (Hg); v. *capace*.

ŪRLAP s. n. Învoire, concediu (La).

— Variantă: **urlip** (VS).

— Din germ. *Urlaub* „concediu”.

URLIC s. n. Poliță deasupra ușii, la casele bătrînești (Tl).

ŪRLIP s. n. v. *urlap*.

URMĂRIȚĂ s. f. Vaca sau oaia care rămîne în urma turcii (Cr, Pn, Sb, Tl).

— Derivat de la *urmă*, cu suf. *-ariță*.

URS s. m. 1. Fiecare din furcile care susțin podul morii (IA). 2. Scărmănătoare de lînă (Hm).

URSOAIE s. f. Doi butuci perpendiculari în care e fixat jugul, la ferăstrăul de apă (PG).

URZĂRAȘ s. n. Virtelniță, unealtă cu ajutorul căreia se deapănă bumbacul de pe scule (Co); v. *văluț*.

— Derivat de la *urzar*, cu suf. *-aș*.

URZI vb. IV. Tranz. (În expr.) **A urzi un model** = a coase marginile la un model care urmează să fie umplut cu diferite culori (Co). **Albinele urzese** = se apucă de lucru la faguri (Ep). **Urzește porumbul, griul** = începe să se dezvolte bobul, să lege (Dg). *După ce grăuntele de griu îi urzit, dă în lapte* (VS).

URZICĂR s. m. (Ironic) Copil din flori (La); v. pocrișar.

— Derivat de la **urzieă**, cu suf. -ar.

URZICĂRIE s. f. Locul unde a fost o stină (IA); v. tîrlă¹.

— Derivat de la **urzieă**, cu suf. -ărie.

URZOIÉS s. n. Diminutiv al lui **urzoi**; unealtă pe care se urzește tortul (GHg).

USTUNÓI s. n. Puroi (Sb).

USTUNOF vb. IV. Refl. (Despre produsele lactate) A se învechi, a se iuți (Chi).

USTUNÓI, OĂIE adj. (Despre unt, brînză) Iuțit, învechit (Chi).

UȘĂ s. f. (În expr.) **Ușă comună** = = ușă fără tâblii și fără geamuri (Hl).

V

VĂCSERVÁGHEN s. n. v. **vaservag**.

VĂCSÍRVÁS s. n. v. **vaservag**.

VACUÁRE s. f. Evacuare (La, St).

VACUÁT s. m. Om care s-a evacuat. *Vacuatul avea două fete* (La).

VÁGÁ, vági, s. f. 1. Cîntar (St, VS). 2. Lemnul de care sînt prinse ștreangurile celui deal treilea cal înhămat la căruță, orcic (Bh, IA).

— Din germ. **Wage** „cîntar”.

VAGONÁS s. n. Diminutiv al lui **vagon**; coșul de scindură de la căruță (La).

VÁITÁR adv. Înainte, mai departe (PS). — Din germ. **weiter** „idem”.

VAL s. n. Partea mașinii de treierat pe unde se vîră snopii (Ba, Dg, Ep, Vn).

VALTZA, valize, s. f. Daltă cu gura strîmbă, cu care se lucrează la strung (IA).

VALÓN s. n. Volan, garnitură alcătuită dintr-o fișie de stofă încrețită, prinsă la poalele unei rochii (Dg).

VALT, valțuri, s. n. Cilindru de lemn cu care se sfărîmă bulgării rămași de la grăpat, tăvăluc (VS); v. taftaluc.

— Din germ. **Walze** „cilindru, sul”.

VANĂ s. f. Albie în care se spală rufelee (Ba, Dg).

— Din germ. **Wanne** „putină, căldare”.

VARGĂ s. f. (În expr.) **Varga coasei** = marginea mai groasă a fierului coasei (Ba, Bh, Ch, Dg, Gn, Hg, Se).

VARȘĂ, varșale, s. f. Instrument cu care se strînge puternic buza de sus a calului, ca să stea la potcovit (Sc); v. izașe.

— Variantă a lui **iabașă, iavașă** „idem”, derivate de dicționare din turc. **yevașá** „idem”.

VARȘĂ s. f. Lemnul de care se prind orcicurile cînd se înhamă caii la plug sau la căruță (Ch, Dg, Hm).

VÁSERVÁG s. n. (Tîmpl.) Cumpănă de apă (VS); v. boloboc.

— Variante: **vaeservaghen** (Cr), **vaesirvas** (Cj).

— Din germ. **Wasserwage** „idem”.

VÁTĂ s. f. Bumbacul înainte de a fi cules (La).

VĂCÁLÁŞ s. n. Mortar (Mn).

— Din magh. **vakolás** „tencuială”.

VĂCÁLI, vácălese, vb. IV. Tranz. A tencui (Mr).

— Din magh. **vakolni** „idem”.

VĂCÁRIŪTÁ s. f. Diminutiv al lui **văcărie**; locul unde se închid seara vacile sterpe, la păscut pe munte (Co, Pn).

VÁCSI vb. IV. Tranz. A vopsi (La).

VÁJÍ vb. IV. Refl. A se potrivi. *Doamne, bine s-o văjit!* (ID).

VÁLÁR s. m. Omul care vîră snopii în mașina de treierat (Dg, VS).

VÁLŪT s. n. Vîrtelniță, unealtă cu ajutorul căreia se deapănă bumbacul de pe scule (Co); v. urzăraș.

VÁNDRÁLÁU s. m. Călător (IN).

— Cf. magh. **vandorló** „idem” < germ. **Wanderer**.

VÁTÁJBÁ, vátájele, s. f. Vergeaua pe care se duce hobotul miresei (PB).

VEZENÁT, -Á adj. Învecinat (Bc).

VĒJĀ, *vejii*, s. f. 1. Strujan (ID, MS).
2. Foile care invelesc știuletele porumbului, pănușe (Ms); v. pițien e.

— Cf. magh. *vessző* „băt, nuia”.

VERGĒĻ vb. IV. Tranz. A bate șipci pe pereții și pe tavanul unei case, de care să se prindă lutul (Bș, Chi, Hț, VS); v. șușăli.

— Variantă: *vergelui* (Ng).

VERGĒLUĻ vb. IV. Tranz. v. *vergeļi*.

VERIGĻ vb. IV. Tranz. A pune o bucată de șirmă în ritul porcului, ca să nu poată rîma (Gn, VS).

— Derivat de la *verigā*.

VĒRINĀ s. f. v. *vernā*.

VĒRINŌS, *-oāsā* adj. Veninos (Co, Ms).

VERĪ vb. IV. Refl. A se împreuna vierul cu scroafa (Hg); v. *višti*.

— Derivat de la *vier*.

VĒRNĀ s. f. Cearșaf, pătură, țol (ID, Ms).

— Variantă: *verinā* (Ms).

VERZĀC adj. De culoare verde (Dg).

— Derivat de la *verde*, cu suf. *-ac*.

VĒRZE s. f. pl. (Cul.) Mîncare preparată din frunze de sfeclă fierte și amestecate cu smîntînă și ceapă prăjită (Co).

VĒŠCĀ s. f. (Mor.) Apărătoare de lemn la roata morii (Hl, VB).

VĪCINĀT, *-ā* adj. Încecinat (Bc).

VĪDARĀ s. f. v. *vidirā*.

VĪDIRĀ s. f. Vadră, căldare (Br, Ms).

— Variante: *vidarā* (Bl), *virdrā* (Cr).

— Din magh. *veder*, *vödör* „idem”.

VĪERMĀR s. n. Pană de lemn cu care ciobanii scot viermii din rănilor oilor (Hm).

— Derivat de la *vierme*, cu suf. *-ar*.

VĪERME s. m. 1. Șarpe (Ms). 2. (În expr.) **Vierme de căsălniță** = vierme, dușman al albinelor (IA).

VĪNCĀĻ s. n. (Tîmpl.) Vinchel, colțar (Cr, PS).

— Variante: *vinclu* (Hg, IA, Se), *vinculā* (Sb).

— Din germ. *Winkel* „idem”.

VĪNCLU s. n. v. *vincāl*.

VĪNCULĀ s. f. v. *vincāl*.

VĪNDIŪG s. n. Petrecere, chef (ID).

— Cf. magh. *vendégség* „ospăț, petrecere”.

VĪNEŠŌARE s. f. pl. (Bot.) Un soi de bureți (Dg).

VĪNTIRĪ s. Vintre, diaree (Gn).

VĪDRĀ s. f. v. *vidirā*.

VĪRVĪRĪZĀ s. f. Veveriță (Pr).

— Variante: *vrāvriță* (Gl), *vreviță* (Gl).

VĪȘINEĀC s. n. Vișinată (VS).

— Variantă: *vișneae* (VS).

— Derivat de la *vișinā*, cu suf. *-(e)ac*.

VĪȘNEĀC s. n. v. *vișineae*.

VĪȘTA interj. 1. Strigăt prin care se îndeamnă caii să meargă spre stînga (Cr, Gn, Gu, Ng, Pn, PS). 2. (În expr.) **Calul din vișta** = calul din stînga (Bl).

VĪȘTĪ vb. IV. Refl. A se împreuna vierul cu scroafa (Hg); v. *verī*.

VĪTIŌN, *-oānā* adj. (Despre oameni și vite) Slab (Ng). *Am văzut o vacă vitioană* (Ci).

VĪT, *vițuri*, s. n. Glumă (TB).

— Din germ. *Witz* „idem”.

VĪTĀ s. f. Boală la oi, în timpul căreia vinele devin albastre (Fc).

VĪZITĀTĪE s. f. (Mil.) Recrutare (ID).

VĪZITĀ s. f. Prevenție, timpul petrecut de cineva în arest, înainte de a fi judecat (La).

VĪLBOĀNĀ s. f. Bulboană, loc adînc și primejdios într-un rîu sau lac (Co).

VĪLCĀ, *vlce*, s. f. Urma lăsată pe spina calului, atunci cînd îl plesnim cu biciul, *vircă* (Crs).

VĪLCĒZ s. n. Vinătaie căpătată dintr-o lovitură (Dc, Pr).

— Derivat de la *vilcā* „idem”.

VĪNĀTŪC s. n. Diminutiv al lui *vinat* (Pn).

VĪNTURĪ s. n. pl. Despărțituri în interiorul sobei, făcute din cărămizi, prin care iese fumul (Dg); v. *luf t*.

VĪNTURĪSCĀ s. f. Vinturătoare de cereale (Hg).

VĪRSĪ, *virșesc*, vb. IV. Tranz. A face virful la stogul de fin (St).

— Din ucr. *veršiti* „a termina” (< *verh* „virf”).

VĪRTĒJ s. n. Instrument pentru făcut funii (VS).

VĪRTĒNIȚĀ s. f. Virtelniță (Rd).

VIRTÊSCĂ s. f. Virtej de apă (Chi, GH); v. *vîrtitoare*.

VIRTICÛS s. n. Virtej de vînt (Dg).

VIRTITOĂRE s. f. (Mr) v. *virteșcă*.

VLĂSTÔS, -OĂȘĂ adj. (Despre pămînt) Gras (ID).

VLEASC s. n. Vreasc (Dr).

VOAZĂ s. f. Femeie bătrînă (ID).

— Cf. magh. *váz* „schelet”.

VOLĂNTĂ, volante, s. f. Unul din cele două brațe de fier care poartă rama (jugul) cu pinzele gaterului (VD).

VOLORĂT, -Ă adj. Valoros. *Mai volorat îi Coman* (GH).

VOLOVĂTIC s. Plantă de cîmp, care înflorește cam pe vremea cositului (Co, Pn).

VOLVĂTĂR s. m. Administrator (VS). — Din germ. *Verwalter* „idem”.

VOMBĂ vb. I. Tranz. A vomita (Pn).

VORBĂ s. f. (În expr.) **Vorbe de urieș** = vorbe vechi (ID).

VORBÊLNIT, -Ă adj. Vărbăreț (Bor).

— Derivat de la *vorbă*.

VOZÎ vb. IV. Tranz. și Refl. I. 1. Tranz. A umple pină-n vîrf (Dg). 2. A ascunde ceva (Dg). II. Refl. A se ascunde undeva (Dg).

VRĂGNITĂ s. f. Poartă (ID).

VRĂBIĂȘ s. m. Diminutiv al lui *vrăbioi* (Ba).

VRĂGNICIOARĂ s. f. Diminutiv al lui *vrăg nișă*; portița de la cerdac (Ms).

VRĂVRITĂ s. f. v. *virviriză*.

VRÊME s. f. 1. (În expr.) **Vreme mare** = vreme rea, cu furtună, sloată (Și). 2. (În expr.) **În tătă una vreme** = întotdeauna (Sb).

VRÊVITĂ s. f. v. *virviriză*.

VÛLPE s. f. 1. (La hait) Canal secundar (RBr). 2. (La scocul morii) Gaură prin care iese apa, cînd vine prea multă pe lătoc (Br).

Z

ZABLĂU, zablăie, s. f. 1. Sacul prins la oiștea căruței, în care se pune nutreț la cai (Dg, Pp); v. *cotirzac*. 2. Instrument de prins pește (Cr).

— Din magh. *zabló* „troacă, copaiie” (v. Scrib., s. v.).

ZAHĂTĂ s. f. Adunătură de lemne, crengi și prund, formînd un fel de grind (Pp, VS).

ZAMBĂ s. f. Crestătură, semn făcut în urechea vitelor (Ep, Rg).

— Din turc. *zenba* (v. Scrib., s. v.).

ZAMFIRÊLE s. f. pl. Crupe (Gl).

ZĂNDURĂ s. f. Țandură, așchie (Dr).

ZĂPOR s. n. Rapăn la porci (Mr).

ZĂBOVÔS, -OĂȘĂ adj. Care zăbovește (PS). — Derivat de la *zăbavă*, cu suf. *-os*.

ZĂCĂTÔR s. n. v. *zăcătoare*.

ZĂCĂTOĂRE, zăcători, s. f. Putina în care se ține zerul sau smîntina acră rămasă de la urdă ori de la cașul moale, numită și jîntuit (Hg, Pr).

— Variantă: *zăcător* (PG).

— Derivat de la *zace*, cu suf. *-ător*.

ZĂGÎLNĂ s. f. v. *zăgîrnă*².

ZĂGÎNĂ, zăgîtne, s. f. v. *zăgîrnă*¹.

ZĂGÎRNĂ, zăgîtrne, s. f. 1. Bucată de pînză folosită pentru strecurat brinza (Ta). 2. Traistă veche, ruptă; legătură cu boarfe (Cr).

— Variante: *zăgîlnă* (Cr, VS), *zăgînă* (Ta).

ZĂLUZEĂ s. f. Jaluzea, ostreț la gard (Bo, Tt, Vn).

— Variantă: *zoluzea* (Bș).

ZĂMĂLT s. n. Smalț (VS).

— Cf. și magh. *zomane* „idem”.

ZĂMĂLTUȚ vb. IV. Tranz. A smălțui (VS).

ZĂPSÎ vb. IV. Tranz. A sili, a constrînge (pe cineva) (Gn).

— Variantă: *zăpsui* (Gn).

ZĂPSUȚ vb. IV. Tranz. v. *zăpsî*.

ZĂPÛC, zăpuci, s. m. 1. Purcelul cel mai mic de la o scroafă (Vl, Chi, Dr, Mn); v. *năpuce*. 2. Om sau animal mic, pipernicit (Chi, Co, Cr).

ZĂSLÔN s. m. Lemn de grosime potrivită, folosit ca dereg (la casă sau la scară) (ID, IN, Ms); v. *bilț*².

— Din ucr. *zaslona* „scîndură pentru astupat gura sobei”.

ZĂTONÍ vb. IV. *Tranz.* A ascunde (ceva sau pe cineva) (Gn).

— Derivat de la **zăton**.

ZĂURDÍ vb. IV. *Ref.* (Despre lapte) A se acri (Sc).

ZĂURDÍT, -Ă adj. (Despre produsele lactate) Acrit (La).

ZĂVÁTRÁ s. f. Colibă, adăpostul în care doarme ciobanul (La).

— Același cu **zăvat** (< bg. **záviet**), apropiat de subst. **vatră**.

ZĂVÓI s. n. (Cul.) Un fel de mâncare la stîină (IN).

ZĂVÓR s. n. 1. Dispozitiv cu ajutorul căruia se ridică lemnul numit *punte*, la moara de apă (Gl). 2. Poartă la ocolul stîinii sau la intrarea în strungă (Co, Cr, Fc, Hg, Ms, NȘ, PP, PS, Sb, St, VB, VI). 3. Pirleaz (PS).

ZBÁRTÍTÁ s. f. v. **bartiță**^{1,3}.

ZBÁTÁLÁU s. n. v. **bătălău**².

ZBÍLT, *zbiľte*, s. n. v. **biľt**¹.

ZBOÍ vb. IV. *Ref.* (Despre lapte) A se ridica, a da în foc (St).

ZBREHNĚTIC, -Ă adj. (Despre oameni) Vinturatic, zăpăcit (Gn).

— Derivat de la **brehni**.

ZBURÁTÁ adj. (Despre oi și vaci) Bolnavă de zburătură, bolohănită (Mn, ȘI); v. *nejitá*.

ZBURÁTŮRÁ s. f. Boală la oi, constind din umflarea ugerului, care duce la pierderea laptelui (Cr).

ZBŮTÍT, -Ă adj. (Despre lemne) Plin, greu de apă (Br, Ms, ViS).

ZBŮTITŮRÁ s. f. Lemn plin de apă, lemn greu (ViS).

— Derivat de la **zbutit**, cu suf. *-urá*.

ZDOPCI vb. IV. *Ref.* A se usca (Mr).

— Cf. **zbiel** „idem”.

ZDRÁBITÁ s. f. 1. Așchie (Dr); v. *šcroab-lá*. 2. Pieptene (Dr).

— Cf. sl. **drab**, ceh. **zdraby** (pl. m.) „cirpe, zdrențe” (v. Bern., p. 219).

ZDRÁVĚDE, *zdrávezi*, s. m. O specie de arbust care crește prin locurile mlăștinoase (Bă).

ZDRĚI, *zdrĚiuri*, s. n. Reziduuri, la făcutul săpunului (Dg).

ZDROB s. n. Parchet de pădure. *Un zdrob de tăiere* (VS).

ZDROH s. n. Scuturătură de fin (Dg).

— Același cu **stroh** (< germ. **Stroh** „paie”).

ZĚNCÁL, *zenchele*, s. n. Cumpănă făcută dintr-o soară cu plumb la capăt, care servește la stabilirea poziției verticale a unui obiect (VD).

— Din germ. **Senkel** „șiret (de ghete)”.

ZERÍ vb. IV. *Ref.* (Despre lapte) A se strica (Mr).

ZGÁRDÁN s. n. Bentiță cusută cu mărgelile, purtată de fete la git (Ms).

— Variante: **gerdan** (Mr, VS, St), **zgirdan** (Ms).

— Derivat de la **zgárdă**, cu suf. *-an*.

ZGÁRDÍTÁ s. f. Diminutiv al lui *zgárdá*; impletitură de lină neagră, pe marginea sumanului bărbătesc (Bc).

ZGHILTÁG s. m. v. **bilțag**.

ZGÍNCILÍ vb. IV. *Tranz.* (Fig.) A face un lucru de mîntuială (Co). *Aista nu-i lucru, numa ai zgíncilit* (Dr). *Numa o zgíncilit ogoru* (Fc).

— Derivat de la **zgancă**.

ZGÍRC, *zgircuri*, s. n. Vreasc, uscătură (Tt).

ZGÍRDÁN s. n. v. **zgárdan**.

ZGÍRFÁCT s. n. Căuș de lemn în care se pisează usturoiul (Pn).

ZGÍRIÁC s. n. (Timpl.) Instrument cu ajutorul căruia se înseamnă, prin șgrieturi, linii paralele cu marginea unei scinduri (Se); v. *jablón*.

— Derivat de la **zgiria**, cu suf. *-ac*.

ZIGÁTÓR s. m. Muzicant (St).

— Derivat de la **ziee**, cu suf. *-átcr*.

ZILÁR s. m. Muncitor angajat cu ziua (Dg).

— Derivat de la **zile**, cu suf. *-ar*.

ZITÍRČÁ s. f. Exercițiu miliatr (La).

— Variantă: **ghifreá** (La, VS).

— Din germ. **Exerzieren** „idem”.

ZIX, *zixuri*, s. n. Scaun la căruță (Mr).

— Din germ. **Sitz** „scaun”.

ZÍBZÁC s. n. Zigzag (Dg).

ZÍMBRUI vb. IV. *Tranz.* A curăți calul de zimbre (bubulițe care se fac în gura calului) (Tt).

— Derivat de la *zimbre*, cu suf. *-ui*.

ZMIC, *zmiciuri*, s. n. Cursă de prins păsări (Gn) și alte vietăți (Cr, Gn).

— Variantă: *jmie* (Gn).

— Cf. interj. *zmie*.

ZMIRD, -Ă adj. Prost (Mn).

— Același cu *smird*.

ZOĂIE s. f. Apă tulbure care vine după ploii (PG).

ZOANĂ s. f. Zonă, șanț pe marginea drumului (Dg).

ZOI s. f. pl. Puhoi cu sloiuri de gheață, în timpul primăverii (Chi, Co, Cr, DC, Gm, Ng, NȘ, ȘD).

ZOLITÓR s. n. Bucată de scindură ori de tablă de zinc, ondulată, pe care se freacă rufele la spălat (Chi, Co, Cr, Dg, Fc, Hl, Ng, Pn, VN).

— Derivat de la *zoli*, cu suf. *-itor*.

ZOLUZEĂ s. f. v. *zăluzea*.

ZOMORÎ vb. IV. Tranz. A vopsi rău, a mțzgili (Chi).

ZORDÎU, -ÎE adj. 1. (Despre apă) Tulbure (Chi). 2. (Despre lână) Murdară (Chi, Sb).

ZÓTĂ s. f. sg. Sodă (Dg).

— Din germ. *Soda*.

ZÓDIE s. f. Mulțime, sumedenie. *O zudie de ișișoare* (Hl).

ZUDRÍU, -IE adj. (Despre oi) Albă, cu cteva șuvițe de lână neagră pe trup (Rg).

ZURLÓC s. m. (Hg) v. *zurzur*.

ZÚRZUR s. m. Țurțure (Co); v. *zur luc*

ZVARNITĂ s. f. Zerul rămas după ce se alege urda (IN).

ZVIRÍ vb. IV. Tranz. A zviri, a arunca (La).

Redactor responsabil: STELLA NICOLAU
Tehnoredactor: PETRU BRUMĂ

Dat la cules 18.02.1961. Bun de tipar 28.06.1961. Apărut 1961. Tîraj 950, Broșate. Hîrîte semivelină de 65 g/m² 700×100/16, Coli edito-riale 6,28. Coli de tipar 5,25. A 044/1961. C. Z. pentru bib. iotecile mari 459,0 (498—17)—3. C. Z. pentru bibliotecile mici 4 R—0 (R—17)—3

Întreprinderea Poligrafică nr. 2, Str. Brezoianu nr. 23-25
București, R.P.R. comanda nr. 868

.

1

